

Täysistunto

Torstai 3.12.2020 klo 16.00—22.05

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 22.05.

Puhetta johtivat puhemies Anu Vehviläinen (16.00—17.57), ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne (17.57—19.59 ja 21.58—22.05) ja toinen varapuhemies Juho Eerola (19.59—21.58).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Vastaamassa olivat seuraavat ministerit
pääministeri Sanna Marin
tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko
valtiovarainministeri Matti Vanhanen
oikeusministeri Anna-Maja Henriksson
perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru
työministeri Tuula Haatainen
elinkeinoministeri Mika Lintilä
kuntaministeri Sirpa Paatero
eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen
opetusministeri Li Andersson
sisäministeri Maria Ohisalo

Puhemies Anu Vehviläinen: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän paikalla olevia ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen ministerille, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Ministereille esitettiin seuraavat kysymykset:

2.1. Suullinen kysymys kansanäänestyksen järjestämisestä EU:n elpymispaketista (Rami Lehto ps)

Suullinen kysymys SKT 169/2020 vp

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Lehto.

Keskustelu

16.01 **Rami Lehto ps:** Arvoisa puhemies! EU:n uusi satojen miljardien tukipaketti uhkaa viedä suomalaisilta miljardikaupalla rahaa kilpailijamaiden tukemiseen. Hallitus ja kokoomus ovat valmiita kippaamaan noin 6,4 miljardia euroa veronmaksajien rahoja pakettiin, josta saadaan takaisin vain reilut 3 miljardia euroa.

Kyse ei ole kuitenkaan pelkästä rahasta vaan merkittävästä vallansiirrosta unionille. Selaista kansa ei hyväksy eivätkä perussuomalaisetkaan. Euroopan ulkosuhdeasiain neuvoston kysely kertoo karua kieltään. Sen mukaan puolet suomalaisista suhtautuu EU:n tukipakettiin huolestuneesti, turhautuneesti tai vihaisesti. Vain kolmannes suhtautuu pakettiin positiivisesti.

Perussuomalaiset haluavat järjestää neuvoo-antavan kansanäänestyksen EU:n uudesta satojen miljardien tukipaketista ja vallansiirrosta EU:lle. [Puhemies koputtaa] Asiasta on jätetty kansalaisaloite sekä lakialoite. Arvoisa hallitus, [Puhemies koputtaa] miten on: aioteko kuunnella kansan mielipidettä ja järjestää kansanäänestyksen? [Perussuomalaisten ryhmästä: Hyvä kysymys! — Tärkeä kysymys!]

16.02 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeätä, että kansalaisia kuunnellaan ja keskustelua käydään, ja Suomessa kansalaisten mielipiteen vaalien välillä muodostaa eduskunta, [Perussuomalaisten ryhmästä: Mutta ymmärretäänkö?] ja eduskuntaa edustaa suuri valiokunta silloin, kun Euroopan unionin asioista päätetään. Kun heinäkuussa päämiehet ovat sopineet siitä, että perustamme tällaisen kertaluontoisen ja määräaikaisen elpymisrahaston, [Jani Mäkelän välihuuto] jolla autetaan alueemme yritykset, alueemme työpaikat koronan jälkeiseen uuteen kasvuun, tämä mandaatti on saatu suurelta valiokunnalta, ja tältä osin kansanvalta on toteutunut. [Jukka Mäkyne: Entäs se kysymys?]

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.02 **Rami Lehto ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ette siis uskalla viedä tätä kansanäänestykseen, sillä pelkäätte kansan tyrmäävän liittovaltiohaaveenne. Kyseessä on ylivoimaisesti suurin taloudellinen ja oikeudellinen kysymys koko kauden ja pidemmänkin ajan kuluessa. Tukipaketti on koronan varjolla tehty velkaunioni, jonka tavoitteena on pelastaa toimimaton euro ja pulassa olevat Etelä- ja Keski-Euroopan pankit. EU:sta tulee tulonsiirtounioni, jossa EU saa merkittävää valtaa jäsenmaista. Velkavankeuden kautta EU:lle annettaisiin verotusoikeus, ja näin liittovaltio syvenisi suuntaan, jossa me emme halua olla mukana. Kyseessä on merkittävä muutos EU:n perussopimukseen. Kyse on merkittävästä toimivallan siirrosta EU:lle, ja siksi kansalla pitää olla oikeus äänestää asiasta, kuten oli EU-jäsenyydestäkin.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Arvoisa hallitus, oletteko luovuttamassa taloudellisenkin vallan EU:n liittovaltiolle? [Puhemies koputtaa] Miksi ette vie asiaa kansanäänestykseen? [Jussi Halla-aho: Edelleen hyvä kysymys! Saadaanko nyt vastaus?]

16.04 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te maalaatte aika synkillä sävyillä, vaikka tavallaan värikästä kieltä tässä käytättekін. Minä luulen, että kansalaisia huolettaa nyt enempi tämä koronatilanne, tämä terveysturvallisuustilanne ja sen myötä seurannut väistämätön talouskriisi, [Jussi Halla-aho: Vastuun pakoilua!] joka runtelee myös suomalaisia työpaikkoja, suomalaista taloutta, suomalaisia yrittäjiä ja meidän elinkeinoelämäämme. Nyt tarvitaan toimia, ja olen vakuuttunut siitä, että suomalaiset näkevät tarpeen yhteiselle elvyttämiselle. Me teemme toimia täällä kansallisella tasolla, mutta se ei yksin riitä, koska meidän taloutemme on niin yhteen kietoutunut Euroopan talouden kanssa. Meidän täytyy elvyttää yhdessä, ja sitä varten tämä määräaikainen ja tilapäinen elvytysrahasto on luotu, ja se on tehty täysin Euroopan unionin perussopimusten puitteissa, joten tältä osin teidän huolenne siitä, johtaako tämä elpymisrahaston luominen liittovaltioon, on turha.

16.05 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Suomen kansanäänestyksessä EU-jäsenyydestä vuonna 94 tosiasiota ei käsitelty oikein, vaan kansalaisten EU-tietoisuus oli pitkälti EU-myönteisen propagandan varassa. EU esiteltiin lähinnä kauppaliittona, joka lisää taloudellista hyvinvointia. Sitä ei kuitenkaan kerrottu, että menetämme oman valuuttamme, joudumme EU:ssa nettomaksajiksi ja EU:n yhteinen turvapaikkapolitiikka tulee avaamaan rajat elintasosiirtolaisuudelle.

EU:n uusi elvytyspaketti ei ole elvytyspaketti vaan vakava yritys luovuttaa Suomen itsemääräämisoikeutta lisää EU:lle. Perussuomalaiset eivät hyväksy uutta velkaunionia eivätkä tulonsiirtounionia. Pelkäätekö te, pääministeri Marin, EU-liittovaltiomyönteisenä poliittikkona tätä ehdotettua kansanäänestystä siksi, että kansa ei kenties hyväksyisikään EU-liittovaltiota?

16.06 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten ministeri Tuppurainen aiemmin vastauksessaan kuvasi, Suomen eduskuntaa edustaa tässä kysymyksessä suuri valiokunta, joka on myös käsitellyt tämän kokonaisuuden, mutta sen lisäksi tämä kysymys tuodaan myös koko salin käsiteltäväksi omien varojen päätöksen kautta, eli eduskunta, joka edustaa Suomen kansaa vaaleilla valituin edustajin täällä salissa, pääsee yhdessä käsittelemään tämän kokonaisuuden omien varojen päätösten kautta.

16.06 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä niin sanottu elvytyspaketti, joka oikeasti on rahansiirtopaketti, on Suomelle kallis virhe rahallisesti. Te sanotte, että se tuo Suomeen työpaikkoja. Tosiasiassa me kuitenkin maksamme miljardeja, että muut voivat saada kilpailukykyetua ja viedä Suomesta yrityksiä ja työpaikkoja.

Mutta ennen kaikkea tämä on suuri virhe Suomen itsemääräämisoikeuden kannalta. Jos jokin valta annetaan EU:lle, se ei sieltä koskaan takaisin tule. Päinvastoin, jokaisen kriisin myötä kriisiä härskisti ja häikäilemättä hyväksikäyttäen EU tulee kahmimaan lisää sitä valtaa. Nyt olisi ainut ja viimeinen hetki sanoa ”ei” tälle kehitykselle. Arvoisa hallitus, onko tässä mielestänne mitään järkeä, että te kehtaatte sanoa Suomen kansalle luovuttavanne

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Suomen itsemääräämisoikeuden ja rahat ulkomaille ilman, että edes järjestätte siitä kansanäänestystä?

16.07 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun Suomi 26 vuotta sitten liittyi Euroopan unionin jäseneksi, niin ne keskeiset perustelut liittyivät paitsi talouteen myös turvallisuuteen. EU on meille keskeinen turvallisuuspoliittinen yhteisö, se on meidän turvallisuutemme kivijalka, ja se on myös meidän arvoyhteisömmme. Me hallituksessa haluamme vahvistaa myös EU:n yhteisiä arvoja, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] joihin kuuluvat demokratia, ihmisoikeudet ja oikeusvaltioperiaate, ja tähän me toivomme saavamme koko eduskunnan tuen. Ja nyt katseeni kohdistuu teihin, perussuomalaiset: kuinka te näette EU:n yhteisen oikeusvaltioperiaatteen?

Mutta tähän elpymisrahastoon: Ajatus on, että tämä komission ottama laina maksetaan takaisin vuoteen 2058 mennessä. Eli meillä on aikaa kehittää talouttamme. Meillä on aikaa luoda EU:lle myös uusia omia varoja, jotka kenties perustuvat uusiin järkeviin aloitteisiin. Ajatus on tehdä tulevaisuusinvestointeja. Niitä me olemme hallituksessa kestäväen kasvun strategiassa suunnitelleet, ja näillä yhteisillä investoinneilla [Puhemies koputtaa] me laitamme talouden uuteen kasvuun.

2.2. Suullinen kysymys kansanäänestysten järjestämisestä (Ano Turtiainen at)

Suullinen kysymys SKT 170/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Turtiainen.

Keskustelu

16.08 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Eduskunnan käsittelyprosessissa on tällä hetkellä kolme kansanäänestysaloitetta. Tänäpäin tässä istunnossa käsitellään seuraavaksi kansalaisaloitetta ja lakialoitetta, joissa kummassakin vaaditaan kansanäänestyksen järjestämistä.

Suomessa on aiemmin järjestetty vain kaksi kansanäänestystä. Oikeusministeriö on jo vuosituhatnen alussa tehnyt selvityksen valtiollisen kansanäänestyksen kehittämistarpeista. Suora lainaus siitä: ”Kansanäänestys on yksi keskeisimmistä valtiollisen tason suoran kansanvallan keinoista, mistä syystä sillä on keskeinen asema suoraa kansanvaltaa kehittäessä.” Kysyn: aikooko hallitus kehittää kansanvaltaa siihen suuntaan, että kansanmielipidettä suurissa asioissa tiedustellaan kansanäänestyksillä?

16.09 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä on tässä salissa 200 kansanedustajaa, jotka Suomen kansa valitsee joka neljäs vuosi, ja tässä on se kansan ääni ja kansan valta. Niin kuin edustaja totesi, niin Suomessa on aikaisemmin pidetty kaksi kansanäänestystä. Ensimmäinen oli vuonna 1931, jolloin pidettiin kansanäänestys kieltolain kumoamisesta, ja toinen kansanäänestys oli sitten 94, jolloin

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

äänestettiin Suomen liittymisestä EU:hun, Euroopan unionin jäseneksi. Ei ole vireillä sel-laista hanketta, että lähdetäisiin muuttamaan meidän perustuslakiamme. Meillä tässä sa-lissa on valta päättää siitä, koska kansanäänestyksiä järjestetään.

16.10 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Vanhanen, mainitsitte syksyllä, että tästä tullaan tekemään vaikutusarvio, millä tavalla tämä elpymispaketti auttaa Eurooppaa ja näitä maita pääsemään eteenpäin. Meillä on suuri epäily siitä, että niitä rahoja ei välttämättä käytetä siten, että se auttaa erityisesti Suomen työllisyyden parantamista, vaikkapa viennin osalta. Ovatko nämä arviot valmiita?

Toisekseen täytyy moittia hallitusta siitä, että te pakoitte nyt vaalien taakse. Te ette ha-lua, te ette uskalla antaa kansalle päätösvaltaa tässä asiassa. Jos te olisitte vaaleissa sano-neet, että me tulemme jatkamaan tällä tiellä, että me tuemme Euroopan unionia tulonsiir-roilla näin merkittävässä määrin, niin luulen, että vaalitulos olisi ollut joku toinen. Joten tässä tapauksessa, kun ollaan perustavanlaatuisesti rikottu jo alkujaan niitä periaatteita, millä EU:hun liityttiin, olisi syytä välillä tarkistaa kansalta, millainen valtakirja meillä to-dellisuudessa on. En usko, että kansa on antanut sellaisen valtakirjan, että me lähdemme pelastamaan [Puhemies koputtaa] saksalaisia ja ranskalaisia pankkeja, mitä tässä tosiasias-sa nyt vain tehdään.

16.12 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhe-mies! Komissio on tehnyt ensimmäisen talousennusteensa, jossa on mukana tämä elpymis-väline, ja se päätyi arvioon, että parhaina vuosina se tulee kasvattamaan noin 2 prosentti-yksiköllä unionin taloutta. [Mika Niikko: Entä Suomessa?] — Kyllä jos koko meidän yh-teinen talousalueemme kasvaa vahvasti, niin se tarjoaa myös Suomen viennille hyvin pal-jon mahdollisuuksia.

Mutta tähän kansalaisaloitteeseen, joka tänään on myöhemmin eduskunnassa käsittelys-sä. Minusta siinä on se ongelma, että kun hallitus ja eduskunta ovat tiukasti olleet sitä miel-tä, että tämä on kertaluontoinen ratkaisu, tämä ei ennakoivuoteen tulevaisuutta, niin en ymmärrä sitä logiikkaa, että varsinkin ne, jotka pelkäävät sitä, että tälle tulisi jatkoa, yrittävät luoda käsityksen, että tässä olisi jo sisällä joku sitoumus tulevaisuuteen. Hallituksen mielestä tämä on kertaratkaisu, ja piste.

16.13 **Arto Satonen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Isossa-Britanniassa järjestettiin kansanäänestys, ja sen seurauksena Iso-Britannia on lähdessä Euroopan unio-nista. Siellä puhuttiin silloin, että kun lähdetään EU:sta, niin on enemmän rahaa käyttä-ä omaan terveydenhoitoon. Nyt on Business Insider laskenut, että jo tähän mennessä bkt on laskenut niin paljon tämän lähdön takia, että 27 vuoden jäsenmaksut on nyt jo hävitty, ja ai-van varmasti käy niin, että huomattavasti vähemmän on rahaa käytössä terveydenhoitoon ja muihin palveluihin kuin silloin, jos Iso-Britannia olisi jatkanut Euroopan unionin jäse-nenä. Eli tämä vain näkökulmana siihen, että kannattaa hiukan harkita ennen kuin näihin kansanäänestyksiin lähdetään. [Eduskunnasta: Olisiko se koronan aiheuttamaa?]

Mutta vielä kysymys hallitukselle tästä oikeusvaltioperiaatteesta: Kun Unkari ja Puola ovat nyt haastaneet tämän sovun ja haluavat tehdä tällaista iltalypsyä, niin eikö voida tätä asiaa ratkaista ilman Unkaria ja Puolaa? He ovat nettosaajia, eikö se sovi meille, että heidät jätetään pois tästä sopimuksesta, jos he eivät noudata yhteisiä pelisääntöjä?

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16.14 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Satoselle tärkeästä havainnosta. On aivan selvää, että Puola ja Unkari kantavat nyt raskasta vastuuta tästä heidän viivyttelemisestään. He ovat nyt käytännössä pysäyttäneet päätöksenteon monivuotisesta rahoituskehyksestä sekä elpymisrahaston käyttöönotosta, ja nyt meidän on pantava vastuu sinne, minne se kuuluu, eli näihin kahteen maahan.

Mutta on aivan selvää, että Suomi pitää tärkeänä sitä, että EU pysyy vahvana ja yhtenäisenä. Meidän tavoitteemme ei ole työntää yhtään maata EU-jyrkänteen yli, ei sen enempää Isoa-Britanniaa kuin Puolaa ja Unkariakaan, mutta jos pysytään mukana, silloin täytyy sitoutua yhteisiin arvoihin. EU:n arvot eivät ole mitään moraalihanteita tai mielipiteitä, vaan ne on kirjattu perussopimuksen artiklaan 2. Ne ovat juridinen tosiseikka. Jälleen kerran minä kysyn nyt perussuomalaisilta, jos puhemies sallii: oletteko te vielä sitoutuneita oikeusvaltioperiaatteeeseen, kun te eduskunnan suuressa valiokunnassa sanouduitte irti tavoitteesta kytkeä EU-rahoitus yhteisten pelisääntöjen, oikeusvaltioperiaatteen, noudattamiseen?

16.15 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu, arvoisa puhemies! SDP kasasi hallituksen vaalien häviäjistä. Pahoin pelkään, että nyt te olette härskisti ohittamassa kansan mielipiteen. Onko teillä todellakin niin korkealentoiset käsitykset omasta hyvydestänne, että toimitte näin? Kysyn vielä kerran, koska tärkeästä asiasta on kysymys: petättekö te Suomen kansan vai annatko te kansan päättää elvytyspaketista? Tämä on se tärkein tieto, minkä toivoisin kuulevani pääministeri Marinilta selitysten sijaan. Kerrokaa Suomen kansalle, kuunteletteko te heitä vai teettekö päätöksen ilman heidän mieliä pidettään. — Kiitos.

16.16 Pääministeri Sanna Marin (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa edustaja Peltokangas, meidän kansanedustajat on tänne eduskuntaan valittu tekemään näitä päätöksiä, ja meillä on vastuu näitä asioita käsitellä ja näistä asioista päättää. Kuten aikaisemmin kuvasin, myös eduskunnan suuri sali saa tämän kokonaisuuden käsiteltäväkseen omien varojen päätöksen kautta, ja tuolloin jokainen kansanedustaja, kukin eduskuntapuolue ja eduskuntaryhmä muodostavat tähän oman kantansa.

Suuri valiokunta antaa mandaatin hallitukselle, sen ministereille — myös pääministerille — neuvotella tämänkaltaisia kokonaisuuksia, ja me toimimme aina suuren valiokunnan ohjeistuksen mukaisesti, niin myös tässä asiassa olemme toimineet. Sen jälkeen, kun kokous on ollut heinäkuussa, ollaan myös toimitettu asiasta asianmukaisesti kokousraportti suurelle valiokunnalle.

Mutta sen lisäksi koko sali pääsee tätä asiaa käsittelemään omien varojen päätöksen kautta, ja on meidän velvollisuutemme kansanedustajina tästä asiasta päättää.

16.17 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Vanhanen ja muukin hallitus ovat toistuvasti vakuuttaneet, että elpymispaketti on ainutkertainen ja kertaluonteinen ratkaisu. Kuitenkin hallituksessa on myös luotu sellaista mielikuvaa, että Suomi ei voisi jättäytyä tämän paketin ulkopuolelle tai pysäyttää sen etenemistä, koska tämä merkitsisi eroamista Euroopan unionista. No, me olemme nyt nähneet, että Puola ja Unkari kieltäytyvät osallistumasta siihen, tosin aivan eri syistä kuin miksi Suomen pitäisi kieltäytyä siihen osallistumasta. Minun mielestäni on kummallista, jos kaksi nettosaaja-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

maata pystyy kieltäytymään tällaisesta paketista, kun taas sen nettomaksaja, kuten Suomi, ei voisi kieltäytyä tästä paketista. Haluaisin kuitenkin kysyä ministeri Vanhaselta: Jos Suomi edellä mainituista syistä ei käytännössä voi kieltäytyä osallistumasta tähän pakettiin tai pysäyttää sitä, niin miten te voitte taata sen, että tämä on ainutkertainen ratkaisu? Entä, kun tulee seuraava paketti käsiteltäväksi, onko meillä [Puhemies koputtaa] silloin muka enemmän muskeleita kieltäytyä siitä?

16.18 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Aivan kuten pääministeri totesi, omien varojen päätös tarvitaan jokaisesta maasta, ja kansalliset parlamentit, myös Suomen, tekevät sen päätöksen, omien varojen päätöksen, jolla vahvistetaan lopullisesti sekä EU:n seuraavan seitsemän vuoden budjetti että siihen kytketty elpymispaketti. Ja jokainen maa, joka ei sitä hyväksy, tulee kaataneeksi sen paketin. Eli ei tätä päätöstä vielä ole tehty, se tehdään kansallisissa parlamenteissa, ja se pitää hyväksyä jokaisessa jäsenmaassa. Eli tämä päätöksentekoprosessi lopulliselta osaltaan tulee talvella vielä eduskunnan päätettäväksi.

Minun pointtini on se, että minusta Suomen, joka ei kannata sitä, että tästä elpymisvälineestä tulisi joku pysyvä järjestelmä, intressissä ei missään tapauksessa ole se, että me luomme sellaista ikään kuin eurooppaoikeudellista tulkintaa, että tämä on jonkinlainen ennakkopäätös tulevaisuuteen. Minusta meidän pitää olla johdonmukaisesti sitä mieltä, että tämä on kertapäätös tällä kertaa [Puhemies koputtaa] eikä tämä luo tulevaisuuteen ennakkotapausta.

16.19 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ymmärrän perussuomalaisen kysymyksen, jos kyse on asian selvittelystä eduskunnalle. Tiedämme hyvin tämän kansanäänestyksen historian, johon hallitus on täällä muutamaan kertaan viittannut eri perustein, en käy sitä tietysti läpi. Kun täällä sanotaan, että EU-tietoisuus oli heikko, kun kansanäänestys järjestettiin, niin millä joku voi taata, että tässä kysymyksessä nyt se tietoisuus olisi jollakin tavalla poikkeavaa siitä, mihin me olemme aikaisemmin väittäneet menevämmä?

Eduskunta ei voi olla lapanen. Eduskunta ei voi olla väty, joka välttää vastuunsa silloin, kun asiat tuodaan sen käsiteltäväksi. Sen on otettava vastuu niistä asioista eikä juostava pakoon omaa aluettaan. Meidät on asetettu kantamaan vastuuta, tekemään päätöksemme, ja sen vuoksi kysyn: onko jokin muu Euroopan maa, joka on järjestämässä kansanäänestyksen tämän kysymyksen ympärillä? Suuresti epäilen, että senkaltaisia esimerkkejä ei ole kovin helppo löytää. [Puhemies koputtaa — Mauri Peltokangas: Voisimmeko olla edelläkävijä?]

16.21 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! — Lyhyesti sanottuna: ei ole. Ei ainakaan minun korviini ole kuulunut, että yksikään jäsenmaa järjestäisi nyt kansanäänestystä tällaisesta asiasta, joka rakentuu täysin EU:n normaaliin päätöksentekokehikkoon, noudattelee EU:n perussopimuksia EU-instituutioiden näkemyksen mukaan niin komission, jäsenmaiden neuvoston kuin monen, myös suomalaisen, EU-oikeusoppineen näkökulmasta. Tämä on kertaluontoinen ratkaisu, joka on tehty, on syytä muistuttaa, tämän koronakriisin johdosta. Tämä ei ole pankkienpelastuspaketti, mikään eurokriisi-, finanssikriisipaketti, vaan kysymyksessä on EU:n solidaarisuus, joka oli olennainen osa jo siinä EU:ssa, [Perussuomalaisen ryhmästä:

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Syy vaihtuu, rahat lähtee!] johon Suomi liittyi jäseneksi. Ei jäsenmaiden vastuu toisistaan ole mikään tänään keksitty asia, vaan EU on rakentunut jäsenmaiden keskinäiselle solidarisuudelle, ajatukselle siitä, että kun hätä tulee, niin me saamme toinen toisistamme apua. Tämä saattaa olla jonain päivänä Suomelle myös turvallisuuspoliittisesti tavattoman tärkeä asia, mikä myöskin on syytä pitää mielessä, mutta päätökset tehdään demokraattisesti, [Puhemies koputtaa] viime kädessä Suomen eduskunta tulee tekemään EU:n omista varoista päätöksen.

16.22 **Minna Reijonen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Oli 16.10.1994, poutainen päivä, jolloinka tämä äänestys järjestettiin. Siinä äänestyksessä kysyttiin sanatarkasti näin: ”Tulisiko Suomen liittyä Euroopan unionin jäseneksi neuvotellun sopimuksen mukaisesti?” Mutta pitääkö tämä nyt enää paikkaansa, kun on muuttunut tämä systeemi ihan toiseksi? Nyt ollaan antamassa elvytyspakettia, mistä ehkä osa rahoista menee kenties jopa mafialle — jopa mafialle. Silloin kun tästä äänestettiin, niin sehän oli aika lailla tarkalla, sillä ”ei” sanottiin esimerkiksi Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa, Kainuussa, Keski-Suomessa, Keski-Pohjanmaalla, Pohjois-Pohjanmaalla ja Lapissa. Elikkä ei se asia ihan selkeä ollut vielä silloinkaan.

Kysyisin tästä elpymispaketista: Missä se vaikutusarviointi on, kun sitä ei ole ilmeisesti tehty vielä? Onko sitä?

16.23 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin kuin totesin, komissio on ensimmäiseen talousennusteeseensa nyt sisällyttänyt ensimmäisen arvionsa tämän elvytyspaketin vaikutuksesta. Ne lopulliset vaikutukset tulevat sen kautta, että jokainen maa joutuu tekemään ohjelman, jossa ovat tavoitteet ja tapa, jolla ne vaikutukset arvioidaan ja mitataan, ja niiden yhteisvaikutuksesta sitten nähdään, mikä se lopullinen vaikutus tulee olemaan. Eli tähän palataan sitten, kun sen ohjelman toimeenpano on kunnolla käynnissä.

Täällä ei saa toiseen suuntaan esittää kysymyksiä, mutta silti kysyn: Eikö teidän perussuomalaistenkin mielestä olisi hyvä ottaa se tulkinta, että tämä on vain kertapäätös? Tämä on tähän ainutlaatuisen kriisiin, maailmanlaajuiseen pandemiaan, liittyvä talouden elvyttämisspaketti. [Perussuomalaisten ryhmästä: Uskotko itsekään?] Ajatteko te sitä, että tämä on vain kertapäätös, vai annatko te ikään kuin lupalapun niille, jotka Euroopassa haluavat, että tästä tulisi joku pysyvä järjestely?

16.24 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vaikutusarviota tulisi tehdä tietysti Suomen osalta, ja on myöhäistä tehdä vaikutusarviota enää siinä vaiheessa, kun rahat on jo käytetty. Ei tarvitse olla mikään erityinen matemaatikko sanoakseen, että jos Suomi aikoo tässä antaa yli kuusi miljardia ja lisäksi kuutisen miljardia taata muiden velkoja ja saa siitä vastineeksi ehkä, hyvällä tuurilla, sen kolmisen miljardia, niin silloin se vaikutus on Suomen taloudelle negatiivinen. Suomi saisi halvemmalla parin miljardin lisälainan, jos hallitus haluaisi lisätalousarviona sellaisen tehdä. Se olisi siis vielä lainallisetkin edullisempaa ottaa oma laina.

Tämä paketti muuttaa koko EU:n perusluonnetta, ja tämä perusluonteen muutos lähemmäs kohti liittovaltiota on se syy — kun ministeri Vanhanen kysyi — miksi tämä ei ole kerluonteinen vaan EU on, ja Suomi on, historiallisessa tienhaarassa.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Puhemies Anu Vehviläinen: Ensin ministeri Vanhanen ja sitten pääministeri.

16.25 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä en ymmärrä ollenkaan sitä, miten te alistutte siihen, että te tulkitsette siten, että tämä on jonkunlainen avaus liittovaltioon. Minusta semmoiseen ajattelutapaan ei pidä alistua, koska ei tässä ole kyse siitä. Suomelle tämä on kertaratkaisu, ja me pidämme siitä tulkinnasta kiinni.

Vaikutusarvio pitää tehdä, ja kun se aikanaan tehdään, sen pitää olla tarkka. Siihen vaikuttaa hyvin paljon esimerkiksi se, käytetäänkö tätä avustusrahaa esimerkiksi vaikka jonkun sellaisen kunnallisen tai kaupungin energiayhtiön investointiin, johon tästä annetaan 10 prosenttia, joka vivuttaa sitten 90 prosenttia sen yhtiön omia varoja, ja saadaan joku satojen miljoonien investointi aikaan. Vaikutusarvioon vaikuttaa se, jos ympäri Eurooppaa esimerkiksi uusiutuvan energian, energiasäätöjen, digitaalisuuden aloille tehdään vaikka 200 miljardin investoinnit aloille, joilla Suomella on erittäin paljon vientiyrityksiä, jotka voivat tuottaa [Puhemies koputtaa] tuotteita näihin investointeihin. [Puhemies koputtaa] Nämä lopulta muodostavat sen, mikä vaikutus tällä on.

16.26 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Keskeisin kysymyshän tässä on se, miksi tämänkaltainen elpymisväline tehdään. Se tehdään sen vuoksi, että Euroopan talous elpyy koronakriisistä. Tämä on ollut aivan poikkeuksellinen terveydellinen kriisi, mutta se on ollut erittäin vakava taloudellinen kriisi, kriisi työllisyyden näkökulmasta, kriisi hyvinvoinnin näkökulmasta. Me teemme tämän elpymisvälineen sen vuoksi, että me voimme yhdessä toipua ja elpyä tästä kriisistä. Hyödyttääkö Suomea, että Euroopan talous elpyy? Kyllä hyödyttää. Se hyödyttää monella muullakin tavalla kuin vain sen kolmen miljardin kautta, mitä me todennäköisesti tästä elpymisvälineestä saisimme käyttöömmä investointeihin, joita Suomessa tehdään, koska Euroopan yhteisen talouden elpyminen — Euroopan yhteisen talouden elpyminen, sisämarkkinoiden elpyminen — on Suomen kannalta aivan kriittisen tärkeä kysymys.

16.27 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viime keväänä, kun ensimmäisen kerran tämä elpymispaketti oli täällä salissa, hallitus itse toivoi sitä, että tästä käytäisiin kansalaiskeskustelua, eikö näin? Ja täytyy sanoa, että sitten kun kesän aikana, heinäkuuhun mennessä, tuo paketti nopeasti runnottiin läpi, niin eipä sitä kansalaiskeskustelua käyty. Ei sitä valitettavasti ole käyty tämän syksyn aikanaan.

Kristillisdemokraatit ovat koko ajan alleviivanneet sitä, että olisi ollut järkevää pitää monivuotinen rahoituskehys ja elpymispaketti erillään. Me emme olisi joutuneet tällaiseen tilanteeseen, jossa näitä EU:n omia sopimuksia on tulkittu uudelleen, mistä myöskin tasavallan presidentti on ollut huolissaan.

Kun suomalaiset aikanaan antoivat mandaatin liittyä EU:hun, se oli hyvin toisenlainen EU: ei ollut tietoa yhteisistä veloista, ei yhteisistä veroista eikä näistä kasvavista tulonsiirroista. Ja kun täällä on sanottu, että tämä on kertaluontoinen, niin jos me nyt avaamme tien EU-verotukselle, ne verot tulevat olemaan seuraavat vuosikymmenet meidän ristimme.

Olisin halunnut kysyä pääministeriltä: Koska tämä omien varojen sopimus on tulossa tähän saliin? Onko mahdollista, että se käsitellään [Puhemies koputtaa] kahden kolmasosan enemmistövaatimuksella, [Puhemies: Aika!] koska sillä siirretään EU:lle verotusoikeutta eli toimivaltaa?

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16.29 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tuo tämän omien varojen päätöksen eduskuntaan heti, kun se on mahdollista. Heti kun tämä kokonaisuus saadaan, niin me tuomme sen välittömästi eduskuntaan. Tämä on meidän tarkoituksemme. Ja mitä tulee kysymykseen siitä, minkälaisella enemmistöllä tämä käsitellään, niin tästä asiasta varmasti kuulemme perustuslakivaliokunnan arvion, eli tämä käsitellään asianmukaisessa valiokunnassa, ja sieltä arvion saamme.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys valtion ensi vuoden talousarvion linjauksista (Elina Lepomäki kok)

Suullinen kysymys SKT 171/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Siirrymme seuraavaan kysymykseen. — Edustaja Lepomäki.

Keskustelu

16.29 **Elina Lepomäki kok:** Arvoisa puhemies! Viime viikkojen heikosta tautitilanteesta huolimatta valo alkaa näkyä tunnelin päässä ja koronan päätepiste hämmöttää. Rokote saattaa olla tulossa jo ensi vuoden alussa. Meillä olisi edessämme iloinen 20-luku, mutta valitettavasti Suomen pulmat näyttävät olevan vasta alkamassa, ja tekojen aika olisi nyt.

Kokoomus esitteli tällä viikolla uudistusohjelman, Toivon polun, joka toisi maahan 120 000 uutta työpaikkaa, [Välihuuto perussuomalaisten ryhmästä] tekisi yrittäjyyden ja investoinnit jälleen kannattaviksi, parantaisi arjen ostovoimaa, pienentäisi kestävyysvajetta 4 miljardilla, toisi terapiatakuun, satsaisi osaamiseen ja ennen muuta loisi toivoa Suomelle. Arvoisa pääministeri, kelpaako teille Toivon polku? [Vasemmalta: Se on epätoivon polku!]

16.31 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä viikolla keskustelimme eduskunnassa oppositiopuolueiden vaihtoehtobudjeteista, ja mielestäni on arvokasta, kuten tuolloin jo keskustelussa totesin, se, että oppositiopuolueilla on mahdollisuus esitellä oma vaihtoehtonsa hallituksen politiikalle ja siitä käydään salissa yhteinen keskustelu. Hallitus on tuonut eduskuntaan budjettiesityksen ensi vuodelle, ja tämä on se budjettiesitys, jonka takana hallitus seisoo. Toki varmasti me kaikki haluamme nähdä niitä valon ja toivon pilkahduksia tulevaisuudessa, mutta itse kyllä katson, että hallituksen budjettiesitys verrattuna oppositiopuolueiden ehdotuksiin on se toivon polku, millä meidän pitää edetä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat käyttää tästä teemasta puheenvuoron ja esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16.31 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomi tarvitsee kasvua ja ihmiset mahdollisuuksia. Korona-aikana vaihtoehdot ovat olleet vähissä, mutta ihmisille olisi pian avattava uusi, valoisa horisontti.

Suomalaisten kotitalouksien ostovoima on heikentynyt vuosi vuodelta, ja arjen kustannukset ovat korkeimmat koko euroalueella. Toivon polku laskee työn ja yrittämisen verotusta, se laajentaa kotitalousvähennystä ja laskee Suomen huippukorkeaa kokonaisveroastetta. Se mahdollistaisi sujuvampaa arjen ja toisi maahan toimeliaisuutta. Lapsiperheelle jäisi vuodessa tonni enemmän käteen. Mitä jos paisuttaisimme julkisen velan sijaan ihmisten kukkaroita?

Arvoisa pääministeri, toverinne Ruotsissa laskevat veroja. Miksei se toimisi Suomessa? Miksi te nostatte veroja?

16.32 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti valtiovarainministeri Vanhanen, joka on budjetin eduskuntaan esitelty hallituksen puolesta, voi täydentää tätä vastausta, mutta meidän keskeinen tehtävämme ensi vuonna edelleenkin on tietenkin turvata kaikkien ihmisten hyvinvointi ja terveydenhuollon kantokyky vastata kaikkiin koronakriisistä aiheutuviin kustannuksiin. Tähän hallituksen budjettiesityksessä on varattu rahaa, ja tämä eduskunnassa käsitellään kokonaisuudessaan. Eli kyllä se meidän keskeinen tehtävämme vielä ensi vuonna on tästä kriisistä selvitä ja sen lisäksi tehdä sellaisia elvyttäviä toimia, jotka tuovat Suomeen uusia investointeja, uusia työpaikkoja, niitä toivon näkymiä, joista meillä on yhteinen näkymä. Uskon, että me kaikki tässä salissa haluamme niitä toivon näkymiä ja niitä valoisamman ajan näkymiä.

On totta, että esimerkiksi tämä rokoteutinen, joka on nyt saatu, on erinomaisen hyvä asia. Hallitus on käsitellyt tällä viikolla, eilen, neuvotteluissaan Suomen rokotestrategiaa, ja toivomme tietenkin, että mahdollisimman pikaisesti [Puhemies koputtaa] saamme myyntiluvan rokotteille, niin että pääsemme Suomessa rokottamaan [Puhemies koputtaa] ja pääsisimme tästä koronakurimuksesta eroon.

16.34 **Antti Häkkänen kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässähän nyt ei suoraan pääministeri vastannut itse kysymykseen. Siis koronapolitiikka on yksi osa, ja toinen on se, millä Suomi nousee tästä talouskriisistä. Nyt jos katsotaan aiempien vuosikymmenten kriisejä, niin nimenomaan keskeistä on myös tehdä kriisissä toimenpiteitä, joilla Suomi ei jää näivettymisen kierteeseen vaan myös nousee sieltä kriisin pohjalta. Tästä on kyse.

Nyt kokoomus on esittänyt osittain veromalleja ja osittain työllisyyskeinoja. Ja nyt kysymys kuuluu pääministerille: nyt kun hallituksessa on selvästi vain muutama ministeri, jotka suhtautuvat positiivisesti näihin uusiin työllisyyskeinoihin, ja loput ministereistä etsivät keinoja, joilla voi estää näitä työllisyyskeinoja, niin voitteko te nyt eduskunnalle sanoa, kun puolitoista vuotta on istunut tämä hallitus, Rinteen—Marinin hallitus, tuleeko niitä työllisyyskeinoja? Kokoomus on esittänyt ne keinot. Teidän pitäisi niitä tehdä, jotta Suomi pääsisi kasvuun.

Viime kädessä [Puhemies koputtaa] tässä on kyse perimmäisestä asiasta: hyvinvointi syntyy työstä eikä velkarahasta.

16.35 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on koko kautensa ajan tehnyt työllisyystoimia, [Juhana Vartiainen: Väärän merkisiä!] ja vii-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

meisimmältä osin budjettiriihessä esittelimme työllisyystoimet yli 30 000:n työllisen osalta. Osa tästä kokonaisuudesta annettiin vielä työmarkkinajärjestöjen arvioitavaksi, ja toivoimme tietenkin, että työmarkkinajärjestöiltä olisimme saaneet ratkaisun yli 55-vuotiaiden työllisyysasteen ja työntekijöiden turvan parantamiseen. He tekivät tärkeää työtä, mutta valitettavasti ratkaisuesitystä emme saaneet, ja sen vuoksi hallitus tulee tekemään nämä päätökset vielä tämän vuoden puolella. Aivan yhtä lailla tulemme jatkamaan työllisyystoimien tekemistä myös ensi vuoden osalta, niin kehysriihessä kuin siitakin eteenpäin, ja hallitus on sitoutunut siihen, että tällä hallituskaudella 80 000:n työllisen osalta päätökset tehdään.

Nämä vaikutukset tulevat näkyviin tällä vuosikymmenellä. Koronakriisin keskellä on ymmärrettävää, että tämä yleinen taloudellinen tilanne on iso haaste meille kaikille, ja sen vuoksi meidän pitää tehdä [Puhemies koputtaa] niitä elvyttäviä toimia, jotta työllisyys myös tässä ajassa paranee. [Välihuuto]

16.36 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvää, että hallituksen aika on ymmärrettävästi mennyt koronan akuuttiin hoitoon. Toisaalta tiedämme jo, että korona tulee todennäköisesti häviämään tämän vuoden aikana. Siksi olenkin hieman huolissani, että hallitukselta puuttuu koronan jälkeinen exit-strategia. Tämän ovat myös monet asiantuntijat todenneet.

Kokoomus on toden totta tuonut tällä viikolla oman vaihtoehdonsa eduskuntaan arvioitavaksi. Varsinkin työllisyys- ja velkaantumisasiasteet ovat siinä toista luokkaa kuin hallituksen budjetissa. Me kaikki täällä salissa haluamme turvata hyvinvointiyhteiskuntamme tulevaisuuden. Tällä nykyisellä hallituksen politiikalla me emme sitä pelasta. Teillä pitäisi olla jo näkymä, millä toimin saisimme esimerkiksi työllisyysasteemme muiden pohjoismaiden tasolle 80 prosentin suuntaan. Milloin teiltä tulee tällainen näkymä paremmasta Suomesta?

16.37 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on työskennellyt heti alkumetreistä lähtien työllisyysasteen nostamiseksi. Tavoite oli yhdessä sovittu 75 prosenttia, mutta sitten tuli korona, joka esti tämän aikajänteen toteutumisen, mikä oli suunniteltu. Koronan myötä me näemme myös, että työttömyys on nousut, lomautukset ovat kasvaneet, ja tässä tilanteessa meidän pitää osata myös toimia oikealla tavalla. Hallitus ei ole luopunut niistä toimenpiteistä ja tavoitteista, jotka alussa luotiin.

Me olemme nostamassa työllisyyspalvelut pohjoismaiselle tasolle. Me haluamme päästä juuri siihen, mistä puhuitte, arvoisa edustaja Häkkänen, päästä pohjoismaiselle tasolle. Se edellyttää työllisyyspalveluiden voimakasta vahvistamista, ja siihen budjetissa on nyt suunnattu resurssit, ja me tulemme tekemään sen. Me haluamme käydä käsiksi siihen, että ihmiset saavat kunnollista palvelua alusta lähtien, tiivistää palvelupolkua, [Puhemies koputtaa] me haluamme osatyökykyiset työhön, luomme siihen oman mallin. [Puhemies koputtaa] Käytämme siinäkin Ruotsin mallia. Meillä on lukuisa joukko toimenpiteitä, [Puhemies: Aika!] joilla tulemme tähän tavoitteeseen pääsemään.

16.38 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Työministeri Haatainen puhui näistä alkumetreistä. Minä muistan ne alkumetrit oikein hyvin. Silloin työllisyyskysymykset dumpattiin kolmikantatyöryhmille, joista ei sitten pitkään aikaan

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

kuulunut yhtään mitään. Sitten alkoi tämä epidemia, jolloin saattoikin alkaa puhua muista asioista.

Täällä on käsitelty tällä viikolla budjetteja, vaihtoehtobudjetteja ja niiden realismia. No, oppositiopuolueilla ei ole virkamiehiä, mutta kun keskeinen kysymys nyt on kuitenkin se, miten tästä kriisistä tullaan ulos, ja ennusteet näyttävät, että Suomi tulee tästä ulos valtavalla alijäämällä, toisin kuin muut Pohjoismaat, niin eikö meillä pitäisi olla edes realistinen tiekartta? Minun mielestäni, arvoisa valtiovarainministeri Vanhanen, se julkisen talouden tiekartta, jota valtioneuvoston kautta tarjoatte, on lähinnä naurettava. Siellä saadaan miljardeja digitalisaation taikaseinästä ja palkkamaltin taikaseinästä ja yleisestä kilpailukyvyyn ylläpitämisestä. [Puhemies koputtaa] Eikö nyt olisi aika esittää jotain realistista? [Puhemies koputtaa] — Kiitos.

16.40 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkinen talous kuitenkin muodostuu niistä palveluista, joita me tuotamme. Niiden tuottamisen hintaan, kustannuksiin vaikuttaa se, millä tavalla käytämme muun muassa digitaalisuutta tai millä tavalla käytämme valtion, kuntien 50 000—60 000 kiinteistöä ja millä tavalla kilpailutamme hankintoja. Tällä kaikella on vaikutusta siihen, teemmekö sen säästeliäästi vai kuluuko rahaa.

Tämän epidemian jälkeen suurella joukolla yrityksiä kassat ovat tyhjiä. Ne ovat käyttäneet omia varojaan pitääkseen yllä työllisyyttä. Millä tavalla me pääsemme kasvuun uudelleen liikkeelle — sen takia hallitus on valmistelemassa Suomen kestävän kasvun ohjelmaa, elpymiskokonaisuutta, jolla laitetaan investoinnit liikkeelle ja luodaan rohkeutta siihen, että Suomeen kannattaa investoida, täällä pitää investoida. Meidän ei pidä tyytyä ennustelaitosten [Puhemies koputtaa] ensi vuodelle ja seuraavalle vuodelle ennustamaan hyviin matalaan ja vaatimattomaan kasvuun. [Juhana Vartiainen välihuuto]

16.41 Lulu Ranne ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että Suomi nyt velkaantuu välttämättömien korona- ja suhdannemenojen tukiratkaisujen takia, ja sitä suuremmalla syyllä kaikesta hukasta ja turhasta pitää päästä eroon. Ne muodostavat kasvun jarrun jatkossa. Kaikki tarpeeton lisävelkaantuminen täytyy estää. Julkisen talouden järkevöittäminen on pandemian rajoittamisen ohella ylivoimaisesti parasta suhdanne- ja työllisyyspolitiikkaa. Te kaikki tiedätte sen. Aiotteko te, arvon hallitus, arvon ministeri Vanhanen, ryhtyä tasapainottamaan julkista taloutta, vai jatkatteko te sen paisuttamista suurten, turhien ja tuottamattomien toimien seurauksena? Vai haluatteko te lisää laatua? Eli lisää määrää vai lisää laatua?

16.42 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Laatua on parannettava. Laatua ja tuottavuutta on parannettava. Se on se peruskeino siihen, että käytettävissä olevat rahat riittävät niihin, voisi sanoa, kasvaviin tarpeisiin, joita julkisella palveluntuotannolla on, koska meillä väestö samalla ikääntyy. Mutta ehkä tämän tasapainottamisen helppoudesta tai vaikeudesta jonkinlaisen esimerkin antaa se vaihtoehtobudjetti, jonka, perussuomalaiset, juuri eilen esittelitte eduskunnalle. Ensi vuoden osalta se ero alijäämän suhteen hallituksen esitykseen oli 70 miljoonaa euroa. Yli 11 miljardin euron tasossa 70 miljoonaa euroa — se kertoo siitä, että teillä on mittakaava oikeastaan tismalleen sama kuin hallituksella.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16.43 **Jukka Kopra kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kokoomuksen Toivon polussa me esitämme ensi vuodelle keinot, joilla Suomen taloutta ohjataan parempaan suuntaan peräti miljardin verran paremmin kuin teidän keinoillanne. Pitkällä tähtäimellä tämä on 4 miljardin euron verran plussalla verrattuna hallituksen suunnitelmiin. Kysymykseni kuuluu: miksi te ette nyt tee näitä esityksiä, kun budjetin aika on ja niitä pitäisi tehdä? Me luomme 120 000 uutta työpaikkaa, tulee kotitalousvähennys, paikallista sopimista ja niin edelleen. Me pystymme oppositiossa tällä pienellä porukalla tekemään budjetin, joka on Suomen kannalta hyvä. Siellä on positiivisia avauksia kaikille. On pakko kysyä: mitä se teidän historiallisen suuri erityisavustaja- ja avustajaporukkanne tekee, kun te ette saa aikaan yhtään kunnon ehdotuksia tänne meidän arvioitavaksemme?

16.44 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätä kysymystä ei ollut oikein kenellekään kohdistettu. Hallitus on tehnyt esityksiä, hallitus on luvannut tehdä seuraavat työllisyyspäätökset tämän joulukuun aikana, ja eduskunta pääsee varmasti niitä talven aikana käsittelemään. Hallituksen ensi vuoden budjettiesitys on juuri parhaillaan eduskunnassa viimeistelyvaiheessa, ja se luo, voisi sanoa, koko taloudellisen kehikon ja myös taloudellisen turvallisuuden kansalaisille ensi vuoden ajaksi.

Aikaisemmin kysyttiin, miksi me emme alenna veroja. Meillä on se perusanalyysi tällä hetkellä se, että esimerkiksi ihmisten, kotitalouksien kulutuskäyttäytymiseen kaikkein eniten tällä hetkellä vaikuttaa se, minkälaiseksi turvallisuudentunne tunnetaan. Ja me olemme huolehtineet tämän vuoden ajan ja huolehdimme ensi vuoden ajan siitä, että näissä kriisin olosuhteissa ihmiset voisivat mahdollisimman hyvin jatkaa normaalielämäänsä. Se luo perustan myös sille, että tämän kriisin jälkeen sitten olisimme kaikki valmiita yhdessä ottamaan vauhtia eteenpäin.

16.45 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tässä on kuunnellut kokoomuksen puheenvuoroja tästä heidän vaihtoehdostaan, niin tulee semmoinen tunne, että kokoomus on onnistunut tekemään vaihtoehdon, jossa kaikki voittavat ja kukaan ei häviä. [Kokoomuksen ryhmästä: Kyllä!]

Puhemies! Tarkastelin hiukan tarkemmin tätä kokoomuksen vaihtoehtoa, ja kävi ilmi, että kyllä tässä nyt vähän jotain jätetään kertomatta. Sain tietopalvelulta arvion, jossa kerrotaan, että itse asiassa tässä on aika paljon häviäjiä ja heitä, joille tämä polku on kyllä aika kivinen, esimerkiksi opiskelijat, jotka nyt eivät ole kovin suurituloisia — opiskelijakotitaloudet ovat reilusti häviämässä tässä, jopa parisataa euroa — ja pitkäaikaistyöttömät. Ja toden totta, sitten kun katsotaan, miten tämä kohdistuu eri väestöryhmiin, suurimmat voittajat ovat kaikkein hyvätuloisimmat ja suurimmat häviäjät ovat kaikkein pienituloisimmat. Eli siellä on isot leikkaukset asumistukeen, toimeentulotukeen, työttömyysturvaan, työttömien eläkekertymään.

Arvoisa puhemies! Korona on osoittanut, että kun kansakunta [Puhemies koputtaa] pysyy yhtenä, niin se on vahva. Aikooko hallitus jatkaa tällä tiellä?

16.46 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen punainen lanka koko kriisin ajan on ollut se, että me haluamme pitää ihmisistä huolta, perheistä huolta, yritysten toimintaedellytyksistä huolta. Kuntien tilanteesta kannamme myös huolta ja sen vuoksi olemme esimerkiksi niin alueille, kunnille, yrityksille kuin myös ihmisille tehneet tukitoimia, jotta yhdessä voisimme tästä kriisistä selvitä. Esimerkiksi

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

nämä kunnille suunnatut tuet, mitä olemme kasvattaneet hyvinkin mittavasti, ovat juuri sen vuoksi, että voisimme turvata ihmisten peruspalvelut, koulutuksen järjestämisen ja kantaa huolta tällaisessa kriisitilanteessa siitä, että aivan kaikki pärjäävät.

Hallituksen politiikka ei lähde siitä, että otamme pienituloisilta ja annamme suurituloisille, vaan kyllä se peruslinja on se, että meidän kaikkien pitää yhteiskunnassa yhdessä pärjätä, ja tämän kantavan ajatuksen varaan myös ensi vuoden talousarvioesityksemme on laadittu.

2.4. Suullinen kysymys työllisyystoimien tekemisestä (Katri Kulmuni kesk)

Suullinen kysymys SKT 172/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Edustaja Kulmuni.

Keskustelu

16.47 **Katri Kulmuni kesk:** Arvoisa rouva puhemies! On selvää, että kaikki maat velkaantuvat koronan myötä, mutta valitettava ero meidän ja muiden Pohjoismaiden tai meidän keskieurooppalaisten verrokkimaiden kanssa on se, että Suomessa ei ole edes näköpiirissä sitä, että meidän velkaantuminen alkaisi vähenemään, vaan koko tuleva vuosikymmen otetaan velkaa, ja se on erittäin huolestuttavaa. Valitettavasti on niin, että niitä julkisen talouden tasapainon tavoitteita ei tietenkään saavuteta koronasta johtuen, mutta Suomen talouden ongelmathan eivät ole mihinkään kadonneet koronasta seuraten, vaan ne ovat ainoastaan monimutkaistuneet, ja vastuullista talouspolitiikkaa on tietenkin se, että kun tehdään menolisäyksiä, niin täytyy tehdä myös työllisyystoimia. Ei voi olla niin, että menolisäykset ovat ensin ja työllisyystoimet vuosikymmenen lopussa. Arvoisa pääministeri, onhan niin, että hallitus kykenee työllisyystoimiin ja niihin päätöksiin, [Puhemies koputtaa] jotka vahvistavat julkista taloutta [Toimi Kankaanniemi: Ei näytä kykenevän!] ja ovat senkaltaisia, että ne tulevat myös voimaan ja työllisyystoimet saadaan aikaiseksi siten, että ne ovat julkista taloutta vahvistavia — eivät sellaisia, että ne heikentävät julkista taloutta? [Juhana Vartiainen: Hyvä puheenvuoro! — Sari Sarkomaa: Järjen ääni!]

16.48 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Koko hallitus on sitoutunut työllisyystoimien tekemiseen. Päätökset tullaan tekemään tällä hallituskaudella 80 000 työllisen lisäyksen osalta, mutta on selvää, että tällaisessa syvässä korona-kriisissä, jossa me olemme, me tarvitsemme myös aktiivista finanssipolitiikkaa, elvyttävää politiikkaa, yritysten, alueiden ja kuntien tukemista, jotta tässä ja nyt voimme minimoida niitä vaurioita ja vahinkoja, joita tämänkaltaisesta hyvin vakavasta terveydellisestä ja taloudellisesta kriisistä aiheutuu, mutta voin vakuuttaa, että koko hallitus on yhdessä sitoutunut työllisyystoimien tekemiseen.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa viimeinen tähän tematiikkaan.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16.49 **Elina Lepomäki kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te, pääministeri, sanoitte, että ette halua leikata pienituloisilta ja viedä suurituloisille — no, emme mekään. Ongelma on se, että me olemme nyt jo Pohjoismaiden köyhälistöä, ja jos tätä tietä jatketaan, mitä te vedätte, niin me olemme kohta Euroopassa juuri niitä pienituloisia, ja sen takia olisi katsottava vähän pidemmälle kuin nytten nämä muutamat kuukaudet tästä eteenpäin.

Valitettavasti sain tässä itse asiassa muutaman kansalaisviestinkin siitä, minkä takia pääministeri ei vastaa selvään kysymykseen. Me kysyimme veroista. Ja te olette itse puhunut ilmeisesti SDP:n puheenjohtajan suulla sen puolesta, että Suomessa pitäisi vielä kiristää verotusta. Toinen ministeri puhui progression kiristämisen puolesta. Ymmärrättekö te, että te olette valinnut Euroopan mittakaavassa aivan täysin äärivasemman tien? Mitä sen tunnelin päässä pilkottaa? Ja mikä teidän veropolitiikkanne lopulta on? Eli aiotteko vieläkin lisätä suomalaisten verorasitusta, jo tässä tilanteessa?

16.50 **Pääministeri Sanna Marin** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksella on yhteinen linja. Se on sovittu hallitusohjelmassa, ja hallitus yhdessä tekee budjettiesitykset eduskunnalle, ja eduskunta nämä käsittelee. Ei ole olemassa hallituksen osalta yksittäisten puolueiden linjoja, vaan on hallituksen yhteinen linja. [Juhana Vartiainen: Mikä se on? — Sari Sarkomaa: Mikä on se linja?] Ja kun te viittaatte siihen tiehen, jota Suomi kulkee, niin viittateko te siihen, että Suomi on Euroopassa hoitanut koronavirustilannetta tähän mennessä verrattain hyvin? Me olemme selvinneet vähäisemmin taloudellisin vaurioin kuin monet muut maat. Ja tästä tietenkin iso kiitos kuuluu Suomen kansalle, suomalaisille ihmisille, jotka ovat kaiken kaikkiaan hyvin noudattaneet terveysviranomaisien ohjeita ja rajoituksia.

On pidettävä mielessä, että tämä tilanne on yhä edelleen hyvin vakava ja meillä kaikilla on yhdessä vastuu siitä, että selviäisimme tästä kriisistä mahdollisimman vähin vaurioin. Hallitus on tehnyt töitä sen eteen, että tekisimme sellaisia toimia, joilla voimme vähentää näitä vaurioita, kantaa yhteiskuntaa yli tämän kriisin, ja sen vuoksi valtio on ottanut kovempaa iskua tästä kriisistä [Puhemies koputtaa] ihmisten, perheiden, yritysten ja alueiden puolesta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.5. Suullinen kysymys asuntomarkkinoiden vääristymisen korjaamisesta (Peter Östman kd)

Suullinen kysymys SKT 173/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Östman.

Keskustelu

16.51 **Peter Östman kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomessa vuokralla asuvien asumismeno-osuus on tuoreen selvityksen mukaan kaikkien OECD-maiden korkein. Korkeat vuokrat ovat osaltaan johtaneet siihen, että vuoden 2010 jälkeen Kelan asumistukimenot

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

ovat kasvaneet peräti 65 prosenttia. Viime vuonna Kela maksoi yli 2 miljardia asumistukea.

No, mistä tämä johtuu? Se johtuu siitä, että meillä on järjestelmävika. Monissa uusissa asunto-osakeyhtiöissä velka-aste voi nykyään olla erittäin huomattava, jopa 80 prosenttia. Taloyhtiön kautta otetusta lainasta sijoitusasunnon omistaja voi vähentää vuokratulosta koko rahoitusvastikkeen, joka sisältää sekä koron että myös lainanlyhennyksen, jos asuntoyhtiö on näin päättänyt. Mitä hallitus aikoo tehdä, jotta tällainen asuntomarkkinoita vääristävä ja epäoikeudenmukainen järjestelmävika purettaisiin?

16.53 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tähän liittyvä kokonaisuus on valmisteilla työryhmässä, ja siinä työssä ovat mukana nämä piirteet, jotka kysyjä, Östman, tässä esitti. Meillä on todella järjestelmässä mahdollisuus, että jos asunto-osakeyhtiössä on tietyt säännöt ja päätökset, niin osakas voi myös lainojen lyhennyksiä vähentää. Se ei ole normaalille asunnonomistajalle mahdollista.

Kokonaisuudessaan tässä asuntorahoituksessa on paljon tekijöitä, joita pitää nyt tarkastella. Hallituksen ja myös Finanssivalvonnan erityisenä intressinä on kiinnittää huomiota kotitalouksien velkaantumiskehitykseen, joka on ehkä näistä makrotalouden mittareista se, joka tällä hetkellä vilkkuu punaisella, ja erityisesti taloyhtiölainojen osuuden kasvu on ollut minun silmissäni yksi suurimmista tekijöistä siihen, että näin on käynyt. [Puhemies koputtaa] En muista työryhmän aikataulua, mutta ensi vuoden puolella tästä tulee esitys.

16.54 Peter Östman kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kojamo-yhtiö on Suomen suurin kiinteistösijoittaja, joka omistaa yli 35 000 vuokra-asuntoa. Kojamo takooa tulosta koronasta huolimatta. Yhtiö ilmoitti osavuotiskatsauksessaan, että rakenteilla on huima määrä asuntoja.

Ay-liikkeellä on tuntuva omistus Kojamossa, ja liittojen suuret ja verovapaat sijoitustulot ovat herättäneet paljon julkista kritiikkiä. Miksi? No siksi, että merkittävä osa asumistuesta valuu ammattiliitoille ja on tuonut Suomeen Euroopan korkeimmat vuokrat. [Välihuutoja] Arvoisa hallitus, onko teistä oikein, että Kojamo on maksanut viiden viime vuoden aikana osinkoja 243 miljoonaa euroa, joista 130 miljoonaa on mennyt ammattiliitoille, [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!] ja nämä rahat ovat tulleet vuokra-asuntotuotoista? [Jussi Halla-aho: Pienituloisen asialla!]

16.55 Valtiovarainministeri Matti Vanhanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En koe, että minulla ministerinä on mahdollisuus ottaa kantaa siihen, onko joku yritys maksanut vaalitukea. Sen jokainen arvioi itse, onko se oikein vai väärin.

Vuokramarkkinoillahan on se tilanne, että jos omistamansa vuokra-asunnon velat on maksettu, se on käytännössä velaton, niin vuokratulosta erittäin suuri osa on voittoa sille omistajalle. Näin se vain toimii.

Meille on ollut tärkeää se, että meillä on ollut, voi sanoa, vahva insentiivi ja intressi rakentaa vuokra-asuntoja, koska niitä on tarvittu, ja niitä on rakennettu paljon viime vuosikymmeninä, ja tietysti se tarkoittaa silloin sitä, että joku ne asunnot aina omistaa, ja vuokratuloista jää paljon voittoa. Ja kysyjä on oikeassa siinä, että tähän järjestelmään liittyy se, että asumistukea menee paljon näihin vuokriin. Se on se tapa, [Puhemies koputtaa] jolla vuokralainen kykenee maksamaan sen vuokratason, joka rakennuskustannuksista ja vuokranantajan voitosta muodostuu.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.6. Suullinen kysymys koronakorvauksen maksamisesta hoitohenkilöstölle (Harry Harkimo liik)

Suullinen kysymys SKT 174/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Seuraava kysymys, edustaja Harkimo.

Keskustelu

16.56 **Harry Harkimo liik:** Arvoisa puhemies, ärade talman! Koronapandemia on kuormittanut merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuoltohenkilökuntaa. Kuormitus on sekä henkistä että fyysistä, ja se on vaikuttanut myös vapaa-aikaan. Työntekijät ovat joutuneet riskeeraamaan oman terveytensä lisäksi perheensä ja läheistensä terveyden tehdessään koronakriisin hoidossa välttämätöntä työtään. Suojavarusteiden pitäminen koko työvuoron ajan on raskasta ja koettelee jaksamista. Hoitajat kertovat, että epävarmuus ja huoli ovat läsnä joka päivä. Erityisjärjestelyt, esimerkiksi vierailukiellot, koettelevat asiakkaiden lisäksi hoitajia.

Muualla Pohjoismaissa ja Euroopassa hoitajat ovat saaneet poikkeuksellisen raskaasta ajasta rahallisen korvauksen ja heidän asemansa koronakriisin hoidossa on tunnistettu. Miten Suomen hallitus aikoo toimia tässä tilanteessa ja korvata rahallisesti hoitohenkilöstölle koronakriisin aiheuttamat [Puhemies koputtaa] mittavat kuormitukset?

Puhemies Anu Vehviläinen: Ministeri Kiuru. — Löytyykö ministeriä vastaamaan? — Ministeri Haatainen.

16.58 **Työministeri Tuula Haatainen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tiedämme kaikki, että hoitotyötä tekevät tekevät todella raskasta työtä tällä hetkellä siellä koronahoidon eturintamassa. Suuri kiitos meiltä kaikilta kuuluu sinne tähän työhön, ja toivomme tietenkin, että tämä koronaepidemia — tämä toinen vaihe — ei tästä nyt enää kiihdy enempää, jotta voimme välttyä siltä, että kuormitus sairaaloissa, osastoilla, teho-osastoilla kävisi yli kapasiteettirajan.

Kysymykseen siitä, miten hallitus vastaa siihen, maksettaisiinko erillistä korvausta: hallitus ei ole — valtiovalta ei ole — työmarkkinaosapuoli. Näitä neuvotteluja käydään ja nämä päätökset tehdään siellä työmarkkinapöydässä työnantajien ja palkansaajien kesken.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.7. Suullinen kysymys nuorisotyön järjestämisestä koronarajoitteiden aikana (Hanna Holopainen vihr)

Suullinen kysymys SKT 175/2020 vp

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Anu Vehviläinen: Ehditään ottaa vielä yksi kysymys. — Edustaja Holopainen, Hanna.

Keskustelu

16.59 **Hanna Holopainen vihr:** Arvoisa puhemies! Joulua lähestyy, ja sitä odotetaan nyt varsin erilaisissa tunnelmissa kuin mihin maassamme on totuttu.

Koronarajoitteet ja sosiaalinen eristäytyminen ovat koetelleet erityisesti nuorten henkistä kestävyyttä. Keväisen Allianssi ry:n kyselytutkimuksen mukaan lähes 70 prosenttia nuorista kertoi, että koronavirus on tuonut elämään huolia tai ongelmia tai pahentanut niitä. Nyt, kun uusia rajoitteita on otettu käyttöön, tilanne kääntynee kevään kaltaiseksi. Moni nuori on siirtynyt jälleen etäopintoihin, monet harrastukset on peruttu, ja tulevaisuus on epävarma. Myös nuorisotilat ovat kiinni. Nuorisotyön on haastavaa tavoittaa nuoria kodeissaan, vaikka joissakin kunnissa nuorisotyö onkin siirtynyt verkkoon. Kysynkin ministeri Saarikolta: miten kuntia ja järjestöjä on ohjeistettu nuorisotyön ja harrastustoiminnan organisoinnissa niin, että kevään kaltaiselta tilanteelta voidaan välttyä?

17.00 **Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Holopainen, kuvailitte kysymyksessänne hyvin totuudenmukaisesti ja kyllä myös hyvin raastavalla tavalla sen tilanteen, joka nuorilla ja totta kai kaikilla suomalaisilla on nyt käsillä. Enää ei puhuta vain pääkaupunkiseudusta vaan valtaosasta maata.

Olen kiitollinen ja hyvilläni siitä, että suomalainen nuorisotyö on kyllä kyennyt venymään ja toteuttanut parhaimpaansa myös näinä aikoina, erityisesti digitaalisilla palveluilla. Onni on se, että nuorten kohderyhmä on myös ollut hyvin vastaanottavainen näille palveluille. Tässä välissä onneksi ehti olla myös ajanjakso, jolloin palvelut saattoivat olla jotakuinkin normaalin kaltaisia.

Erityinen huoleni liittyy sellaiseenkin tutkimustulokseen, joka opetus- ja kulttuuriministeriön tilaamassa selvityksessä havaittiin erityisesti toisen asteen jälkeisten opintojen suorittaneilta, joille koulutie jatkuu ei avautunut tai työpaikkaa ei ole löytynyt. Tähän on ehdotettu toimenpiteitä ministeriölle, ja näihin aiomme pureutua. Se liittyy siis koulutuspolkuun ja toisaalta nuorten hyvinvointiin. Ihan erityisellä tavalla tämä kysyy nyt voimavaroja myös kolmannelta sektorilta ja meiltä itse kultakin [Puhemies koputtaa] näiden nuorten tueksi.

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Emma Karin vapautuspyyntö sivistysvaliokunnan varajäsenyydestä Vapautuspyyntö VAP 51/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi vapautuspyynnön.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Täydennysvaali toimitetaan perjantaina 4.12.2020 kello 13 pidettävässä täysistunnossa. Ehdokaslistat on jätettävä keskuskansliaan viimeistään 4.12.2020 kello 10.

4. Kansanäänestyksen järjestäminen EU:n elpymispaketista

Kansalaisaloite KAA 6/2020 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Anu Vehviläinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 5. asiasta.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 1 tunti. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

17.03 **Sanna Antikainen ps:** Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi kiitän lämpimästi aloitteen alullepanijoita: kiitos perussuomalainen nuoriso, kiitos Miko Bergbom, Santeri Eskola, Joakim Vigelius, Laura Jokela, Ville Muilu sekä muut yhdistyksen aktiivit. Aloite saavutti vain neljässä päivässä vaaditut allekirjoitukset, mikä kertoo itsessään siitä, kuinka tärkeästä asiasta on kyse kansalaisten silmissä.

Arvoisa puhemies! Vuoden 1994 syksyllä Suomessa järjestettiin neuvoa-antava kansanäänestys, jonka seurauksena Suomi liittyi Euroopan unioniin. Sen jälkeen koko Euroopan unioni on kokenut monia muutoksia. Uudet jäsenmaat ja toisaalta Iso-Britannian kansan päätös jättää EU ovat osaltaan muuttaneet koko unionin rakennetta. Lisäksi ne EU:n perussopimukset, joiden perusteella suomalaiset äänestivät EU-jäsenyydestä, ovat monien kriisien ja syvän integraatioketkeytyksen seurauksena kohdanneet sellaisia tulkintatapoja, joita ei voitu edes kuvitella 1994 kansanäänestyksen aikoihin. Eipä silloin voitu kuvitellaakaan nykyisen elpymispaketin satojen miljardien kaltaisista tulonsiirroista mailta toisille. Luulen ja uskon, että äänestystulos Suomen EU-jäsenyydestä olisi ollut hyvin toisenlainen, jos menneistä ja tulevista tukipaketeista olisi tiedetty.

Arvoisa puhemies! Viime heinäkuussa Eurooppa-neuvosto ja maiden päämiehet saavuttivat yhteisymmärryksen EU:n elpymispaketista, joka käsittää 750 miljardin euron suuruisen kokonaisuuden. Suomen hallituksen linjaa kokouksessa edusti pääministeri Sanna Marin. Suomen kokonaisvastuiden on kaavailtu kasvavan noin 13 miljardiin euroon, joka käsittää sekä lainoja että myös suorina avustuksia. Pelkästään suorina avustuksina jaettavien tulonsiirtojen osalta Suomelle on koitumassa 3,4 miljardin euron nettotappio. [Perussuomalaisten ryhmästä: Ohhoh!]

Lainojen takaisinmaksun puolestaan odotetaan venyvän jopa vuoteen 2058 saakka, siis siihen saakka, kun esimerkiksi minä olisin 70-vuotias. Siis maksaisin ja samassa iässä olevat maksaisivat tätä pakettia vanhusikään saakka — huh huh. Lainojen takaajana olemisen, kuten tosielämässäkin, tarkoittaa sitä, että takaaja voi joutua maksamaan lainan pois, mikäli lainanottaja ei sitä kykene maksamaan. Me tiedämme, kuinka heikkoa Etelä-Euroopan maiden taloudenpito on — emmehän me muuten tässä tilanteessa olisikaan — ja siten onkin oikea riski, että myös takausvastuut kaatuvat suomalaisten veronmaksajien maksettaviksi. Aiemman perusteella onkin selvää, että tulonsiirtojen ja elpymispaketin takaisin-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

maksuun liittyvien epävarmuuksien voidaan todeta vaarantavan julkisen talouden tulevaa tilaa ja siten jopa kansalaisten hyvinvointia.

Arvoisa puhemies! Hallitus on perustellut tämän elpymispaketin tarvetta koronan aiheuttamalla talouskriisillä. Elpymispaketin vaikutukset ulottuvat kuitenkin huomattavasti koronakriisin edellyttämää pidemmälle ja laajemmalle. Elpymispaketti on niin merkittävä kokonaisuus, että sen taloudelliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset edellyttävät Suomen kansalta laajaa hyväksyntää. Tämän vuoksi elpymispaketista on järjestettävä kansanäänestys, jota tämä kansalaisaloite koskee. Miljardien ja miljardien eurojen paketin tekee erityisen merkittäväksi se tosiasia, että meidän oman maamme talous on valtaviin kestävyysvaajeeseen liittyvien ongelmien keskellä ja edessä on koronakriisin tuomia ennätyksellisiä budjettialijäämiä. Olemme siis suomeksi sanottuna velkaantuneita korvia myöten. Suomalaisen veronmaksajien rahoja tarvitaan siis täällä kotimaassa eikä Etelä-Euroopassa.

Arvoisa rouva puhemies! Jos kuitenkin hallituspuolueet eduskunnan enemmistön turvin vahvistavat Suomen osallistumisen elpymispakettiin, tullaan samalla rajoittaneeksi lukuisten tulevien vaalien merkitystä Suomessa. Monet tulevat hallitukset tulisivat olemaan sidottuja nyt kaavaillun tukipaketin asettamiin ehtoihin, eikä kansalaisille näin jää mahdollisuutta muuttaa vaalien avulla Suomen suuntaa. Elpymispaketista ei ollut tietoa vuoden 2019 eduskuntavaalien aikana, joiden tuloksen myötä nykyinen hallitus muodostettiin. Suomalaisen demokratian ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksien kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että näin merkittävää päätöstä Suomen suunnasta ei tulla tekemään ilman Suomen kansan antamaa valtuutusta. Järjestämällä elpymispaketista kansanäänestys myös nykyinen hallitus saisi selkeän mandaatin, jonka mukaan Suomen päätös elpymispakettiin osallistumisesta olisi mahdollista tehdä kansanvaltaa kunnioittaen.

Arvoisa puhemies! Elpymispaketti on jälleen muuttamassa käsitystä EU:n perussopimuksista, joiden on tähän asti ajateltu estävän unionin yhteisen lainanoton. Perussopimusten hengen vastaisen soveltamisen ei kuitenkaan voida katsoa olevan suomalaisen demokratian kannalta hyväksyttävää, vaikka EU:n tasolla sille nähtäisiinkin oikeutus. Elpymispaketti muuttaa EU:n luonnetta peruuttamattomasti kohti velkaunionia ja yhä tiiviimpää integraatiota. Siksi mukanaolo elpymispaketissa vaatii sitä, että kansalaiset saavat näissä olosuhteissa päättää, ollako mukana vaiko ei. Siksi Suomessa tulee järjestää kansanäänestys, jossa kansalla on mahdollisuus osoittaa, tuleeko Suomen lähteä mukaan esitettyyn EU:n yhteiseen elpymispakettiin. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa käynnistämme heti saman tien debatin, jossa on mahdollisuus pyytää V-painikkeella debattipuheenvuoroja. Näen, että täällä on myös ministereitä paikalla, joten myös ministerit pääsevät osallistumaan tähän keskusteluun. — Debatin aloittaa tällä kertaa edustaja Tavio.

17.10 **Ville Tavio ps** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kiitos vastauspuheenvuorosta, vaikka en sitä vielä pyytänytkään. [Naurua]

Puhemies Anu Vehviläinen: Jaha, varmuuden vuoksi.

Lähtisin vielä käymään läpi sitä, miten valtiovarainministeri Vanhanen on puolustanut tätä EU-elvytyspakettia taloudellisesti, kuten myös EU:n ykkösedunvalvoja Suomessa, ministeri Tuppurainen. Kun rahaa lahjoitetaan ulkomaille, niin se ei voi mitenkään elvyt-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

tää suomalaista taloutta. Ei koskaan talouspolitiikassa tai kansantaloustieteessä ole sellaista esitetty, että rahan lahjoittaminen joillekin muille maille lisäisi omaa kilpailukykyä tai omaa vientiä. Tämä on aivan älytön ajatus, lapsikin ymmärtää tämän. Kyse on siitä, miten rahat käytetään.

Mutta nyt kun puhutaan tässä, niin isompi kysymys on toki se, mihin suuntaan EU:ta tässä viedään. EU:sta on tulossa liittovaltio. Se ei ole enää sellainen kauppaliitto, mihin Suomi suostui. Kunnioittaako hallitus demokratiaa lainkaan?

17.11 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Antikaisen puheenvuoro oli oikein harvinaisen taidokas kokoelma erilaisia väärinkäsityksiä ja harhaanjohtavuuksia. Mutta totean nyt vain sen, että vienti on Suomen kansantaloudesta lähes puolet, noin 40 prosenttia. Suomen viennistä yli puolet, noin 60 prosenttia, ennen tätä korona-kriisiä on suuntautunut EU-alueelle. Se, miten Suomen kansantaloudelle, meidän hyvinvoimillemme käy, riippuu hyvin paljon siitä, saadaanko vientimarkkinat elpymään, ja sitä ei voida yksin kotimaisin toimin tehdä. Se voidaan tehdä vain EU:n yhteisin toimin.

Kaiken kaikkiaan mielestäni järkevintä olisi keskustella siitä, miten me haluamme EU:ta kehittää, sen sijaan, että pyritään sanomaan kaikelle ”ei”. Ja kun puhutaan siitä, [Puhemies koputtaa] että EU on erilainen kuin Suomen liittyyssä: niin on myös Suomi.

17.12 Ritva Elomaa ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin kiitos kansalaisaloitteen tekijöille, alullepanijoille, Perussuomalaisille Nuorille ja allekirjoittaneille.

EU:n elvytyspaketti tarkoittaa Suomelle 3,4 miljardin euron nettotappiota. Kokonaisvastuun lainoinen ja suorine avustuksineen on kaavailtu kasvavan 13 miljardiin.

Kun puhutaan miljardien paketista, vaikutukset tulevat näkymään lukuisia vuosia Suomen tulevissa budjeteissa. Valtava kestävyysvaje ja koronakriisin vaikutukset ovat aiheuttamassa megaluokan ongelman myös Suomelle.

EU:n perussopimusta rikotaan. Sen perussopimuksen henki on poispyyhkäisty tämän elvytyspaketin myötä. Valtaosa kansasta haluaa elpymispaketista kansanäänestystä täällä Suomessa. Mitä hallitus pelkää? Tuntuu siltä, että te pelkätte sitä mahdollista lopputulosta äänestyksessä. Ja perussuomalaiset eivät usko, että tämä elvytyspaketti olisi kertaluontoinen.

17.13 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Meillä maailmalla on tapahtunut paljon viime vuosina. Ja kun brexitiä ja Britanniaa käytetään täällä esimerkkinä, niin on hyvä muistaa, että talouslehti Business Insider oli laskenut, että brexit on jo nyt maksanut Britannialle enemmän kuin 47 vuoden EU-jäsenmaksut, joten me voimme hyvin miettiä täällä, mikä on populismin ja nurkkakuntaisuuden lopullinen hintalappu. Me voimme miettiä sitä, mitä vientivetoinen Suomi tekee yksin, elleivät Eurooppa ja koko maailma pysty itseänsä elvyttämään tämän koronakriisin jäljiltä. Ja emme edes tiedä, miten kauan tämä kokonaisprosessi kestää. Jos joku todella kuvittelee, että Suomen talous elpyy ilman Eurooppaa ja ilman globaalia talouskehitystä, niin silloin ollaan kyllä todella nakkikioskitasolla siinä politiikassa, mitä täällä tehdään.

17.15 Mari Rantanen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmasti on näin, että Suomenkin talous elpyy, kun muiden talous elpyy, mutta kannattaa miettiä, paljonko siitä kannattaa muille maksaa sen sijaan, että kohentaisi sitä omaa kilpailukykyänsä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Tässä on nyt kysymys tästä kansalaisaloitteesta, jossa ehdotetaan kansanäänestystä tästä elpymispaketista. Jos minä lainaan ministeri Vanhaselle 100 euroa ja te maksatte minulle takaisin 50 euroa ja kerrotte vielä, mihin minä saan ne 50 euroa käyttä, niin on aivan selvää, että ihmiset ymmärtävät kyllä sen, että tämä ei välttämättä ole huono diili, mutta herääkin kysymys, muuttuuko tämä silloin hyväksi diiliksi, kun kysymys on veronmaksajien rahoista, siis tavallisten suomalaisten rahoista, joita nyt lapataan tällaisella järjestelmällä. Tätäkö te pelkätte, että suomalaiset hoksaavat, että tässä diilissä ei ole mitään järkeä ja että Suomi matelee EU-neuvotteluissa?

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa annan ministeri Henrikssonille 3 minuuttia. — Olkaa hyvä.

17.16 Oikeusministeri Anna-Maja Henriksson: Arvoisa puhemies! Kansanäänestykset ovat Suomessa hyvin harvinaisia. Suomessa on toistaiseksi toimitettu kaksi valtiollista neuvoa-antavaa kansanäänestystä. Ensimmäinen oli vuonna 1931, ja silloin äänestettiin siitä, saako viinaa myydä Suomessa. Toinen äänestys oli 94, kun äänestettiin EU-jäsenyydestä.

Kansanäänestys on aina neuvoa-antava, ja perustuslain 53 §:ssä säädetään, että neuvoa-antavan valtiollisen kansanäänestyksen järjestämisestä päätetään lailla, jossa on säädettävä äänestyksen ajankohdasta ja äänestäjille esitettävistä vaihtoehtoista. Kansanäänestyksissä noudatettavasta menettelystä säädetään siis lailla. Eduskunta säätää lait. Eduskunta on kansan valitsema, ja meillä kaikilla on myös velvollisuus toimia lainsäätäjinä.

Eduskunta on käsitellyt EU:n elpymispakettia huolellisesti. Sitä on käsitelty täällä useita kertoja, ja esimerkiksi tiistaina täysistunnossa käytiin keskustelua hallituksen kestävä kasvun ohjelmasta. Eduskunnan valiokunnat käsitelivät Suomen neuvottelukantaa valtioneuvoston kirjelmien pohjalta ennen huippukokousta kesällä, suuri valiokunta on myös sen jälkeen keskustellut asiasta monta kertaa, ja eduskunnan kannan neuvottelujen eri vaiheissa päätti suuri valiokunta.

Elikkä eduskunta on se, joka tässä on keskeisessä roolissa. Eduskunnan pitää myös kantaa vastuuta. Kaikki päätökset, mitä eduskunnassa tehdään, eivät ole helppoja, mutta tällaisessa asiassa on kyse myös siitä, haluaako Suomi olla EU:ssa mukana, halutaanko löytää ratkaisuja tähän vaikeaan tilanteeseen, missä me olemme, haluammeko löytää niitä ratkaisuja, jotka myös meidän vientivetoiselle maallemme ovat todella tärkeitä, haluammeko olla ratkaisemassa EU:n tilannetta yhdessä muitten kanssa, ja tällaisessa tilanteessa sen vastuun kantaa tämä eduskunta, ja sitä ei voi sysätä kansalaisille. Katsoisin, että nyt olisi syytä keskustella siitä, minkälainen se vastuu on, mikä meillä jokaisella kansanedustajalla on, eikä huutaa kansanäänestysten perään. Se ei ole tässä asiassa ratkaisu.

Tässä edustaja Kyllönen piti hyvän puheenvuoron ja myös suuren valiokunnan puheenjohtaja, ja yhdyin niihin. Se, että perussuomalaiset haluavat kansanäänestyksen tässä asiassa, viittaa myös siihen, että haluaisitte, että EU [Puhemies koputtaa] ei olisi se yhteisö, johonka Suomi kuuluisi, [Puhemies koputtaa] vaan haluaisitte jotain muuta.

17.19 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuossa ministeri juuri antoi ymmärtää hyvin vahvasti, että tämä elvytyspaketti olisi jonkinlainen ehto Euroopan unionissa pysymiselle. Tällaisia vihjauksia on ennenkin tässä salissa kuultu, ja haluaisin nyt kuulla hallituksesta vahvistuksen, kiristetäänkö Suomea todella sillä, että me joudum-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

me eroon koko Euroopan unionista, jos emme lähde tähän pakettiin mukaan. Onko tämä todella teidän väitteenne?

Keskeisin peruste tämän kansanäänestyksen tarpeelle on se, että puhutaan kauaskantoisesta ja periaatteellisesti erittäin merkittävästä asiasta, EU:n suunnanmuutoksesta ja rakenteellisesta muutoksesta, josta ei äänestetty vuonna 94, ja kun tätä eduskuntaa valittiin vaaleissa, niissäkään vaaleissa ei käyty keskustelua tällaisesta asiasta. Tämä asia tuotiin esille koronakriisin varjolla, ja sitä yritetään viedä nyt kiireellä ja pimennossa läpi. Hallitus pakeni kesällä tästä asiasta keskustelua, ja nyt hallitus pakenee tästä asiasta kansanäänestystä. Tällainen toiminta ei voi olla hyväksyttävää.

Tässä ei äänestetä nyt EU:hun kuulumisesta tai eurosta eroamisesta vaan siitä, lähteekö Suomi mukaan tähän pakettiin. [Puhemies koputtaa] Tämä on EU-päätöksentekoa, juuri sitä EU:ssa vaikuttamista. Suomi voi kieltäytyä yksipuolisella päätöksellään.

17.20 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ehkä on syytä avata se asia, että yksikään EU-maa näillä näkymin ei ole järjestämässä kansanäänestystä tästä niin sanotusta elvytysrahastosta tai kestäväen kasvun rahastosta, ei esimerkiksi Ruotsi tai Tanska, jotka ovat meidän pohjoismaisia ystäviämme, verrokkimaitamme ja joissa ei ole esimerkiksi eurovaluuttaa käytössä. Heillä on oma valuutta, ja silti Ruotsi ja Tanska ovat katsoneet, että on syytä kuulua ja lähteä mukaan tähän pakettiin.

Suomen vastuut ovat tarkkarajaisia tässä paketissa. Tässä ei tule mitään hillitöntä velkavankeutta, josta Antikainen puhui aluksi. Suomi elää viennistä. Esimerkiksi oma kotiseutuni Länsi-Suomi, Pohjanmaa, on yksi pahiten koronasta taloudellisesti kärsiviä alueita, koska viennin kohdemaissa ostajilla ei ole rahaa tämän takia.

Lisäksi tässä ohjelmassa on paljon hyviä hankkeita pitkin maakuntia: laajakaistaa, bio-kaasua, koulutuspaikkoja, hyviä tukiaisia. Kysynkin nyt sitten edustaja Antikaiselta: mitkä tukiaiset pitäisi Savo-Karjalasta leikata? [Puhemies koputtaa] Teidän kotimaakuntanne on oikein iso näitten tukiaisten saaja. Oletteko Halla-ahon linjalla [Puhemies: Aika!] maaseudun tukien leikkaamisessa?

17.21 Sanna Antikainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin tähän, mitä edustaja Hassi kertoi, että koko puheeni oli jollakin lailla virheellinen. Ette sitten kuitenkaan kertonut esimerkkiäkään siitä, mikä puheessani oli virheellistä, joten se ehkä kertonee tästä teidän lausunnostanne kaiken. [Satu Hassin välihuuto]

Arvoisa puhemies! Mitä tulee tähän edustaja Kurvisen lausuntoon, [Antti Kurvinen: Ollaan kuulolla!] niin minusta on hiukan outoa, että keskusta, sanotaan, laittaa ensiksi rahaa EU:lle kaksinkertaisesti sen verran, mitä saamme takaisin, ja sitten hehkuttaa tätä. Edustaja Kurvinen, me perussuomalaiset haluamme pitää nämä rahat, 3,4 miljardia, täällä Suomessa ja tukea suomalaisia, suomalaista maaseutua, suomalaisia yrityksiä. [Mauri Peltokangas: Emmekä ajaa turvetuotantoa alas!]

17.23 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Toissa päivänä tässä salissa edustaja Kurviselle tuli jälleen paha mieli, kun perussuomalaiset mainitsivat maahanmuuton. Kun ottaa huomioon, että siinä on kyseessä satojen miljoonien eurojen vuotuisen turha rasite suomalaisille, niin on minun mielestäni tarpeellista, että joku täällä puhuu siitäkin.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Sen sijaan vaikeampaa on ymmärtää sitä, että edustaja Kurvinen puhuu perussuomalaisista ja ajattelee perussuomalaisia kaikkina viikonpäivinä. Pelkään, että perussuomalaiset vainoavat teitä teidän unissanekin. [Naurua]

Te aliarvioitte äänestäjäkuntaanne, edustaja Kurvinen. Maaseudulla asuva viljelijä, yrittäjä, palkansaaaja, autoilija, omakotiasuja varmasti ymmärtää, että nyt Italiaan ja Espanjaan kylvettävät suomalaiset rahat on verotettu heidän taskustaan, minkä lisäksi he maksavat itse ne eurosäkit, joita te käytte nyt heiluttelemassa siellä maakunnassa ja kerrotte, että rahaa tulee.

17.24 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin se kannattaa, edustaja Antikainen, teidän havaita, että teidänkin maakunnassanne on monia erittäin merkittäviä vientiyrityksiä, esimerkiksi Joensuun ja Kuopion talousalueilla tai pienessä Vieremän kunnassa kuuluisa Ponsse, todellinen menestystarina. Niiden asiakkaat ovat pitkin maailmaa, pitkin Eurooppaa. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Jos Savo-Karjalan teollisuuden, teidän vaalipiirinne teollisuuden, asiakkailta ei ole varaa ostaa niitä tuotteita, sieltä teidän maakunnistanne menevät työpaikat.

Emme me, hyvät perussuomalaiset, elä missään pullossa. Myöskään suomalaiset maakunnat ja maaseutu eivät kitkuta pullossa — emme kitkuttele siellä, toisin kuin Halla-aho luulee, että siellä kitkutellaan.

Arvoisa puhemies! Lisäksi pitää huomioida, että tämä elvytysrahasto on osa koko EU:n tulevaa budjettikautta. Siihen on kytketty myös Suomen saamat maataloustuet, Suomen saamat koheesio- ja aluetuet, ja niistä saavutettiin tämän elvytysrahaston takia erittäin hyvä neuvottelutulos. 6 prosenttia kasvavat Suomen saamat maataloustuet, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] ja 2 miljardia tulee koheesio- ja aluerahaa.

Arvoisa puhemies! Minä luotan maaseudun puolustajana enemmän EU:hun kuin edustaja Halla-ahoon ja perussuomalaisiin. [Naurua] Jos he saisivat päättää näistä maatalous- ja aluerahoista, ei tulisi sentin senttiä maaseudulle. [Perussuomalaisten ryhmästä: Tulisi kaksinkertaisesti!] Ne jäisivät Eiraan [Puhemies koputtaa] pormestari Halla-ahon päätettäväksi.

17.25 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kysymyshän kansanäänestyksessä on perimmiltään siitä, että kansalta haetaan legitimitteetti niille päätöksille, mitä ollaan tekemässä, ei suinkaan siitä, etteikö tässä talossa uskallettaisi itse tehdä päätöksiä. Sen tähden mietin myöskin siltä kannalta, että tämä kansalaiskeskustelu, jota hallitus itsekin peräänkuulutti, jäi todellakin käymättä tämän asian ympäriltä. Siksi katson, että tässä kansalaisaloitteessa on minusta perustetta pohtia sitä, eikö Suomessa nyt, kun EU on muuttunut tyystin toisentyypiseksi kuin mihin ollaan liitytty, olisi hyvä kysyä kansalaisilta, onko tämä oikea suunta.

Tämä elpymisväline ja siihen liittyvät omien varojen päätökset tulevat sitomaan Suomen eduskuntaa aina sinne vuoteen 2058, ja mikäänhän ei takaa sitä, etteikö tätä päätöstä voitaisi uusaa, jolloin tästä elpymisvälineestä tulisi pysyvä järjestely. Tähän suuntaanhan ovat vihjanneet muun muassa EKP ja johtavat keskieuropalaiset poliitikot. Siinä mielessä [Puhemies koputtaa] voi kysyä, onko teillä hallituksessa mitään takeita siitä, ja tätä venettä voitaisiin joskus [Puhemies koputtaa] olla keikuttamassa Suomenkin puolelta ja sanoa, [Puhemies: Aika!] että tämä ei kerta kaikkiaan enää käy.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

17.27 **Kimmo Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansanäänestys ja EU:n elpymisväline ovat molemmat isoja asioita.

Ensin tästä elpymisvälineestä. Tämä elvytysrahasto, jota tässä ollaan suunniteltu 750 miljardin tasolla, on yhteinen eurooppalainen hanke, jolla otetaan kiinni tämän koronaviruksen taloudelliset vaikutukset. Mitä Suomi ja suomalaiset tästä 750 miljardista hyötyvät? 1) Hyötyvät välittömästi 3,2 miljardia euroa niillä taloudellista kestävyyttä rakentavilla hankkeilla, joita me parhaillamme olemme suunnittelemassa. 2) Euroopan unionin talouskasvu tulee vuositason kiihtymään noin 2 prosenttia. Suomen viennistä 60 prosenttia menee EU:n alueelle. EU:n talouksien elpyminen vaikuttaa Suomeen työllistävästi. Tällä hetkellä EU:n markkinoille menee niin, että työpaikkoja luodaan 660 000 kappaletta. Kun on 2 prosentin kasvutavoite, voitte laskea, kuinka monesta kymmenestätuhannesta työpäikasta me puhumme.

Kun 94 järjestettiin kansanäänestys EU:sta, [Puhemies koputtaa] silloin haluttiin juuri tällaista EU:ta, eli tästä asiasta on jo äänestetty.

17.28 **Toimi Kankaanniemi ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Europarlamentaarikko Mauri Pekkarinen puhui 20.8. tänä vuonna ja kirjoitti 15.10., että kysymys tässä lahjapaketissa on puhtaasti Italian ja euron pelastamisesta. — Oletteko, edustaja Kurvinen, samaa mieltä? [Satu Hassi: Italiakin on nettomaksaja EU:ssa!]

Ranskan saatavat Italiasta ovat aivan valtavat. Italian velkasuhde oli jo ennen koronaa 135 prosenttia. Italiaa ei voi päästää kaatumaan, koska se kaataisi euron. Tästä on kysymys.

Euro on taas sitten elintärkeä ja hyödyllinen vain Saksalle. Kaikki me muut kärsimme siitä enemmän kuin hyödyimme.

Eli europarlamentaarikko Pekkarinen suurella asiantuntemuksella paljasti tämän totuuden, että kysymys ei ole Suomen edusta vaan euron pelastamisesta.

17.29 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuudessa ainoa ratkaisu paisuneeseen EU-velkaan tulee olemaan EU:n verotusoikeus, mikä on jo nyt tiedossa meillä jokaisella. Jokainen voi kysyä, voidaanko suomalaisten verotaakkaa nostaa 5 tai jopa 10 prosenttia EU-verolla. Meille syntyy tilanne, missä ainoaksi vaihtoehdoksi jää Suomen valtion budjetin karsiminen, jossa sosiaali-, koulutus- ja eläkemenot ovat suurimmat menoerät. Tämä johtaa siihen, että elpymisvälineen avaaman tien päässä odottaakin hyvinvointivaltiomme alasajo. Isiemme ja äitiemme uhraukset maamme ja perustuslain puolesta valuvat hukkaan. Tämäkö on nyt sitten nykyhallituksen päämäärä? Kysyn vaikka nyt sitten valtiovarainministeriltä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja tässä kohtaa ministeri Vanhanen, 2 minuuttia.

17.30 **Valtiovarainministeri Matti Vanhanen** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Eilen kuulimme vaihtoehtobudjeteissa kristillisdemokraattien esityksen, että sokeria verottamalla me keräisimme 250 miljoonaa euroa. Seuraavien 30 vuoden aikana, jos tämä paketti menee läpi, se nettomaksuosuus, josta puhutaan, on hieman yli 3 miljardia euroa. Se siis tarkoittaa, että 100 miljoonaa Suomi maksaa unionille jäsenmaksuissa tätä, eli onko se sitten noin 30—40 prosenttia tästä sokeriveron tuotosta? Silläkö hoidettaisiin tämä velka? Että se näistä mittasuhteista.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Meillä on selvästi erilainen käsitys siitä, miten talous toimii, mistä työ syntyy, mikä on kansainvälisen vaihdannan merkitys Suomen työllisyydelle ja kansantalouden kehitykselle. Tämä erimielisyys on valtavan suuri, ja se selittää sitä, että myös näkökulma koko tähän pakettiin on erilainen. Ensin piti ratkaista se, korjataanko ja elvytetäänkö taloutta tämän vakavan kriisin jälkeen jäsenmaissa, yksittäisissä kansallisvaltioissa, vai talousalueella yhdessä. Suomen vastaus siihen oli: yhdessä, yhteisesti koordinoituna, yhteisellä tarinalla, yhteisellä rahoituksella, jonka ottaa unioni velkana markkinoilta. Sitten se nettomaksu syntyy sen perusteella, mikä on unionin perussääntö, että taloutensa parhaiten hoitavat maksavat nettona ja ne, jotka ovat saajia, sitten saavat. Ja se tapahtuu sitten 30 vuoden aikana, se on siis noin 100 miljoonaa euroa vuositasolla. Jos sitä vertaa tänä ja ensi vuonna otettavaan 30 miljardiin meidän ihan omiin kulutusmenoihimme, niin se kertoo ehkä jotain näistä mittasuhteista.

Ja lopuksi itse tästä aloitteesta: Hallitus ei ole esittämässä kansanäänestystä, mutta hallitus ei myöskään päättä tästä kansalaisaloitteesta, vaan eduskunta käsittelee sen. Eduskunta ratkaisee sen, mitä kansalaisaloitteelle tapahtuu. Hallitus ei ole esittämässä kansanäänestystä tästä asiasta.

17.32 Veikko Vallin ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Viro maksaa elpymispakettiin 2,4 miljardia ja saa sieltä 8,3 miljardia. Viro siis saa nettona 5,9 miljardia. Virolla on kuitenkin erittäin pieni valtionvelka, varsinkin jos katsotaan suhteessa Suomeen. Viron kokonaisveroaste on selvästi Suomea alempi, niin että voisiko ministeri Tuppurainen — kun valtiovarainministeri Vanhanen ehti lähteä — selittää tämän kansan kielellä: miksi Viro saa näin valtavasti, ja miksi Suomi maksaa näin paljon? [Satu Hassi: Miksi jotkut menevät veropakolaisiksi Viroon?]

17.33 Ano Turtiainen at (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä karnealla elpymisvälineellä ollaan pettämässä Suomen kansa ja ollaan hivuttamassa Suomea yhdeksi liittovaltion osaksi. Sen vuoksi nyt tarvitaan kansanäänestys. Tällä paketilla kansamme ja itsenäisyytemme viholliset ovat harhauttamassa meitä. Eurokommunistit haluavat murskata taloutemme, ja se on täysin tahallista tuho toimintaa liittovaltiokehityksen hyväksi. Ministereiden tulisi ajaa Suomen etua ja edistää suomalaisten hyvinvointia, mutta niin ei tapahdu. Eurooppaministerinkin mielestä Suomen etuja ei muka pitäisi ajaa. Elämme hirvittäviä aikoja, ilmapiirissä on valheen ja petoksen henki.

Arvoisa puhemies! Kuinka hallitus voi toimia noin häikäilemättömästi ja pettää Suomen kansan? Missä on hallituksen moraalinen selkäranka?

17.34 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä ministeri Vanhanen totesi, että on hyvin erilainen käsitys taloudesta ja elpymisestä ja siitä, millä taloutta saadaan liikenteeseen. No, en tiedä — olen itse opiskellut taloustieteitä, olen koulutukseltani ekonomi, ja minusta tuntuu kyllä hyvin kummalliselta se ajatus, että me antamalla täältä rahoitusta esimerkiksi Italian velkaiselle maalle voisimme varmistaa, että ne Italian velkaiset sitten ostaisivat nimenomaan Suomesta tuotteita ja sillä tavalla olisivat tuke-
massa tätä meidän taloutemme nousua. Jollakin tavalla tämä tällainen velkaantumiskehitykseen nojaava talousajattelu on minusta aika erikoista ja vaarallista, ja toivoisinkin, että meillä tämän tyyppisistä harhoista alettaisiin pääsemään laajemmaltikin eroon. On järkevää pitää talouden pohja kansallisvaltioissa kunnossa ja sitä kautta yhdessä kyllä elvyttää

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

mutta jokainen sieltä omasta lähtökohdastaan käsin ja tehdä se elvyttäminen sitä kautta, [Puhemies koputtaa] että pitää oman taloutensa ja oman taloutensa rakenteet kunnossa.

17.35 **Ari Koponen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun ministeri Vanhanen kerkesi lähteä täältä jo, niin kysyisin ministeri Tuppuraiselta sitä, ajaako Suomi jotenkin tätä asiaa eteenpäin, että näitten Etelä-Euroopan, esimerkiksi Italian ja Espanjan kaltaisten, maitten — nyt niihin pistetään rahaa aika paljon — pitäisi tehdä talouksiinsa kiipeitä rakenteellisia ratkaisuita, ettemme me ole tässä tilanteessa jälleen kohta uudestaan. Tämä on yksi juurisyy tähän tilanteeseen. Miten näette tilanteen?

17.36 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä salissa tosiaan tuntuu olevan kovin erilainen käsitys siitä, miten Suomen talous nousee ja elpyy ja miten kiinteästi olemme linkittyneitä EU-talouteen. Sen sijaan tällaista samanlaista erilaista näkemystä ei ollut nähtävissä tai kuultavissa, kun eduskunta keväällä aloitti laajasti valiokunnassa tämän elpymisvälineen käsittelyn. Esimerkiksi talousvaliokunnassa kuulimme laajasti yhteiskunnan eri tahoja edustavia henkilöitä, ja hyvin laajasti elinkeinoelämän, yrittäjien, MTK:n, aluekehittäjien ja myös tutkijoiden näkemykset olivat linjassa hallituksen näkemyksen kanssa. Suomi elpyy, kun EU elpyy. Ihmetyttääkin, onko perussuomalaisilla tai kristillisdemokraateilla jotain parempaa tietoa kuin vaikkapa näillä taloustieteilijöillä tai vaikkapa suomalaisilla aluekehittäjillä siitä, [Puhemies koputtaa] miten suomalaisten työpaikat turvataan.

17.37 **Mika Niikko ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt kun keskustellaan kansanäänestyksen järjestämisestä tässä elpymispakettiasiassa, niin tätä asiaa voidaan lähestyä myös siltä näkökannalta, että kansalta halutaan kysyä mielipidettä. Jos me kerran olemme oikeusvaltio, niin periaatetta, että on kiinnostunut kansan mielipiteestä, tulisi noudattaa. Eihän tämä ole tavatonta. Esimerkiksi ei edes Euroopan unioniin tarvitse kuulua, sillä Sveitsi järjestää jopa neljä kertaa vuodessa kansanäänestyksen hyvinkin vähäpätöisistä asioista, ja sitä arvoa kunnioitetaan erittäin paljon siinä maassa. Siinä mielessä ei pidä väheksyä sitä kansan mielipidettä näin tärkeissä asioissa.

Mutta kun edustaja Kiljunen mainitsi nämä kaksi kohtaa siitä, miksi tähän kannattaa mennä mukaan, esimerkiksi sen, että me saamme rahaa, millä me elvytämme Suomessa, niin tosiasiaassa me saisimme tämän rahan myös vaikka markkinoilta hakemalla lainaa ja elvyttäisimme täysin omin ehdoin emmekä joutuisi vastavuoroisesti laittamaan 3,4 miljardia euroa lahjarahaa esimerkiksi Italialle ja Kreikalle, jotka saavat hyvin paljon ilmaista rahaa. Ja toisekseen talouskasvua tulee siitä, kun syntyy työpaikkoja. [Puhemies koputtaa] Ja se ei synnytä työpaikkoja Suomelle, kun Italiaa ja erityisesti Kreikkaa [Puhemies koputtaa] elvytetään näillä rahoilla. Ne eivät tee Suomen tuloa [Puhemies: Aika!] sen kummemmaksi.

17.38 **Lulu Ranne ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus perustelee tämän elvytyspaketinsä matemaattisella epärehellisyydellä. Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Johannes Koskinen on selittänyt, miten elpymisväline maksaa itse itsensä: Suomi saa 6,6 miljardin paketistaan omaan käyttöön sen 3,2, ja Koskisen mukaan 3,2 miljardin käyttö Suomessa aiheuttaa kasvusysäyksen, joka riittää 6,6 miljardin maksamiseen 30 vuoden aikana. Suomi antaa tästä paketista 3,4 miljardia nettosaajamaille, ja Koskisen

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

logiikan mukaan näiden 3,4 miljardin pitäisi aiheuttaa nettosaajamaissa kasvusysäys, joka riittäisi varmaankin sitten yli 6 miljardin lainojen maksuun. Nyt ministeri Tuppurainen on enää täällä jäljellä: mitä ihmettä, miksi Etelä-Euroopan maat eivät maksa omia elvytysmenojaan niiden siellä aikaansaaman kasvun tuotoilla, kun kerran se onnistuu Suomeltakin?

17.39 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olin kansanedustaja silloin, kun Suomi liittyi EU:hun, [Toimi Kankaanniemi: Niin minäkin!] ja tässä keskustelussa perussuomalaisten suunnalta on esitetty hyvin samantyyppisiä pelotteluja kuin silloin ennen liittymispäätöstä EU:hun esitettiin siitä, mitä kaikkea kamalaa seuraa siitä, jos Suomi liittyy EU:hun.

Tosiasia on kuitenkin se, että Suomen kohdalla, jonka talous oli silloin syvässä lamassa, se, että me olemme olleet EU-jäseniä yli 25 vuotta, on osa sitä kehitystä, joka on tehnyt meistä vauraan maan. [Toimi Kankaanniemi: Ei se siitä lähtenyt!] Vihreiden mielestä on hyvä asia, että EU yhteistoimin elvyttää. Meidän kohtalommehan on erittäin monin satein sidottu toisiimme Euroopassa. Ja erityisen tärkeänä pidämme sitä, että elvytysrahoista merkittävä osa käytetään ilmastotoimiin. Jos oikeasti pidettäisiin kansanäänestys, niin sehän jo aikataulusyistä romuttaisi koko tämän [Puhemies koputtaa] EU:n monivuotisen rahoituskehityksen, mistä kärsisivät [Puhemies koputtaa] muun muassa maatalous ja kaikki, [Puhemies koputtaa] jotka saavat aluekehitysrahaa.

17.41 Sebastian Tynkkynen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Missä on pääministeri Sanna Marin, kun käsitellään kansalaisaloitetta suomalaisten verovarojen ryöstöstä, josta pääministeri meni sopimaan Brysselissä? Tai missä ovat hallituspuolueitten kansanedustajat? Tässä eduskunnassa on 200 kansanedustajaa, ja meillä on tällä hetkellä hallituspuolueista viisi edustajaa paikalla kuuntelemassa ja keskustelemassa EU-asiasta. Teitä ei näytä kiinnostavan se, mihin suomalaisten verorahoja käytetään, ja se on hävytöntä.

Te olette, hallitus, perustelleet sitä, että tämä eduskunta edustaa pelkästään kansan tahtoa, mutta missä vaalikoneessa kysyttiin, ovatko suomalaiset valmiita maksamaan tällaisia jättimäisiä paketteja EU:lle tai siihen, että EU:sta tullaan synnyttämään seuraavalla vaalikaudella velkaunioni? Tällaisia vaalikoneita en nähnyt enkä puoluelinjauksia.

17.42 Merja Kyllönen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Voin vakuuttaa edustaja Tynkkyselle, että painoarvoltaan tässä salissa varmasti on erittäin vahvoja hallitusedustajia [Naurua] vastaamassa teidän toimintoihinne siellä oppositiopuolella, yli sata kiloa per naama. [Naurua — Eduskunnasta: Ei ihan!] — Ei ihan, mutta lähelle kuitenkin.

Kun kysyttiin Virosta, niin täytyy sanoa se, että Viron bruttokansantuote on alle puolet Suomen vastaavasta, euroissa noin yhdeksän kertaa pienempi kuin Suomen, ja ostovoimassa 27 jäsenmaan kesken Viro sijoittuu sijalle 22. Virolaisten ostovoima on 75 prosenttia EU-asukkaiden keskimääräisestä ostovoimasta, ja Suomen sama on 111. Valtionvelkaa he eivät uskalla ottaa vanhastaan, liittyen siihen, että heillä on ollut taloudellisia vaikeuksia iät ja ajat, ja siinä on ehkä kolikon käänköpuoli se, että todennäköisesti ne investoinnit, mihin he eivät uskalla ottaa tänä päivänä valtionvelkaa, joudutaan tekemään myöhemmin vielä kalliimmalla ja isommalla rahalla sen takia, että rakenteet rapistuvat koko ajan.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

17.43 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin totean edustaja Kankaanniemelle, että arvostan erittäin korkealle europarlamentin jäsentä Mauri Pekkarista ja viimeksi tänään hänen kanssaan tekstiviestittelin. Hänen kanssaan keskustelemme tästä ja monesta muustakin asiasta.

Puhemies! Täällä on puhuttu siitä, mitä tällä pelastetaan: pelastetaanko tällä pankkeja, pelastetaanko tällä Italiaa. Onko Italialla ja Suomella merkitystä? Minä voin kertoa esimerkiksi elävästä elämästä. Kotiseudullani eräs metalliteollisuuden yritys joutui lomauttamaan väkeä, koska he eivät saaneet komponentteja Italiasta — kuulitte oikein, Italiasta. Pohjois-Italiassa on erittäin merkittävää teknologiateollisuutta, joka on kytköksissä suomalaiseen elinkeinoelämään ja teollisuuteen. Saksa on meidän tärkeimpiä vientikohteitamme. Jos Saksan talous sukeltaa Italian talouden perässä, se vaikuttaa vielä enemmän meille. Emme me elä pullossa, se on tässä hyvä muistaa.

Eihän tämä, puhemies, mikään riemun hetki ja ilon hetki ole, mutta näen, että tämä elvytyspaketti on aivan välttämätön toteuttaa ja tällä saadaan myös vauhditettua meidän maakuntiin työtä, mitä perussuomalaisetkin ovat toivoneet. [Puhemies koputtaa]

Puhemies! Loppuun sanon sen, että ei tule EU-veroja tällä paketilla. [Puhemies koputtaa] Kun joku perussuomalainen väitti sellaista, niin korjataan nyt karkeimmat virheet. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

17.44 **Mauri Peltokangas ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Elvytyspaketin kohdalla tietenkin on syytä kysyä kansalta. Kansan tahto on tälle maalle ainoa oikea tahto, ja mitään muuta oikeaa ei ole. Ihmettelen kuitenkin sitä, että keskusta täällä hehkuttaa tämän tukipaketin, elvytyspaketin — mielestäni velkavankeuspaketin — hyvyttä ja sitä saantia, mitä me sieltä saamme, kolme miljardia, mutta en kuitenkaan ole lukenut mitään keskustan ehdotuksia siitä, että esimerkiksi turpeen verotus olisi voitu poistaa tällä kaikella hyvällä. Ei, keskusta menee hallituksen puodelina ja kaataa turvetuotannon, katsoo viereistä, kun ihmisillä on 4 miljoonan euron velat ja koneet menevät romuraudaksi. [Antti Kurvisen välihuuto] Tämä on keskustan vastaus tälle kansalle ja maanviljelylle. Kuunnella Kurvista. Hän, edustaja Kurvinen, yrittää täällä selittää parhain päin sitä, mitä on tällä hetkellä itse tuhoamassa maaseudulla, ja tämä on kylmää faktaa. — Kiitos.

Puhemies Anu Vehviläinen: Niin, huomautan tässä, että tässä on erityisesti keskustelussa kansanäänestys.

17.45 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Haluan nyt sanoa edustaja Peltokankaalle, että teidän ilmeisesti nykyisessä tai ainakin tulevassa kotikaupungissanne, missä lähette kunnallisvaaleihin, Kokkolassa, on yksi Suomen tärkeimpiä kemianteollisuuden keskittymiä. Koko meidän yhteinen vaalipiirimme, Vaasan vaalipiiri — Etelä-Pohjanmaa, Keski-Pohjanmaa, Vaasan seutu — on tosi vahvaa vientiteollisuuden aluetta. Jos te katsotte tilastoja, meidän vaalipiirimme kärsii eniten koronasta taloudellisesti, koska asiakkaamme menettävät rahat. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Tämä on semmoinen fakta, joka kannattaa, edustaja Peltokangas, käydä läpi, ja kannattaa jutella tästä vähän pk-yritysten kanssa siellä meidän kotiseudullamme eikä vain hössöttää näissä maahanmuuttojutuissa täällä Helsingissä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Kysyn nyt vielä, arvoisa puhemies: Mitä näitä rahoja, mitä Keski-Pohjanmaa on saamassa... Keski-Pohjanmaa saa enemmän rahaa kuin Etelä-Pohjanmaa. Te haluatte ne tukiaiset pois. Oletteko Halla-ahon linjalla, tukiaiset pois Keski-Pohjanmaalta?

17.47 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä nyt kyllä edustaja Kurviselta lähtee hieman lapasesta, mutta rauhoitutaanpas nyt vähän siellä. Nimitäin puhuimme Kokkolasta ja siitä, että alueemme on voimakas viennin johtaja Suomessa, ja olemme siitä ylpeitä, varmaan myöskin edustaja Kurvinen. Nyt kuitenkin tosiasia on se, että kun mainitsitte, että höpsötämme täällä maahanmuutosta, niin olemme puhumassa elvytyspaketista ja puhuin turpeen osuudesta siinä mielessä, että kun te hyväksytte elvytyspaketin, te ette ole antamassa sieltä yhtään mitään maakunnan energiahuoltovarmuuteen. [Antti Kurvinen: On tulossa!] Tällä hetkellä Kokkolaan rahdataan — kun otitte rakkaan syntymäkaupunkini esiin — haketta laivoilla. Mitä ilmaston pelastamista se on, arvoisat vihreät? Te olette tuhoamassa Suomen energiavarmuutta, huoltovarmuutta, ja on nyt ihan turha keskustan tässä sen kummempaa löpistä: te allekirjoititte tämän kauheuden. — Kiitos.

17.48 Kimmo Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Niikko mainitsi minuun viitaten, miksei sitä 6,5:tä miljardia euroa, jonka tähän elvytysrahastoon Suomi nyt sijoittaa, ei sijoiteta Suomeen. Yritin vastata teille näin ja puhuin aikaisemmin siitä, että elvytysrahasto on siis 750 miljardia ja se elvyttää koko Eurooppaa, mistä Suomi saa välitöntä hyötyä 3,2 miljardia ja 660 000 suomalaista työpaikkaa on riippuvaisia siitä, Euroopan unionin markkinoista, Euroopan markkinoista. Näiden 660 000 työpaikan pelastaminen tällä elvytysrahastolla on A-kysymys, ja B-kysymys on se, että 2 prosentin kasvu, joka tällä saadaan koko Eurooppaan, hyödyttää suomalaista työtä. Sen takia niitä rahoja ei kannata sijoittaa Suomeen tässä kohdassa, koska sillä ei elvytetä Eurooppaa, josta me olemme riippuvaisia. Myöskin Italia osallistuu omalla tavallaan, omalla panoksellaan tähän elvytysrahastoon, niin kuin kaikki muutkin maat, eli tässä on ihan turha puhua siitä, että suomalaisten rahat olisi merkitty jollekin erityiselle EU-maalle. Kysymys on koko EU-alueen markkinoiden yhteisestä elvyttämisestä, ja tulevaisuusinvestoinnithan tässä ovat suurin tavoite, millä ne myöskin ehdollistetaan. [Puhemies koputtaa] Me pyrimme kehittämään tulevaisuuden Eurooppaa.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa myönnän vielä kaksi vastauspuheenvuoroa, minkä jälkeen ministeri Tuppurainen.

17.49 Mika Niikko ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljunen ja edustaja Kurvinen, Suomen viennin arvo vuonna 2019 oli noin 65 miljardia euroa. Italian osuus siitä oli vain noin 3,5—3,6 prosenttia. Väitättekö te oikeasti, kun Italia saa tällä hetkellä 82 miljardia pelkästään suoraa tukea plus lainaa yli 100 miljardia — 82 miljardia plus 100 miljardia — että Suomen vienti siitä vielä paranee? Ei tämä logiikka toimi. [Antti Kurvinen: Kytköksissä Saksaan!] Perussuomalaiset olisivat halunneet, että tätä Suomen teollisuutta ja kilpailukykyä elvytettäisiin kotimaisin keinoin eikä siihen lähdetäisi tällaisella kikkakonstilla, että me käytännössä annamme 6,5 miljardia euroa rahaa ja saamme takaisin 3,2 miljardia. Kyllä perusmatikka kertoo sen, että se maksaa meille huomattavasti

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

enemmän. Mikään ei olisi kieltänyt Suomea elvyttämästä omalla tavallaan tätä yritys- ja työpaikkasektoria, mitä nyt tämä koronaiskukin vaatii. [Välihuutoja vasemmalta]

Pohjimmiltaan kyse ei ole koronan aiheuttamasta talousromahduksesta yksistään — varsinkaan näissä maissa, jotka saavat merkittävän määrän rahaa — vaan kyse on siitä, että he eivät ole rahaa tähänkään saakka käyttäneet oikein, [Puhemies koputtaa] ja meidän ei pidä maksaa heidän laskujaan ja heidän velkojaan [Puhemies: Aika!] ranskalaisille ja saksalaisille pankeille.

17.50 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Tynkynen totesi täällä, että vaalikoneissa ei kysytty, ”oletteko valmiit hyväksymään EU:n elpymispaketin” — ei kysytty, ei. Ei kukaan voinut tietää, että korona iskee. Ei kysytty myöskään sitä, ”aiotko ottaa valmiuslain käyttöön”. Ei kysytty. Silti otimme. Kun talo on tulella ja vaara uhkaa, pitää toimia. Mihin sen sijaan vastasin vaalikoneissa? Vastasin, että lupasin puolustaa suomalaista työtä ja yrittäjyyttä, lupasin puolustaa maataloutta ja suomalaista puhdasta ruokaa, lupasin puolustaa koko Suomen elinvoimaa ja maakuntia — ja sitä tässä nyt tehdään.

Puhemies Anu Vehviläinen: Tässä vaiheessa ministeri Tuppurainen, ja 3 minuuttia, olkaa hyvä.

17.51 **Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen:** Kiitos, rouva puhemies! Ja kiitos arvoisat edustajat, kollegat, tästä vauhdikkaasta ja hyvästä keskustelusta. Minusta on kyllä todella mielenkiintoista kuunnella perussuomalaisten näkemyksiä ja kansanedustajien puheenvuoroja tästä asiasta. Muutamia ehkä huteja on tässä esiintynyt, ja ne, puhemies, on syytä tässä oikaista, että väärinkäsityksiä ei jää elämään.

Kolmeen pointtiin koetan tässä lyhyessä puheenvuorossani keskittyä.

Ensinnäkin, esitettiin väite, että unioni olisi tämän elpymisvälineen luomisen perusteella muuttanut perustavanlaatuisesti joksikin toiseksi kuin mitä se oli silloin, kun teimme kansanäänestyksen unionin jäsenyydestä 90-luvulla, ja että nyt olisi ikään kuin syntymässä liittovaltio — no, ei nyt sentään. Tämä ratkaisu, jolla tämä elpymisväline perustetaan, menee ihan nykyisten EU:n olemassa olevien perussopimusten puitteissa. Tämä on moneen kertaan todettu, se on tässä salissakin sanottu, ja tämän mandaatin myös suuri valiokunta on pääministerille neuvotteluihin antanut. Tämä perustuu unionin artikloissa perussopimuksessa olevaan solidaarisuuslausekkeeseen 122, joka lähtee siitä, että esimerkiksi luonnonkatastrofin iskiessä jäsenmailla on velvollisuus auttaa toisiaan, ja sillä perusteella on tämä elpymisrahasto luotu. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä] Eli perussopimuksia noudatetaan, liittovaltiota ei tule. Tämä huoli voidaan hälventää.

Toiseksi, on esitetty, puhemies, että Suomi jotenkin maksaa viulut ja siirrymme ikään kuin yhteisvastuulliseen velkaan — no, ei nyt sentään tämänkään osalta. Jos katsomme vähän tarkemmin tilannetta tämän kokonaisuuden osalta, missä on myös tämä monivuotinen, seitsenvuotinen, EU:n budjettikehys ja tämä elpymisväline, niin tosiasiaa siinäkin tilanteessa, kun brexit toteutuu ja kaikkien jäsenmaksut nousevat, tässäkin tilanteessa, onnistuimme neuvottelemaan lopputuloksen, jossa itse asiassa Suomen nettomaksuasema hie-man paranee. Me olemme nettomaksaja totta kai edelleen, mutta siellä pienempien nettomaksajien joukossa, ja hyvä näin. Ja mitä tulee yhteisvastuulliseen velkaan, niin mitään yhteisvastuuta tällä ratkaisulla ei synnytetty — päinvastoin, Suomen aloitteesta kunkin jäsen-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

maan vastuut kuvattiin poikkeuksellisen tarkkarajaisesti. Jokainen jäsenmaa vastaa vain omasta osuudestaan, ja se on kirjattu kaksinkertaiseksi bkt-osuudeksi. Tämä on tarkkaan tiedossa, ja mitään yhteisvastuullista velkaa ei luotu.

Kolmanneksi, puhemies, annettiin ymmärtää, että ikään kuin kaadettaisiin vain rahaa ja sitä käytettäisiin milloin mihinkin mafiaan tai muihin kohteisiin. [Sebastian Tynkkynen: Se on uutisoitu jo!] Tämä ei pidä paikkaansa, vaan on olemassa ehdollisuutta. Ensinnäkin ehdollisuus tulee sitä kautta, että kukin jäsenmaa joutuu tekemään elpymissuunnitelman, jossa täytyy kuvata rakenteellisia uudistuksia, myös Italiassa ja Espanjassa, joilla taloutta kehitetään, uudistetaan kohti digitalisaatiota ja vihreää kehitystä. Ja elleivät ne uudistukset toteudu, niin tämä rahoitus voidaan pysäyttää yhdenkin jäsenmaan näin vaatiessa. Ja myös toinen ehdollisuus tässä on, ja se on se oikeusvaltioehdollisuus. Tämä onkin tärkeä kohta, jossa on hyvä pysähtyä hetkeksi. Nimittäin me olemme hallituksessa sitä mieltä, että vain sellainen maa, joka noudattaa EU:n perussopimukseen kirjattuja yhteisiä arvoja, oikeusvaltioperiaatetta, voi saada yhteisestä kassasta rahaa. Mutta te olette tästä eri mieltä. [Sebastian Tynkkynen: Entä EU itse?] Te olette suuressa valiokunnassa jättäneet vastalauseen, [Puhemies koputtaa] että rahoitusta ei pitäisi oikeusvaltioperiaatteeseen kytkeä. [Sebastian Tynkkynen: Mites EU itse?]

Puhemies! Me ajamme Suomen kansan etua. Minä ajan suomalaisten etua. Me näemme, että Suomen etu on olla mukana tässä yhteisestä eurooppalaisesta elvytyksessä.

Puhemies Anu Vehviläinen: Ja nyt siirrymme puhujalistaan.

17.55 Ano Turtiainen at: Arvoisa puhemies! Suuri kiitos aloitteiden tekijöille. Asia on erittäin tärkeä. Tiistaina lähetekeskustelussa ollut selonteko kestävän kasvun ohjelmasta on pelkkää selvitystä siitä, kuinka takaisin saatu raha käytettäisiin. Asiaa on jo lähdetty valmistelemaan, vaikka päätöstä elpymisvälineistä ei ole tehty. Tämä kaikki on silkkaa hämäystä ja teatteria, jolla Suomi halutaan ajaa liittovaltioon. Sinne hinkuvat ne, jotka eivät halua olla suomalaisia vaan liittovaltiolaisia. Näin isoja asioita näin rajusti muuttuvassa maailmassa ei pidä puliveivata ilman, että niihin kysytään kansalaisten kanta.

Hyvät kollegat, kuunnelkaa tässä asiassa esimerkiksi vaikka taloustieteen dosentti Tuomas Malista. Tai kuunnelkaa Matti Viréniä, Peter Nybergiä, Vesa Kanniaista, Mikko Puhakkaa, Vesa Vihriälää, Pentti Pikkaraista, Juha Tervalaa, Heikki Koskenkylää tai Pauli Vahteraa. He kaikki ovat talouden superasiantuntijoina suhtautuneet erittäin kriittisesti elpymispaketin runnomiseen. Nyt kuunnellaan pelkkiä liittovaltioyllisijöitä ja madellaan lopun edellä elävän EU:n edessä laput silmillä ikään kuin tuleva liittovaltiojulistus muuttaisi elämän täällä susien keskellä taivaaksi.

Arvoisa puhemies! Valtion ja kansan johtamisessa olisi paljon kehittämisen varaa. Luulemme elävämme demokratiassa, mutta nykyinen edustuksellinen demokratia kompuroi pahasti ja näyttää enemmänkin demokratian irvikuvalta. Demokratia tulee kreikan sanasta ”demo-kratia” ja tarkoittaa kansanvaltaa. Siinäkö muka toteutuu kansanvalta, kun vaaleilla valittu vähemmistö, yksi pienpuolue, päättää tarvella esimerkiksi turvetuotantomme ja metsäteollisuutemme ja kansa katselee sivusta ja ihmettelee, miksi kaksi tuota pienpuoluetta huomattavasti isompaa puoluetta istuu oppositiossa tyhjän panttina.

Kansanvallan toteutumiseksi pitäisi kaikissa isoissa asioissa kuunnella kansalaisten mielipidettä eli järjestää kansanäänestys. Nykyinen poteropolitiikka on moraalitonta sotaa, jolla ei pyritä ymmärrykseen vaan tuhoamaan kilpailijat, ja kärsijänä on koko kansa.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Edustuksellinen demokratia ja puoluejärjestelmä voivat toimia asiallisesti vain palvelleesaaan koko kansaa.

Arvoisa puhemies! Valtaa pitäisi jakaa suhteessa vaalimenestykseen. Se olisi reilua ja myös täysin mahdollista. Likainen peli pitäisi lopettaa ja siirtyä tasapuoliseen käytäntöön. Valtiota ei pidä johtaa vähemmistön vaan väestön enemmistön tahtomaan suuntaan. Kansanäänestyksillä on myös tervehdyttävä vaikutus, sillä käytäntö ehkäisisi kansakunnan riitautumista ja kahtiajakoa. [Kimmo Kiljusen välihuuto]

Arvoisa puhemies! Nämä aloitteet olisi käsiteltävä valiokunnissa mahdollisimman pian ja ainakin valtioneuvoston kestävä kasvun selonteon yhteydessä. Yhtä aikaa olisi perusteltua käsitellä myös oma lakialoitteeni, jossa siinäkin ehdotetaan kansanäänestystä Suomen eroamisesta Euroopan unionista. Mielestäni on erittäin häpeällistä ja suorastaan demokratian pilkkaa, jos täällä salissa on joku, jonka mielestä kansanäänestyksiä ei pidä järjestää.

Arvoisa puhemies! Hallitus on tekemässä hirvittävää viharikosta maamme ja kansamme turmioksi. Sen tähden kansan mielipidettä on ehdottomasti kuultava ennen mitään sitoumuksia. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Vielä keretään ajan puitteissa ottaa yksi puheenvuoro. — Edustaja Koskela, olkaa hyvä.

18.00 **Jari Koskela ps:** Arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset rakastamme Suomea ja suomalaisia, siksi haluan esittää kiitokseni itsenäisyyttämme puolustavan kansalaisaloitteen laatijoille ja allekirjoittaneille.

Voimme kysyä, onko EU vuonna 2020 sama unioni, johon kansanäänestyksellä aikaan liityimme. Jos EU:n 750 miljardin euron elpymisväline hyväksytään, vastaus on selkeästi: ”Ei ole.” EU:n perussopimuksen artikla 310 kieltää EU:ta ottamasta lainaa omiin kuluihinsa. Tätä täydentävät artikla 123, joka kieltää jäsenvaltioiden rahoituksen Euroopan keskuspankin kautta, ja artikla 125, joka kieltää jäsenvaltioita ottamasta kannettavakseen toisten budjettivastuuta, kuten velkoja. Artiklan 122 mukaan hätätilassa yksittäiset maat voisivat poiketa sovitusta, mutta sitä tulkitaan nyt hyvin laveasti ja mielestäni erittäin kyseenalaisesti. Aiheesta voidaan esittää perusteltuja kysymyksiä oikeusvaltioperiaatteen liittyen: Rikotaanko nyt perussopimusta, ja kuinka monessa kohtaa? Entä rikotaanko samalla Suomessa vielä omaa perustuslakiamme? Miksi budjettivaltaa halutaan siirtää EU:lle? Jopa Marinin hallituksen omassa ohjelmassa korostetaan, että kullakin EU-maalla on ensisijainen vastuu omasta taloudestaan. Siinä myös sanotaan, että Suomi pitää tärkeänä, että EU-maat harjoittavat vastuullista EU:n vakaus- ja kasvusopimusta kunnioittavaa talous- ja finanssipolitiikkaa. Kirjaukset ja toteutus ovat nyt ristiriidassa.

Arvoisa puhemies! Elpymispaketin ongelmallisuutta lisää se, että elpymispaketista lahjoituksina ja lainoina jaettavat eurot lasketaan 70-prosenttisesti vuosien 2015—2019 talouskehityksestä ja työttömyysluvuista, siis talousluvuista ennen pandemiaa. Euroopan unionin neuvoston oikeuspalvelun mukaan elvytyspaketti ei ole ristiriidassa EU-sopimusten kanssa, mutta tätä neuvoa-antavan elimen kantaa voidaan perustellusti kyseenalaistaa. Siinä on pukki kaalimaan vartijana. Jo se, että suurin osa euroista jaetaan ennen koronaa tapahtuneen talouskehityksen perusteella, mitätöi artiklan 122 poikkeusolojen tulkinnan ja oikeuspalvelun lausunnon. Merkille pantavaa on, että myös komissio on omilla ja neuvos-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

ton sivuilla toukokuun loppuun saakka todennut, että EU:n toimintaa ei rahoiteta velalla. Nyttemmin he ovat siis kääntäneet myös omat takkinsa.

750 miljardin euron elpymisvälineestä ollaan rahoittamassa ilman selkeitä ehtoja sellaisia valtioita, joilla on huonon taloudenpidon vuoksi mitätön finanssipoliittinen liikkumavara. Näidenkin maiden olisi mahdollista saada lainarahaa, mutta ne eivät halua sitä, koska lainaan liittyy aina ehtoja. Nämä maat tulevat siis jatkossakin tarvitsemaan apua muilta mailta. Tähän suostuessaan unioni tulee jatkossa velkaantumaan merkittävästi ja myös pitkäaikaisesti. Artikla 310 on tähän asti estänyt unionitason velan synnyn, minkä me siis nyt takaisimme. Tulevaisuudessa ainoa ratkaisu paisuneeseen EU-velkaan on EU:n verotusoikeus, kuten jo aikaisemmin täällä salissa mainitsin.

Jokainen voikin kysyä, voidaanko suomalaisten verotaakkaa nostaa. Ei tietenkään. Silloin ainoaksi vaihtoehdoksi jää karsia valtion budjettia, missä sosiaali- ja eläkemenot ovat suurimmat menoerät. Elpymisvälineen avaavan tien päässä odottaakin hyvinvointivaltiomme alasajo. Isiemme ja äitiemme uhraukset maamme perustuslain puolesta valuvat hukkaan. Hätärahoituspaketista maksaisimme 6,6 miljardia, ja meille palautuisi arviolta 3,2 miljardia. [Johannes Koskinen: Järjestys on toisinpäin!] Nettomaksuosuutemme olisi siis noin 3,4. Tämä summa on enemmän kuin puolustusministeriön budjetti, joka on 3,2 miljardia, tai enemmän kuin vuodessa maksamme äitiysavustusta, lapsilisiä, elatustukia ja asumistukia yhteensä, mikä on 3,1 miljardia. [Satu Hassin välihuuto] — Edustaja Hassi, on otettava huomioon myös korot. Väitetään, että ne olisivat yli prosentin luokkaa, ja silloin tämän 6,6 miljardin sijaan maksaisimmekin 8 miljardia. Samanaikaisesti Suomi muuten saa vapailta markkinoilta lainaa nolllakorolla 30 vuodeksi, niin ettei ole mitään järkeä tällaiseenkaan sitoutua.

No, hallituspuolueissa vakuutetaan, että tämä tukipaketti jää kertaluontoiseksi. Kuitenkin esimerkiksi Espanjassa ja Italiassa budjetoidaan rahoja sillä ajatuksella, että tulonsiirroista tulee pysyviä. Tätä ajavat myös EKP:n johtaja Christine Lagarde, Ranskassa Macron ja Saksassa myöskin demarien kansleriehdokas. Ehkäpä he eivät ole kuulleet Suomen hallituksen puheita ja tämänpäiväisiä vakuutteluita, joita olemme tänään kuulleet.

Kyllä EU:n ja varsinkin Suomen kansalaisena tässä tuntee itsensä petetyksi. Onneksi Euroopan parlamentti ei ole vielä valtiojohtajien hyväksymää tukipakettia hyväksynyt, vaikkakin asiantuntijat ovat todenneet, että se tultaneen parlamentissa hyväksymään pienillä täydennyksillä. Perustuslakivaliokuntamme totesi, että Suomen pitäisi vastustaa sekä EU-tason velkaa että lahjoitusrahaa. Suuri valiokunta ja pääministerimme käsittämättömällä tavalla ohittivat perustuslakimme korkeimman tulkitsijan suosituksen. Tämä epäkohta on nyt korjattava. Paras ja varmin tapa on kysyä kansalta, jolle ylin valtiovalta perustuslakimme mukaan kuuluu, ja nyt on kysymys maamme tulevaisuudesta, sen itsenäisyydestä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.06.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Asian käsittelyä jatkettiin kello 21.22.

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

21.22 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Kannatti odottaa näin pitkälle, että päästään jälleen keskustelemaan Euroopan unionista ja siellä neuvotellusta EU:n elpymispaketista, jonka pääministeri Sanna Marin kävi neuvottelemassa kesällä ja tuli sieltä sellaisella tuloksella, että 6 miljardia maksetaan ja 3 miljardia saadaan takaisin — eli aivan käsittämättömän huono diili. No, jotta tällainen voitaisiin saada läpi kansalta ilman, että gallupit liikaa heiluttelevat puolelta toiselle, niin ollaan jouduttu valitettavasti turvautumaan aivan käsittämättömiin selityksiin, ja tänään kun tästä asiasta keskusteltiin, niin näitä kuultiin oikein jonossa. Bongasin muutamia niistä, ja haluan nyt niitä kommentoida, miksi niissä ei ole mitään järkeä.

Ensinnäkin suuresti kunnioittamani valtiovarainministeri, keskustan Vanhanen puhui siitä, että tämä EU-koronapaketti tulee olemaan kertaluontoinen. Pääministerinä ja eri ministereinä toiminut ja pitkäaikainen kansanedustaja Matti Vanhanen yleensä pystyy varmasti haistamaan, mistä erilaisissa asioissa ja projekteissa on kyse, ja en voi kuin ihmetellä, minkä takia tässä asiassa häneltä on mennyt ohi näin ilmeinen asia kuin se, että tällä niin sanotusti kertaluonteisella paketilla itse asiassa luodaan sitä kehikkoa, miten jatkossa maita voidaan saada vastaamaan toistensa veloista. Tämä ei ole pelkästään tulkinta, vaan tällaisia puheenvuoroja on käytetty erilaisten eurooppalaisten johtajien suulla. Esimerkiksi Saksassa demarijohtajan suusta on näitä kuultu, ja voi sanoa näin, että kertaluontoisuus voidaan tässä kohtaa jo heittää romukoppaan samalla tavalla kuin Kreikka 1 -tukipaketin kohdalla jouduttiin hyvin pian heittämään. Nyt ensimmäistä kertaa tosiaan aletaan vastaamaan toisten maiden veloista, ja tämä tulee olemaan malli siihen, että valitettavasti tulevaisuudessakin näin voidaan toimia, jos tätä pakettia ei kaadeta. Sen vuoksi tämä kansalaisaloite kansanäänestyksen järjestämisestä EU:n elvytyspaketista kyllä kannattaisi aivan ehdottomasti hyväksyttäväksi kansalla, koska muuten tähän ei legitimizeettiä ole.

No, sitten persuvirsiä laulava keskustan edustaja Kurvinen halusi röykkyyttää kovasti perussuomalaisia ja totesi sillä tavalla, että tällä elpymispaketillahan hyödytetään maakuntia aivan valtavan paljon — eli rahaa tulee taivaalta, kuten vasemmistoliiton edustaja Arhinmäki on täällä meille aikaisemmin mainostanut. Mutta todellisuushan on se, että todellakin sen 6 miljardia me sinne maksamme ja vain 3 miljardia saamme takaisin, ja näin olen, mitä ikinä me saammekaan takaisin käytettäväksi maaseudulle, me olisimme saaneet paljon enemmän elvytystä käytettäväksi maaseudulle, jos olisimme maksaneet suoraan emmekä EU:n kautta, jolloin puolet siitä summasta häviää matkalla.

Selitykset, mitä ollaan täällä kuultu, todellakin ovat hyvin ihmeellisiä. Tässä joutuu käyttämään melkoisia kiemuroita, että päästäisiin hyväksyttämään tämä paketti kansalaisilla.

Arvoisa herra puhemies! Edustaja Kiljunen sosiaalidemokraateista puolestaan puhui siitä, että tästä paketista periaatteessa äänestettiin jo siinä kohtaa, kun Suomi liittyi Euroopan unioniin. Tämä oli varmaan koko keskustelun käsittämättömin kommentti. EU ei missään nimessä ollut silloin parikymmentä vuotta sitten sellainen unioni, jossa oltaisiin hyväksytty tämä velkaunioni-idea, ja varmastikaan suomalaiset eivät olisi suostuneet EU-jäsenyy-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

teen, jos äänestyksessä olisi ollut kyse tästä asiasta. Tämä on aivan uusi asia, tästä ei ole koskaan äänestetty, ja nyt olisi kyllä todellakin syytä äänestää.

No sitten, edustaja Hassi vihreistä, puolestaan puhuitte siitä, että tämä kansanäänestys estäisi tämän rahoituskehityksen aikataulun. Nyt täytyy sanoa, että ei nyt kyllä ole hirveän vahvalla pohjalla se perustelu, että jotain asiaa nyt ei välttämättä ehdittäisi tehdä, jos siitä jouduttaisiin äänestämään, että haluavatko ihmiset, että sitä tehdään. Emme me voi mennä ottamaan toisilta rahaa ennen kuin me tulemme kysymään näiltä ihmisiltä, saammeko me ottaa tätä rahaa, ja siihen ei auta se, että me vetoamme, että ”anteeksi, nyt on niin kiire, nyt on niin älyttömän kiire, minun on pakko maksaa tänään kaverille viisikymppiä, sinun on annettava tai muuten tämä kaveri ei ehdi saada tätä viittäkymppiä, mikä hänen pitäisi käyttää tähän asiaan”. Eli ei mikään rahoituskehityksen aikataulu voi olla syy sille, että kansan legitimizeetti puuttuu tältä asialta.

Sitten vielä viimeisenä: Eurooppaministeri Tuppurainen puhui siitä, kuinka mitään yhteisvastuullista velkaa ei olla tässä luotu. Tässä nimenomaan lähdetään takaamaan velkoja toisille maille, ja muistan, kuinka ministeri Tuppurainen viime keväänä puhui siitä, että mitään yhteisvelkaa ei tule olemaan. Sen jälkeen, kun myöskin se yhteisvelkaosuuks tuli tähän pakettiin mukaan, hän sanoi, että no, tämä tulee olemaan vain kertaluontoinen, ja sen jälkeen, kun siitä tuli kertaluontoinen, ollaan vakuuteltu, että sitä ei varmasti tulla käyttämään uudelleen, mutta nyt ollaan kuultu jo niitä puheenvuoroja, että tätä tullaan varmasti käyttämään uudelleen. Ja nyt vielä kaiken huipuksi tämä ympyrä sulkeutuu siihen, että hän uudelleen sanoi, että mitään yhteisvastuullista velkaa ei ole edes tulossa. Eli melkoista selittelyä, ja vielä kirsikkana kakun päälle ministeri Tuppurainen totesi tänään, että tässä mennään isänmaan etu edellä. Miten kehtaakin väittää tällä tavalla, ja vielä sen jälkeen, kun hän on itse sanonut Uuden Suomen haastattelussa, että... — Nyt auttakaa minua, edustaja Peltokangas, miten ministeri Tuppurainen silloin sanoi siitä oman kansan edun ajamisesta, muistatteko? [Mauri Peltokangas: Oma kansa ensin -ajattelu on vaarallista, tai jotain tämän tyylistä!] — Joo, jotenkin näin se meni, että tosiaan oma kansa ensin -ajattelu on haitallista, ajatelkaa.

Näin. — Kiitoksia, puhemies.

21.30 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Kansalaisaloite on aina arvokas ja merkityksellinen asia, ja siksi halusin jäädä tänne saliin ja perustella, miksi en ole äänestämässä tämän ehdotuksen puolesta sitten, kun se saliin äänestettäväksi tulee.

Perustuslain 53 § tunnistaa neuvoo-antavan kansanäänestyksen mutta ei varsinaista suoraa kansanäänestystä, mihin aloite viittaa. Meillä ei ole siis perustuslaillista lähtökohtaa hyväksyä suoraa kansanäänestystä, eli ensin pitäisi muuttaa perustuslakia ja siihen tarvittaisiin viiden kuudesosan enemmistö, jos se tehtäisiin kiireellisenä, tai sitten kaksien valtiopäivien kautta, ja se veisi tovin aikaa. Ilmeisesti tämän takia perussuomalaiset ovatkin vihlakkaana tehneet sitten kansalaisaloitetta tukemaan neuvoo-antavan kansanäänestyksen osalta lain muuttamisehdotuksen, tai lakialoitteen. [Sebastian Tynkkysen välihuuto] — No, se olisi pitänyt tässä sitten mainita, että on kyse neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä, jotta täyttäisi kokonaisuuden. [Sebastian Tynkkynen: Se kuuluu perustuslakiin!] — No, me voimme tästä intää ihan kaikessa rauhassa.

Korona on aiheuttanut Euroopassa lähtökohtaisesti pahimman talouskriisin sitten toisen maailmansodan. Yksikään EU-maa ei ole yksinään vastuussa tästä kriisistä, ja siitä noustaan vahvempina ainoastaan yhteistyöllä ja yhdessä rakentaen. Ja kun täällä on oltu

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

huolissaan siitä, että valtioilla on velkaa ja valtiot ottavat velkaa toisiltaan, ja siitä, miten niitä maksetaan, niin haluaisin muistuttaa sellaisestakin asiasta, että valtionvelka on hiukan erilainen kuin kotitalouksien velka. Britannian hallitus esimerkiksi maksoi ensimmäisen maailmansodan aikaisia velkoja vuonna 2014, eli ihan kamalan kiire näillä valtionveleillä ei aina ole. Taisipa siinä puheenvuorossa, missä Britannian valtiovarainministeri luonnehti tätä tilannetta silloin 2014, hän mainita, että 1 260 miljoonaa punttaa korkoja tällä ajalla on ollut varsin edullinen. Eli miettikää: yli 1 260 000 000 punttaa korkoja, mutta kun on riittävän pitkä aikaväli, niin sekään ei ole merkittävä summa. Se kuvastaa aika lailla tätä maailman mallia, miten tämä talousjärjestelmä pyörii ja miten se perustuu velkarahalle: velkaa velalle, velkaa toisilta, velkaa sitoumuksiin. Eli se pelon lietsominen siitä, että velkaa ei saisi hoidettua, sille ei saisi maksuaikaa, asioita ei pystyisi järjestämään — ei kannata lietsoa, kyllä nämä asiat pystytään hoitamaan.

Jos elvytystä nyt tarvitaan koko Euroopassa, niin kuin tarvitaan, niin myöskin Suomessa on tarve luoda työtä ja toimeentuloa ihmisille. Suomen viennistä jopa 60 prosenttia suuntautuu muihin EU-maihin, ja siten on myöskin Suomen etu, että Eurooppa toimii. Kun me mietimme tämänhetkistä tilannetta, mikä meillä on, niin lokakuussa meillä oli työttömiä 40 prosenttia enemmän kuin viime vuonna ja lomautettuja 350 prosenttia enemmän kuin viime vuonna. Se jo kertoo siitä, että meidän toimeliaisuuden tilanne on erittäin haastava, ja jos tämän annetaan mennä siihen, että me emme ole mukana elvytystoiminnassa niin kotimaassa kuin Euroopassa, niin kyllä voi olla pian se hintalappu paljon isompi kuin täällä mainostetut kolme miljardia.

Oli aika mielenkiintoista kuulla myöskin yrittäjäedustajien puheenvuoroja siitä, kuinka ei ole mitään merkitystä sillä, että elvytetään tai laitetaan rahaa yhteiseen kassaan niin, että yritysmaailma, teollisuusmaailma saisi markkinat toimimaan ja ennen kaikkea sen vientimarkkinan vetämään, kun ajattelee, että tehdään monenlaisia taloudellisia satsauksia, tehdään investointeja, tehdään myöskin sijoituksia yrityksiin. Monta kertaa näillä sijoittajilla ei ehkä siinä hetkessä ole se ajatus, että voitto kotiutuu yhdessä vuodessa tai kahdessa vuodessa, se on pitkän aikajänteen sijoitus. Ja niin myös tämä elpymispaketti kokonaisuutena on lähtökohta sille ajatukselle, että kun Eurooppa elpyy, Suomi elpyy ja me pystymme välttymään isommilta taloudellisilta iskuilta kuin mihin me olemme tänä päivänä päätyneet.

On hyvä kysyä tässä keskustelussa — kun olen kuullut useita puheenvuoroja siitä, kuinka halutaan tukea suomalaista teollisuutta ja työpaikkoja — miten selitetään eurooppalaisen elpymispaketin vastustus teollisuuden työntekijöille. Täällä on toistettu, että rahat voisi käyttää Suomessa, mutta se ei muuta sitä tosiasiaa, että Suomen viennistä jopa 60 prosenttia, välillä ylikin, menee toisiin EU-maihin. Vai onko ajateltu niin, että me myymme niitä teräslevyjä täällä keskenämme ja paperirullia toinen toisillemme?

Unkari ja Puola ovat halunneet nyt kaataa koko EU-budjetin ja elpymispaketin, koska niihin on kytketty oikeusvaltiomekanismi, demokratian peruskivi. [Mauri Peltokankaan välihuuto] Nämä maat ovat kaventaneet kansalaistensa perusoikeuksia jo usean vuoden ajan, ja mistä lähtee se ajatus, että esimerkiksi perussuomalaiset haluavat tukea tällaista toimintaa vastustamalla demokratian kivijalkaa eli oikeusvaltiomekanismia? [Sebastian Tynkkynen: Nyt on vääristelyä!]

Tässä on paljon sellaisia asioita, mitä on hyvä tarkastella kriittisesti, esittää kysymyksiä, ja kun kysymyksiä on esitetty meille, niin minä esitin niitä myöskin teille. [Sebastian Tynkkynen: Hävytöntä vääristelyä!] Toivottavasti vastaatte.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

21.37 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! On hyvä, että kansalaisilla on mahdollisuus äänestämisen ohella vaikuttaa eduskunnan ja hallituksen ajamaan politiikkaan myös kansalaisaloitteiden muodossa. Ennen vaaleja äänestäjillä on ainoastaan ehdokkaiden puolueiden ohjelmat sekä lupaukset ohjenuorana äänestyspäätöksensä tekemiseen. Kaikki ei vaalien jälkeen kuitenkaan mene kuten Strömsössä, ja äänestäjä saattaa kokea, ettei välttämättä ole saanut vastinetta haluamalleen politiikan suunnalle ja antamalleen äänelle. Tämä aloite on hyvä esimerkki siitä, että kansa ei hallituksen kaikkia esityksiä hyväksy, varsinkaan kun kyse on heidän omasta, lastensa ja lastenlastensa tulevaisuudesta. Kansa on siis nyt puhaltanut pilliin tämän pelin poikki saattamiseksi ja vaatii kansan enemmistön päätöstä näin suuren ja vaikutuksiltaan kauas kantavan päätöksen tekemiseen.

Kuten tässä salissa on moneen kertaan ja monen hallituksen esityksen lähetekeskusteluissa todettu, hyväksymällä Euroopan unionin elpymispaketin Suomi liimaa itsensä tiukasti kiinni liittovaltiokehitykseen ja suvereniteetin menettämiseen nyt myös raha- ja talouspolitiikassaan ja antaa näin ollen hyväksyntänsä jatkuville tulonsiirroille huonosti taloutensa hoitaville maille. Tämä johtaa lopulta oman maan hyvinvoinnin rappeumaan, se on ihan selvä — raha kun ei edelleenkään kasva puissa, eikä lainarahoilla kauan taloutta tekehengitetä. Se raha, mikä rajojen ulkopuolelle lahjoitetaan, on rajojen sisäpuolelta poissa, piste.

Arvoisa puhemies! Kuten aloitteen perusteluista selviää, tulisi tämä päätös koskemaan Suomen tulevaisuutta kymmenien vuosien päähän ja sitoisi tulevat hallitukset noudattamaan Euroopan unionin pihtiotetta niin tiukasti, ettei niistä yksikään tulisi siitä selviämään ilman, että Suomi menettää lopulta kokonaan itsenäisyytensä. Tätä tämän kansalaisaloitteen laatijat sekä allekirjoittajat eivät tietenkään hyväksy. Euroopan unionin liittovaltio onkin useiden eduskuntapuolueiden märkä uni palkkiovirkojen toivossa. En näe nimittäin mitään muuta selitystä sille, miksi hallitus ja monet puolueet tätä velkahelvettä kansalaistensa maksettavaksi näin kiihkeästi haluavat. Yli 20 vuotta nettomaksajan roolia ja EU:n lainsäädäntökokemusta unionissa unionin jäsenenä kertoo, että emme istu päättävissä pöydissä vaan teputamme kiltisti talutusnuorassa. Kauppaliitosta velkaunioniksi kahdessa vuosikymmenessä — jotain on todella pahasti pielessä.

No joo, Ranska ajaa Euroopan unionin yhteistä finanssipolitiikkaa. Saksan valtiovarainministerin mukaan elpymisväline merkitsee finanssiunionin alkua. Euroopan keskuspankki puhuu avoimesti pysyvän yhteisen finanssipolitiikan aloittamisesta. Minulle herää kysymys, missä todellisuudessa meidän valtiovarainministerimme elää, koska Euroopasta kuuluu, että tämä ei jää viimeiseksi. Omalta valtiovarainministeriltämme tänään kuulemamme lausunnon mukaan tämä on ainutkertainen ja yksi. Kysymys: miten me sitten torppaamme sen näiden suurmaiden seuraavan tahtotilan? Emme mitenkään. Se on tehtävä nyt.

Arvoisa puhemies! Kansalaisaloitteen tekijät ja allekirjoittajat kyllä tietävät, että mahdollinen äänestystulos voisi olla hallituksen ajamalle EU-politiikalle myös positiivinen. Tämän aloitteen tarkoitus ei ole kiistellä siitä, onko hallituksen ajama muu politiikka oikein vai vääränlaista, vaan tällä aloitteella halutaan kansan päättävän, hyväksyykö se tulevat sukupolvet velkavankeuteen sitovan hulluuden.

Arvoisa puhemies! Elvytyspaketin toteutuessa Suomen kokonaisvastuiden on kaavailtu kasvavan jopa 13 miljardiin euroon. Kansalaisaloite keräsi lähes 60 000 huolestuneen kansalaisen allekirjoitusta. Mikäli velkapaketista olisi esim. Yleisradio tiedottanut siinä mitta-kaavassa kuin tällaisen sitoumuksen kohdalla olisi aiheellista, allekirjoituksia olisi varmasti moninkertainen määrä. Minä olen todella tyrmistynyt, että valtiollinen, veroeuroilla yl-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

läpidettävä media silittelee kansikuvapoliitikkojen isänmaan kaatamista tiedottamatta juurikaan kansalle päätöksen todellisista seurauksista. Hävetkää! Liittovaltiokehityksestä vaietaan Ylellä täysin.

Lopuksi, arvoisa puhemies, kannatan lämpimästi kansalaisaloitetta ja uskon sydämestäni Suomen kansan viisauteen, jos se pääsee itse päättämään, mikä ratkaisu on Suomelle se oikea. Hallitus nyt joko antaa kansan päättää tai lyö märällä rätillä oman kansansa kasvoille. — Kiitos.

21.43 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Kun kansalaisaloite saa neljässä päivässä yli 50 000 allekirjoitusta, se tarkoittaa, että se viesti on todella tärkeä, mikä tulee kansalaisilta. Tämän kansalaisaloitteen laitto alulle Perussuomalaiset Nuoret, ja todella se sai nopeasti yli 50 000 allekirjoitusta.

Käsittelyssä oleva kansalaisaloite on äärimmäisen ajankohtainen, ja aihe on polttavan tärkeä. Korona on iskenyt Euroopan ja Suomen talouteen oikein olan takaa, ja sen vaikutukset heijastuvat pitkälle tulevaisuuteen. Nyt on valintojen aika. Suomen on päätettävä eurooppapolitiikan linjansa. EU on käynyt läpi valtavan muodonmuutoksen siitä, kun Suomi lähti mukaan kelkkaan viime vuosituhannen loppupuolella. Silloin äänestäjille luvattiin talouteen vakautta ja halvempi ruokakassi ja edullisimmat autot, mutta aika on meille näytännyt sen, etteivät nämä lupaukset olekaan toteutuneet. Käytännössä yhteisvastuiden paisumisen kautta asiansa paremmin hoitaneet jäsenvaltiot ovat joutuneet kasvavissa määrin pelastamaan ongelmassa rypeviä jäsenmaita. On päivänselvää, että tämä tarkoittaa Suomen kohdalla lisää riskejä ja epävarmuutta. Kuilu pohjoisen ja eteläisen euroalueen välillä on revennyt. Lisäksi unionin laajentumisen myötä niin sanottujen nettosaajien määrä on lisääntynyt ja maksajien lasku on kasvanut.

Mielestäni Suomen hallituksen on aika kuunnella kansan mielipidettä eurooppapolitiikan linjaa määriteltäessä. Haluavatko suomalaiset todella olla mukana elpymispaketissa, jonka vaikutukset ovat hyvin pitkäkestoiset? Kansanäänestyksen järjestämistä puoltaa se tosiasia, että EU on vuosien kuluessa luopunut vanhoista peruseriaatteistaan — no bail-out. Avatkaa silmänne siellä hallituksessa nyt. Tässä on tapahtumassa valtava, Euroopan unionia pysyvästi muuttava, laajamittainen tulonsiirto, ja kuka tietää, mitä lähitulevaisuus tuo tullessaan. Elvytyspaketista koituu arvioiden mukaan suorat yli 3 miljardin euron nettotappiot suomalaisille veronmaksajille. Lisäksi Suomen kokonaisvastuut nousevat heittä-mällä yli 10 miljardin euron. Summat alkavat olemaan aika hurjia näin pienen maan kan-nalta.

Euroalueen talouden ollessa kuralla näyttää Suomen jäsenmaksujen nouseminen väistä-mättömältä, ja kuka tietää, vaikka EU alkaisi perimään veroja täyttääkseen kassavajettaan. Jatkammeko perinteisellä eurooppapolitiikan linjallamme ja hyväksymmekö mukisematta kaiken ja maksammeko laskut kiltisti sitä mukaa, kun niitä tupsahtelee? Onko loputtoman nettomaksajan tie se, minkä suomalaiset äänestäjät ovat ansainneet? Kyllä nyt on uskallet-tava kysyä isojen asioiden äärellä kansan mielipidettä ja sitten tehtävä päätökset sen poh-jalta. Ehdottomasti kannatan kansalaisaloitteen ehdotusta järjestää elpymispaketista kansa-näänestys.

Arvoisa puhemies! Kysymys kansalaisaloitteessa on, haluaako Suomi olla mukana el-vylyspaketissa. Tässä ei ole kyse EU-erosta tai valuutasta. Hallitus haluaa muuttaa puheis-saan ydinasian kansalaisaloitteessa ja sekoittaa siihen asioita, joista ei ole kyse.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Täällä on tänä iltana myös käsitelty sitä, että tämä elvytyspaketti olisi tärkeää viennin pelastamisen kannalta. Sellaisia laskelmia todellisuudessa ei ole — mikä puoltaisi täysin tätä asiaa. Se on toiveajattelua, missään ei ole näitä lukuja esitetty.

Arvoisa puhemies! Haluan vielä muutamaaan asiaan kiinnittää huomiota. Täällä salissa, myös edellisinä päivinä, varsinkin keskustapuolueen kautta on tullut sellaista mielipidettä ja sellaisia ajatuksia, että Perussuomalaiset olisi jotenkin maatalousvastainen puolue tai maaseutuvastainen puolue. Tämä asia ei pidä missään kohtaa paikkaansa. Tämän todistaa jo se, että jos ajatellaan maa- ja metsätalousvaliokuntaa, niin siellä on perussuomalaisia edustajia varsinaisesti kolme. Kannattaa tutustua valiokunnan toimintaan. Valiokunta tekee perussuomalaista politiikkaa siellä, ja helposti sieltä näkee, kuka on maaseudun puolella, mikä puolue, ketkä ovat maatalouden puolella, metsätalouden puolella. Tämä turve varsinkin on hyvä esimerkki tästä, mutta on miljoona muutakin asiaa. Ja vielä: Kun keskustapuolue puhuu siirtymäajan tilanteesta niin, että tuli loistava päätös, tulee maataloudelle lisää liksaa, niin se on tosiasia, että tämä liksa ei ole mikään ylimääräinen raha, vaan se jaetaan koko tämän rahoituskehysten aikana monelle vuodelle. Se ei ole mikään ylimääräinen raha, niin että tässäkin on hyvin virheellistä tietoa jaettu.

Ja sitten vielä lopuksi, arvoisa puhemies, edustaja Tynkkynen ja Peltokangas perustelivat erittäin hyvin, miksi kansanäänestys pitäisi pitää tästä asiasta — perusteet sille — samoin tämän kertaluontoisuuden. Perussuomalaiset eivät usko, että tämä jää kertaluonteiseksi, jos tähän rahoitussysteemiin lähdetään. Eli kaiken kaikkiaan erittäin hyvä kansalaisaloite, kannatan sitä. — Kiitos.

21.49 Satu Hassi vihr: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on todella esitetty paljon aika huimia väitteitä, joiden totuus pohja on, sanoisinko, heiveröinen. Ministerit Henriksen, Vanhanen ja Tuppurainen jo oikoivat joitakin täällä esitettyjä väitteitä ja asettivat myöskin tätä EU:n elvytyspakettia oikeisiin mittasuhteisiin.

Mutta ensin kansanäänestyksestä. Mielestäni on perusteltua järjestää kansanäänestyksiä silloin, kun on kyse jostain isosta, pysyväisluontoisesta muutoksesta. Tällainenhan oli esimerkiksi Suomen liittyminen EU:hun, ja voidaan sellaisena pitää myöskin sitä aikoinaan, kun kumottiin kieltolaki. Mutta sen sijaan päivittäisestä ja vuosittaisesta asioiden hoitamisesta kansanäänestysten järjestäminen on mielestäni varsin epätarkoituksenmukaista. Esimerkiksi vaikka ajatusta siitä, että järjestettäisiin vuosittain äänestys alkoholiverotuksen tasosta, en pidä lainkaan järkevänä.

Vihreille on tärkeää, että EU pysyy toimintakykyisenä ja pystyy toimimaan niissä tilanteissa, jotka eteen tulevat silloinkin, kun nämä tilanteet ovat sellaisia, että niitä ei ennalta pysty arvaamaan. Jos joku vaivautuu lukemaan sitä keskustelua, jota eduskunnassa käytiin silloin, kun Suomi liittyi EU:hun, niin huomaa, että esimerkiksi siinä keskustelussa esitettiin paljon pelkoja, jotka eivät ole toteutuneet. Yksi niistä, mitä muistan, on se, että saksalaiset tulevat ja ostavat kaikki Suomen rannat. Toinen pelko oli se, että EU-jäsenyys jollain ihme automatiikalla pakottaisi Suomen liittymään Natoon. Vähän vastaavanlaisia ajatuskuluja on tässäkin keskustelussa heitelty.

Jos nyt oikeasti päätettäisiin, että tästä EU:n elvytyspaketista, Suomen osallistumisesta siihen, järjestettäisiin kansanäänestys, niin jo aikataulusyistä se tarkoittaisi sitä, että EU:n monivuotisen rahoituskehysten, jonka kanssa elvytyspaketti kuuluu samaan kokonaisuuteen, lopullinen hyväksyntä menisi yli vuodenvaihteen. Ja se taas tarkoittaisi sitä, että kun

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

tämä nyt eletävä rahoituskehys päättyy vuodenvaihteeseen, niin ensi vuonna EU eläisi siten eräänlaisella luurankobudjetilla, jossa olisi vain vanhan rahoituskehyn mukainen maataloustuki, virkamiesten palkat ja EU:n kansainvälisen toiminnan rahat. Esimerkiksi kaikki tutkimusrahoitus katkeaisi, kaikki aluekehitysrahat katkeaisivat lukuun ottamatta jo meneillään olevia hankkeita. Samoin Suomi menettäisi sen 400 plus 100 miljoonaa euroa, jonka saimme kansallisena niin sanottua kirjekuorena, eli erityistukena, normaalien sääntöjen yli menevänä tukena, maaseudun kehittämiseen ja Pohjois- ja Itä-Suomen harvaan asuttujen alueiden erityistukeen. Kaikki tämä menetettäisiin ainakin ensi vuodelta, jos tämän EU:n monivuotisen rahoituskehyn ja elpymispaketin päätöksenteko lykkääntyisi vuoden yli.

Tässä on tuhkatiheään väitetty, että EU jotenkin muuttuisi. EU:n perussopimus ei kuitenkaan muutu. Päätöksentekojärjestys ei muutu. Joissakin maissa on poliitikkoja, jotka ovat esittäneet, että tällaisista elpymispaketeista pitäisi tehdä pysyvä käytäntö, mutta heidän mielipiteensä tästä asiasta ei ratkaise. Päätökseen tarvitaan kaikkien jäsenmaiden yksimielisyys niin nyt kuin tulevaisuudessakin, jos tulevaisuudessa tulee sellaisia tilanteita, joissa sitten tällainen asia tulisi ajankohtaiseksi.

Vastaavaa liioittelevaa puhetta on kuultu veroista. Ei ole uusi asia, että EU perii veroja. Koko Suomen EU-jäsenyyden ajan osa arvonnäköveron tuotosta on mennyt EU-jäsenmaksuun. Veropäätöksiä voidaan tehdä vain yksimielisesti. Me emme vielä tiedä, syntyykö päätöstä esimerkiksi EU:n hiilitullista, jota sinänsä ymmärtääkseni perussuomalaiset ovat monissa yhteyksissä kannattaneet. Eli jos esimerkiksi EU:hun tuotava teräs tulee maista, joissa ilmastopäästöihin ei kohdistu samanlaista hintaa kuin Euroopassa, siitä voitaisiin ikään kuin kilpailuasetelman tasoituksena periä hiilitulli. Tällaisen periminen kansallisin päätöksin on täysin järjetön ajatus, mutta jos EU yksimielisesti päättää sen tehdä ja tekee sen tavalla, joka ei Maailman kauppajärjestön sääntöjä vastaan sodi, EU pystyy sen tekemään ja se ei meidän verotustamme kiristä. Samoin veroa, jolla saataisiin takaisin verotuksen piiriin sellaisia verkossa toimivia firmoja, joiden bisneksen siirtyminen verkkoon on tarkoittanut myös niiden siirtymistä verotuksen ulkopuolelle, kansallisvaltio ei pysty korjaamaan, mutta EU kenties pystyy tälle asialle tekemään jotakin. Mielestäni se olisi järkevää. Sitä emme vielä tiedä, syntyykö EU:ssa yksimielistä päätöstä siitä, että tämä tehdään. Mutta mielestäni tällaisten mahdollisuuksien kuvaaminen jonkinlaisina pelottavina mörköinä on ihan täysin harhaanjohtavaa.

Vihreille on tärkeää se, että niistä rahoista, joita tässä elvytyspaketissa koko EU ja myös Suomi saa, leijonanosa käytetään vielä koronakriisiäkin isomman ja vakavamman kriisin eli ilmastokriisin ratkaisemiseen, kestäväen tulevaisuuden rakentamiseen.

Arvoisa puhemies! Lopuksi. Kun perussuomalaiset erittäin usein haukkuvat muita maita siitä, että ne eivät noudata sääntöjä, niin pidän todella erittäin kummallisena sitä, että eduskunnan suuressa valiokunnassa perussuomalaiset eriävällä mielipiteellä vastustivat sitä, että tämän monivuotisen rahoituskehyn ja elpymispaketin yhteydessä samalla tehdään päätös, että EU-rahaa voi vastaanottaa vain maa, joka noudattaa EU:n perussääntöjä oikeusvaltiosta ja vapaasta lehdistöstä. Toisin sanoen maat, joissa poliitikot päättävät oikeusistuinten päätökset ja poliitikot sanelevat sen, mitä lehdistö saa kirjoittaa ja mediassa kertoa, tällaisia oikeusvaltiosääntöjä rikkovat maat, eivät voisi EU-rahoitusta jatkossa saada. Mielestäni se, että perussuomalaiset tätä sitomista oikeusvaltioperiaatteeseen [Puhemies koputtaa] vastustavat, on todella eriskummallista.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

21.58 **Mari-Leena Talvitie kok:** Arvoisa puhemies! Kaikki keskustelu täällä on mielestäni arvokasta. Ja sinänsä, vaikka en itse henkilökohtaisesti ole sitä mieltä, että kansanäänestyksen järjestämisestä EU:n elvytyspaketista, sitä hallituksen esitystä, nyt odottaisin tähän saliin, näen kuitenkin, että on tärkeää, että tietyistä asioista ja kaikista asioista, joista on tehty kansalaisaloite, käydään keskustelua. Ja kyllä varmaan kesän jälkeen moni on myöskin odottanut, että EU:n elpymispakettia käytäisiin tarkemmin läpi eduskunnassa.

Suuren valiokunnan puheenjohtaja Hassi piti tässä hyvän ja ansiokkaan puheenvuoron. Suuri valiokunta käsittelee meidän EU-asiat ja on tietenkin perillä kaikkein tarkimmin näistä EU-asioista. Mutta kyllä myöskin kansalaiset ovat odottaneet tämän syksyn aikana, että eduskunta kävisi näistä asioista keskustelua, ja siinä mielessä ajattelin, että sen kansalaisaloitteenkin myötä tämä käytävä keskustelu on täällä tärkeää.

21.59 **Mauri Peltokangas ps:** Arvoisa puhemies! Otti korvaan edustaja Hassin äskeisessä puheessa se, kun sanoitte, että mikäli elvytyspaketti ei toteutuisi, niin Euroopan unionin rahoituskehys katkeaisi ja Suomi menettäisi tukia, kuten maataloustuet ynnä muut. Siis perustuuko tämä EU:n normaali rahoituskin nyt tähän elvytyspakettiin? Ihmettelen kyllä. Siis eikö tämä olekaan korona-elvytysväline? No, se ollaan sikäli huomattu, että mikäli tänne nyt sitten rahaa, omaa rahaa, palautuisi se 3 miljardia, niin hallitushan on jo korvamerkinnyt siitä 1,5 miljardia ilmastoraivoonsa. Erikoista toimintaa, kun kyseessä on korona-elvytyspaketti. No, mikäli näin on, niin voidaan kyllä sanoa, että on epävakaa himmeli, ja elvytyspaketti on siten tällainen, onko se nyt sitten vihreän ideologian lisärahoitusta, vai mitä se on? Minä en tällaista hyväksy. Lisäksi voisin sanoa, että Euroopan unionihan ei itse noudata omia sääntöjään. Tätä ei voi liikaa korostaa.

Täällä salissa puhutaan paljon, että perussuomalaiset sitä ja perussuomalaiset tätä. Perussuomalaiset ovat hyvin huolissaan siitä, että Euroopan unioni rikkoo omia sääntöjään. Kuinka me poliitikkoina voimme luottaa sellaiseen himmeliin, joka tekee näin? Onko se, arvoisat edustajat, teidän mielestänne oikein, että kansa seuraa vierestä, kun himmeli rikkoo omia sääntöjään ja sitten tuputtaa meille velkaansa? Täällä ollaan kuultu tänään jopa ministeriaitiosta, että jos emme me hyväksy tätä, niin sitten me saamme sitä ja sitä sanktiota. Kiristetäänkö meitä? Vai olemmeko me itsenäinen kansa, joka saa itse päättää? Näyttää siltä, että ainakaan hallituspuolueet eivät halua antaa suomalaisten päättää omasta tulevaisuudestaan tässä kohtaa. Olen erittäin huolissani siitä, että tässä salissa kuuluu aplodeja sille, että tulevat sukupolvet joutuvat tällaisen velkavankeuspaketin ikeeseen. — Kiitos.

22.02 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Eduskunta on käynyt tänä syksynä täysistunnossa keskustelun tästä paketista. Se käytiin heti syyskuun toisella istuntoviikolla, kun pääministeri antoi eduskunnalle ilmoituksen tästä asiasta. Muun muassa siinä kyllä käytiin hyvin seikkaperäisesti läpi se, että se kokonaisuus, joka heinäkuussa EU-huippukokouksessa sovittiin, sisältää EU:n seitsemän seuraavan vuoden rahoituskehysten — nyt voimassa oleva rahoituskehys päättyy tämän vuoden lopussa. Ja sen neuvottelutuloksen osana on sopu tästä EU:n elpymispaketista, jossa Suomi sai keskeisiä vaatimuksiaan läpi ja Suomen vaatimat täsmennykset muun muassa siihen, mikä pahimmillaan voi olla sitten yksittäisen maan vastuu tästä EU:lle otettavasta lainasta, on saatu, ja ne tosiaan pääministeri kävi seikkaperäisesti läpi.

Ja vielä, arvoisa puhemies, haluan kommentoida sitä väitettä, että tässä nyt EU:n omia sääntöjä rikottaisiin. Tätä väitettähan esitetään myös erittäin usein. [Mauri Peltokangas:

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Faktaa!] Sen jälkeen, kun EU:n ministerineuvoston oikeuspalvelu — joka siis EU:n jäsenmaiden hallituksia avustaa oikeudellisesti silloin, kun on kiistaa siitä, mitä EU:n perussopimukset mahdollistavat ja lainsäädäntö mahdollistaa ja mitä ei — antoi hyvin seikkaperäisen lausunnon tästä ehdotetusta elpymispaketista, jossa se totesi, että se on tietyin täsmennyksin EU:n perussopimuksen mukainen, nämä vaaditut täsmennykset huippukokouksessa heinäkuussa tehtiin. Suuren valiokunnan ja perustuslakivaliokunnan kuulemista asiantuntijoista sen jälkeen, kun tämä ministerineuvoston oikeuspalvelun lausunto oli saatu, yhtä lukuun ottamatta kaikki totesivat, että nyt on selvitetty se, että tämä komission ehdotus on EU:n perussopimusten mukainen. [Ritva Elomaa: Eikö ne meinaa mitään? No bail-out!] Se ainoa asiantuntija, joka oli toista mieltä, ei ole juristi. Varsinaiset valtiosääntöasiantuntijat katsoivat tämän asian selvitetyn. Eli tämäkään erityisesti perussuomalaisen taholta usein heitetty väite, että tässä EU rikkoisi omia sääntöjään, ei todellakaan pidä paikkaansa.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

5. Lakialoite laiksi neuvoo-antavasta kansanäänestyksestä Suomen osallistumisesta Euroopan unionin elpymisvälineeseen

Lakialoite LA 44/2020 vp Sanna Antikainen ps ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Keskustelu

18.07 **Sanna Antikainen ps** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä perussuomalaisen allekirjoittamassa lakialoitteessa ehdotetaan järjestettäväksi neuvoo-antava kansanäänestys siitä, tuleeko Suomen osallistua Euroopan unionin elpymisvälineeseen eli jättämiseen satojen miljardien veronmaksajien varojen uusjakoon. Suomi osallistuisi niin sanottuun elpymisvälineeseen antamalla pakettiin noin 6,4 miljardia euroa ja tästä hyvästä saisi itselleen paketista reilut 3 miljardia. Yli puolet tulisi takkiin siis.

Ihmettelemme, että vain perussuomalaiset ovat kiinnostuneita kansan mielipiteestä näin suuressa kysymyksessä. Tämä on ylivoimaisesti suurin taloudellinen ja oikeudellinen kysymys koko kaudella ja jopa ehkä pidemmänkin ajan kuluessa. Uutissuomalaisen toteuttaman kyselyn mukaan 52 prosenttia suomalaisista vastustaa ajatusta, jonka mukaan Suomen tulisi osallistua koronan varjolla kasattuun tukipakettiin. Ajatuksen hyväksyy vain noin 26 prosenttia kyselyyn vastanneista.

Arvoisa herra puhemies! Kuten totesin, tukipaketti on koronan varjolla tehty velkaunioni, jonka tavoitteena on pelastaa toimimaton euro ja pulassa olevat Etelä- ja Keski-Euroo-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

pan pankit. Lisäksi paketin tavoitteena on antaa EU:lle merkittävää valtaa jäsenmaista. Tämä tavoite on pitkällä tähtäimellä vielä merkittävämpi asia kuin itse raha. Velkavankeuden kautta EU:lle annettaisiin verotusoikeus, ja näin liittovaltio syvenisi suuntaan, jossa me emme halua olla mukana. EU:n verotusoikeus loukkaisi entistä enemmän Suomen itsemääräämisoikeutta.

Unionin velka olisi tarkoitus maksaa pois korotetuilla jäsenmaksuilla ja mahdollisilla uusilla omilla varoilla. Osana komission ottaman lainan takaisinmaksua komissio tuo esiin mahdollisuuden luoda uusia omia varoja. Näitä voisivat olla komission mukaan esimerkiksi päästökauppajärjestelmään perustuvat omat uudet varat, hiilidioksidipäästöjen tullimekanismi ja suuryritysten toimintaan perustuvat omat varat. Lisäksi voitaisiin ottaa käyttöön uusi digitaalivero.

Eikä tässä vielä kaikki. Tämä tukipaketti rikkoo EU:n yhteisiä pelisääntöjä. Käytännössä — älkääkää nyt, hallitus, yrittäkö valehdella itsellenne — tämä on yhteisvastuullista velkaa, joka on EU:n omissa säännöissä kielletty. Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 125 artiklan mukaan ei unioni eikä sen jäsenvaltio ole vastuussa eikä ota vastatakseen sitoumuksista, joita toisen jäsenvaltion keskushallinnoilla, alueellisilla tai paikallisilla tai muilla viranomaisilla, muilla julkisoikeudellisilla laitoksilla tai julkisilla yrityksillä on. Paketin oikeudellinen perusta on siis vähintäänkin, vähintäänkin, kyseenalainen. Toki EU itse tulkitsee sääntöjä haluamallaan tavalla, kun sen ei muualta tarvitse kysyä.

Vaikka pääministeri Marin väittää tätä yhteisvelkaa ainutkertaiseksi — toivottavasti kukaan tässä salissa ei ole niin naiivi, että luulisi tämän olevan ainutkertainen — esimerkiksi Marinin aatetoveri, Saksan demarivaltiovarainministeri Olaf Scholz sanoo, että niin sanottu elvytyspaketti on EU:n talouspolitiikassa pitkäaikaiskeino eikä pelkkä lyhytaikainen korona-elvytystoimi. Sitaatti alkaa: ”Elvytysrahasto on todellinen askel eteenpäin Saksalle ja Euroopalle, eikä sitä voi enää perua tai kääntää takaisin.” Saksan valtiovarainministerin mukaan EU-maiden hyväksymä yhteinen velka kuvastaa perustavanlaatuisia muutosta, ehkä jopa isointa muutosta yhteisvaluutta euron käyttöönoton jälkeen. — Siinä teille sitä tilapäistä ja ainutkertaista.

Arvoisa herra puhemies! Ehdotuksissa ei siis ole kyse unionin tehtäväkentän vähäisestä, tarkistusluonteisesta kehittämisestä, jollaista voitaisiin pitää merkityksettömänä Suomen täysivaltaisuuden kannalta. Kysymyksessä on tilanne, jota Suomessa ei voitu perussopimuksia ratifioitaessa ennakoida, ja siten selkeästi perustuslain 94 §:n 2 momentissa tarkoitettu merkittävän toimivallan siirtäminen EU:lle. Sama koskee komission ehdotusta, jonka mukaan osa unionin ottamasta 750 miljardin euron lainasta voitaisiin maksaa takaisin uusilla EU-veroilla, kuten digiverolla ja hiiliverolla. Sosiaalidemokraatit, keskusta ja muut vasemmistopuolueet ovat varmaankin innoissaan näistä uusista veroista, mutta me isänmaalliset ja suomalaisten etua ajattelevat edustajat emme ole. Yhteiset verot nimittäin syventäisivät jäsenmaiden integraatiota tavalla, joka muuttaa unionia tiiviimmäksi talousliitoksi ja veisi sitä kohti liittovaltiota.

Arvoisa herra puhemies! Kuten kaikesta edellä mainitusta voidaan todeta, toteutuessaan EU:n valtava tukipaketti muuttaisi unionia sen keskeisten periaatteitten osalta. Unioni ryhtyisi rahoittamaan toimintaansa velaksi, ja sen velkataakka kasvaisi lyhyessä ajassa tasolle, jonka hoitaminen olisi unionin nykyisen tulorakenteen puitteissa jopa mahdotonta. Toteutuessaan komission ehdotukset muuttaisivat unionia sen toimintaa koskevien keskeisten periaatteittenkin osalta. Elpymisväline lisäisi entisestään Suomen taloudellisia si-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

toumuksia sekä vastuita muiden jäsenvaltioiden veloista ja aiheuttaisi myös merkittävän riskin taloudellisista tappioista.

Asian merkittävyyden vuoksi on perusteltua järjestää neuvoa-antava kansanäänestys siitä, tuleeko Suomen osallistua elpymisvälineen rahoittamiseen. Kansan pitää saada kertoa mielipiteensä tästä asiasta, ja hallituksen on annettava Suomen kansalle siihen mahdollisuus. — Kiitos.

18.15 Jari Koskela ps: Arvoisa herra puhemies! Me perussuomalaiset rakastamme edelleen Suomea ja suomalaisia. [Kimmo Kiljunen: Niin mekin! — Välihuuto] — Ei mihinkään. — EU:n elpymispakettia perustellaan solidaarisuudella. Suomen kielen sanakirjan mukaan se tarkoittaa 'yhteisvastuuta tunteva, yhteisvastuullinen'. Yhteisvelkasuhde tarkoittaa, että kaksi tai useampi henkilö vastaa samasta velasta. He ovat vastuussa velanmaksusta joko solidaarisesti tai ositellusti eli jaetusti. Velalliset ovat solidaarisessa vastuussa eli yhteisvastuussa silloin, kun he vastaavat suorituksesta omasta tai toistensa puolesta.

EU-johtajat ja myös Suomen päättäjät ylistävät solidaarisuutta. Liittyessämme euroon 25 vuotta sitten Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen yhtenä ajatuksena oli lisätä rauhaa Euroopassa. Lisäksi haluttiin edistää vapaata liikkuvuutta ja kaupankäyntiä. Se oli sen ajan solidaarisuutta. Nyt aiotaan lisätä EU:lle vielä verotusoikeus muovi-, digitaali- ja ilmasto-verotuksen kautta ja komission 750 miljardin tukipaketilla pyritään pitämään rattaat pyörimässä.

Ongelmaksi muodostunee se, että kaikkialla vientiteollisuus samanaikaisesti sopeuttaa omat tuotantonsa äärimmilleen, siis mahdollisimman kilpailukykyisiksi. Viime kädessä pärjäävät parhaiten ne maat, joiden kustannuskyky kestää parhaiten kilpailua. Olemme viennistä riippuvainen maa, ja voidaan aiheesta kysyä, tulemmeko saamaan viennillemme nostetta tukemalla maita, jotka eivät vientituotteitamme ole tähänkään päivään ostaneet. Samalla oman teollisuutemme kilpailukyky kuitenkin on ajettu pohjamutiin.

Onko se oikeata solidaarisuutta, että maassamme yksityistaloudet, kunnat ja valtio ovat velkaantuneempia kuin koskaan mutta samaan aikaan meidän kuuluu auttaa maita kuten Italia missä on maailman neljänneksi suurimmat kultavarannot ja vielä pienempi verotuskin kuin meillä? Jäämmekö nyt odottamaan, että Italia tulisi näillä meidän lahjarahoillamme kaksinkertaistamaan ostot Suomen vientiteollisuudelta? Tämä on kyllä mielestäni utopiaa. Siellä on vähintään yli 190 miljardin pimeät markkinat, mitä ei saada kuriin. Pankkisektori on aivan toisenlainen kuin meillä. Rikkaat perheet omistavat pankit, ja samalla on valitettavasti todennäköistä, että myös mafialla on omat sormensa pelissä myöskin pankkisektorilla.

Me siis joudumme nostamaan omaa verotustamme, jotta voimme antaa lahjarahaa ja velkaa Etelä-Euroopan maille. Nyt on piikki auki. Pitää huomioida, että näiden maiden talous oli jo ennen koronaa kaaoksessa. Näillä apupaketeilla ne tulevat paikkaamaan omia alijäämiään. Se on vastustamatonta.

70 prosenttia avustuspaketeista siis lasketaan vuosien 15—19 talous- ja työllisyysluvuista. Onko oikein, että 750 miljardin tukipaketilla EU-velan maksua siirrettäisiin meidän lastenlapsillemme lähes 40 vuoden maksuajalla? Apupaketti rahoitettaisiin kokonaan 37 vuoden lainoilla. Hyväksymällä elpymisvälineen sidomme myös tulevien päättäjien käsiä ja samalla kavennamme eduskunnan budjettivaltaa. Suomen velka ja vastuut kasvavat holtittomasti. Velkataakka tulee kaiken lisäksi lisääntymään vielä kymmeniä miljardeja.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Lähivuosina velka kasvaa todennäköisesti yli 50 miljardia. Tänä vuonna menee 20, ehkä ensi vuonna saman verran, ja sitten tulee vielä lisää.

Eurokriisin lainat vaikkapa Kreikalta ovat siis valovuosien päässä nyt tästä keskustelusta. Mahdollisesti niitä annetaan vielä jopa anteeksi. Vahvasti näyttääkin siltä, että EU:sta tulee velkaunioni, mikä pysyy koossa, jos pysyy, vain yhteisen velan vuoksi. EU on yhä enemmän solidaarisuus- ja tulonjakoyhteisö. Aiheellista tässä tilanteessa onkin kysyä, haluammeko olla mukana rahanjakouunionissa, haluammeko olla mukana tulonsiirtouunionissa, haluammeko olla mukana liittovaltiossa, haluammeko olla mukana fiskaalisessa unionissa. Väistämättä olemme jo vahvasti matkalla myös siihen, varsinkin kun EU on saamassa myöskin verotusoikeuden digi-, muovi- ja ilmastoveroihin.

EU on muuttanut muotoaan, ja se on aivan eri yhteisö kuin 25 vuotta sitten. On syytä kysyä nyt kansalta, onko tällaisella velkaunionilla enää enemmistön tukea, ja siksi tämä tukipakettialoite onkin nyt sitten annettava kansan päätettäväksi. — Kiitoksia.

18.20 Sebastian Tynkkynen ps: Arvoisa herra puhemies! Kuten puhemies Vehviläinen tuossa aikaisemmin johtaessaan puhetta totesi, tämä lakialoite ja kansalaisaloite käsitellään samassa keskustelussa putkeen keskenään, koska ne käsittelevät samaa asiaa. Siksi tahdon kiittää molempia asioiden esiin tuojia, edustaja Antikaista, joka teki tästä EU-elpymispaketin kansanäänestyksestä lakialoitteen, ja sen lisäksi tahdon lämpimästi kiittää kansalaisaloitteen tekijöitä, Perussuomalaisen Nuorison Miko Bergbomia, Laura Jokelaa, Joakim Vigeliusta, Ville Muilua ja pääsihteeri Santeri Eskolaa sekä koko Perussuomalaisen Nuorison hallitusta. Te olette tehneet valtavan työn tuodessanne kansalaisaloitteen kautta tämän elpymispaketin tänne käsittelyyn, ja voin luvata teille, että tulevaisuudessa moni teistä tulee minun ja edustaja Antikaisen tavoin täällä salissa tästä pöntöstä käyttämään puheenvuoroja tämän asian puolesta. Eli ihanaa, että näitä kansalaisaloitteita tehdään, niitä päästään käsittelemään.

Tänään on historiallinen päivä. Todella, nyt me puhumme siitä, että pitäisi järjestää kansanäänestys tästä EU:n elpymispaketista. Mutta en voi kuin ihmetellä sitä, että se henkilö, Suomen pääministeri Sanna Marin, joka kävi tätä asiaa neuvottelemassa Brysselissä, ei ole täällä itse paikan päällä kuuntelemassa eikä vastaamassa kysymyksiin, silloin kun kansalaiset ovat itse tämän asian esille nostaneet. Jotain tästä kertoo se, että tähän kansanäänestystä vaativaan kansalaisaloitteeseen kerättiin nimet neljässä päivässä — 50 000 nimeä neljässä päivässä, ja katkaistiin siihen, jotta tämä asia ehdittäisiin käsitellä täällä eduskunnassa, ennen kuin hallitus lähtee itse vyöryttämään tämän paketin käsittelyä. Mutta siitä huolimatta en voi kuin ihmetellä, että tällä viikolla me käsitelimme jo tämän EU-elpymispaketin sisältöä täällä eduskunnassa, mihin sitä alettaisiin jakamaan, ennen kuin kansalaisten tuomaa kansalaisaloitetta siitä, voidaanko tätä pakettia edes hyväksyä, on täällä käsitelty. Tämä on aivan käsittämätöntä. Sen lisäksi, kun me tässä äsken kävimme tästä asiasta debattia, hallituspuolueitten edustajat — lisäksi voisin mainita kokoomuksen — olivat poissa tästä keskustelusta. Vain muutama edustaja oli paikalla, ja se kertoo siitä, kuinka vähän täällä kansanedustajia muista puolueista kiinnostaa keskustella siitä, mihin suomalaisen verorahoja käytetään.

Arvoisa puhemies! Todellisuutta on se, että me maksamme sen 6 miljardia EU:hun ja saamme takaisin 3 miljardia. Miksi me puhumme siitä, että tämä on Suomen kannalta hyödyttävää elvytystä? Miksemme silloin mieluummin käyttäisi sitä koko 6 miljardia elvytykseen suoraan suomalaisille yrityksille, maaseudulle ja niin edelleen?

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Silloin kun käytiin vaalit 2019, niissä vaaleissa ei keskusteltu siitä, ovatko kansalaiset valmiita hyväksymään tällaisia tukipaketteja, joita rahoitetaan velalla, mikä muuttaisi EU:n luonteen täysin ja se muuttuisi velkaunioniksi, jollainen EU ei voi olla ja minkä perussopimukset kieltävät. Tällaista keskustelua me emme käyneet vaaleissa. Tällaisia kysymyksiä ei ollut vaalikoneissa, että kansalaiset olisivat niiden perusteella pystyneet valitsemaan edustajat, jotka edustaisivat heidän kantaansa. Siksi onkin niin hämmäntävää, että täällä eduskunnan salissa hallituspuolueitten edustajat ja ministerit ovat sanoneet, että me emme mitään kansanäänestystä tänne tarvitse, koska me edustamme kansaa. Mutta näitä kysymyksiä ei koskaan käsitelty vaaleissa, ei tenteissä, ei vaalikoneissa eikä puolueitten omista ohjelmissa, koska niitä ei voitu, koska ne eivät olleet agendassa eivätkä ne olleet tiedossa. Juuri sen takia Suomeen on luotu kansalaisaloitejärjestelmä.

Me olemme päättäneet, että me teemme Suomesta demokratia 2.0:n. Me annamme kansalaisille mahdollisuuden myös vaalien välissä nostaa agendalle niitä asioita, jotka eivät ole mukana hallitusohjelmassa ja joista ei ikinä voitaisi edes tietää, mitä edustajat ovat mieltä, kun ne tulevat agendalle, ja tämä koronapaketti on juurikin sellainen. Siksi en voi kuin ihmetellä näitä perusteluja, että sanotaan sillä tavalla, että me edustamme täällä kansaa, kun kansa ei ole näiden asioiden puolesta koskaan ollut äänestämässä. [Kimmo Kiljunen välihuuto] Sen vuoksi minä vaadin perussuomalaisena kansanedustajana, niin kuin meidän muutkin perussuomalaiset kansanedustajamme, että annetaan kansalle mahdollisuus päättää tästä asiasta. Jos Ristolle tai Eevalle oltaisiin sanottu, että hänen palkastaan otetaan veroina 600 euroa pois ja sen jälkeen siitä käytetään 300 euroa muitten suomalaisten hyväksi ja heidän lastensa hyväksi, mutta siitä toisesta puolesta, 300 eurosta, laitettaisiin 100 euroa Italiaan, 100 euroa lähtisi Kreikkaan ja lähtisi Viroon rahaa, niin kyllä voin sanoa, että nämä ihmiset eivät olisi valmiita äänestämään tänne eduskuntaan sellaisia kansanedustajia, jotka olisivat valmiita käyttämään siitä 600 eurosta — palkasta, mistä maksetaan veroja — puolet jonnekin aivan muihin maihin eivätkä suomalaisten hyväksi. [Merja Kyllösen välihuuto] En voi kuin ihmetellä sitä, minkä takia teitä pelottaa niin valtavan paljon kysyä tästä asiasta kansalta. [Kimmo Kiljunen: Ei ollenkaan pelota!]

Jos me olemme torppaamassa tätä, niin kyllä me vaikutamme samalla siihen, mikä on suomalaisen suoran demokratian tila. Haluammeko me pitää sen sellaisena, että kansalaisilla on mahdollisuus myös vaalien välissä suoraan vaikuttaa niihin käsiteltäviin asioihin, niin kuin Sveitsissä on paljon pidemmällä? Minä toivoisin, että me emme halveksisi sitä, että näin hirveällä vauhdilla, kovalla tahdolla tänne tuodaan asioita, vaan me ottaisimme oikeasti tosissamme ne asiat, mitä tänne tuodaan, koska tämä paketti muuttaa unionin luonteen, tämä paketti laittaa suomalaiset maksamaan aivan valtavan paljon. Ja vaikka puhutaan, että tämä on kertaluontoinen, niin kuin ministeri Vanhanen meille sanoi, niin me olemme kuulleet, että tämä on vain alkusysäys sille, että näitä tullaan käyttämään tulevaisuudessa. — Kiitos.

18.27 **Lulu Ranne ps:** Arvoisa puhemies! Pari päivää sitten professori Anu Kantola kirjoitti Helsingin Sanomissa, että hyvätuloisten ja perussuomalaisten halukkuus maksaa veroja näyttää laimealta. Tulos on tuoreesta kyselystä, jossa tiedusteltiin vastaajan valmiutta maksaa enemmän veroja, jotta koronaviruksen aiheuttama lasku valtiontaloudelle saadaan hoidettua. Professori pohti, potevatko hyvätuloiset ja perussuomalaiset solidaarisuuden puutetta. No, kansan vaatimukset, kuten aloite kansanäänestyksen järjestämisestä EU:n elpymispaketista, tarjoavat uskottavamman ja paljon vakavammin otettavan selityksen tuol-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

le kyselylle. Suomalaiset ovat historiallisesti olleet valmiita lähes mihin tahansa uhrauksiin, kunhan tarve ja toimenpiteet on koettu kansakunnan edun mukaisiksi ja oikeudenmukaisiksi. Kyse on kansakunnan johtajien moraalisesta selkärangasta. Niin kauan kuin se kestää, kansa kyllä seuraa ja maksaa vaikka niitä korkeita veroja.

Elpymispaketin Suomen valmisteluissa ja neuvotteluissa maamme hallituksen moraalinen selkäranka murtui pahan kerran. EU-oikeudellinen pohja, hallituksen neuvottelumaandattinsa käyttö, rahojen käyttötarkoitus — kaikessa vähintään vedätettiin ja ainakin aliarvioidaan kansalaisten älykkyyttä. Kun kansakunnan johtajat eivät johda vaan vedättävät, sillä on vakavat seuraukset. Esimerkiksi verojen maksaminen ei enää maistu, koska luottoa rahojen oikeaan käyttöön ei ole. Mikä motiivi saa uhraamaan kansan luottamuksen tämän EU:n elvytyspaketin takia?

Äsken käsitelty kansalaisaloite keräsi tosiaan tarvittavat 50 000 allekirjoitusta alle neljässä päivässä. Tämän pitäisi lähettää hallitukselle vakavan viestin siitä, että kansalaisten oikeustajua on loukattu ja että heiltä pitää kysyä näin suuresta muutoksesta EU:n olemukseen ja toimintaan. Hallitus tekisi dramaattisen virheen pyyhkimällä sivuun kansanäänestyksen vaatimukset. Kansalaisaloitteen ja lakialoitteen käsittelyllä mitataan nyt, onko hallituksen moraalinen selkäranka katkennut kokonaan.

18.30 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Niin, täällä me käsittelemme kansanäänestykseen liittyviä kansalaisaloitteita ja lakialoitteita. Ainuttakaan ministeriä ei ole paikalla, jokainen luikki pois, kun hetken aikaa kuuntelivat tosiasioita. Täällä on myöskin kuultu sieltä vasemmalta laidalta, että näistä asioista keskusteltaessa ollaan eroamassa Euroopan unionista. Jos teillä on sellainen näkemys, että kansa saa tahtonsa sanoa, ja se haluaa näin tehdä, niin oletteko te sitten yksin jäämässä hillumaan sinne Euroopan unioniin? Minun mielestäni vain ja ainoastaan kansa tietää, mikä Suomelle on parasta. Tässä maassa toistaiseksi, ja toivottavasti myöskin tulevaisuudessa, teillä, rakas Suomen kansa, on se viimeinen sana, ei pakoon luikkivilla ministereillä. Näin tulisi olla.

Arvoisa puhemies! Suomi olisi ottamassa jälleen askeleen lähemmäksi Euroopan liittovaltiota, mikäli se hyväksyisi elpymisvälineen ja kaavaillun 750 miljardin tulonsiirron huonosti talouttaan hoitavien Euroopan unionin maiden tukemiseen. Ja tämänhän ei jäisi ainoaksi tulonsiirroksi, vaan kierre tulisi jatkumaan niin kauan kuin rahaa unionin jäsenmailta kehdataan milloin minkäkin tekosyyn nojalla nyhtää, ja hehän kehtaavat. Joskus on myös tehtävä päätös — siis: liika on liikaa — ja sen päätöksen aika on nyt.

Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Antikaisen lakialoitetta laiksi neuvoa-antavan kansanäänestyksen järjestämisestä Suomen osallistumisesta Euroopan unionin elpymisvälineeseen. — Kiitos.

18.32 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Me käsittelemme nyt lakialoitetta, jossa on kysymys siitä, järjestetäänkö kansanäänestys elpymisrahastosta EU:ssa. Elikkä lakialoitteessa kysytään, tuleeko Suomen osallistua Euroopan unionin elpymisvälineeseen. Lakialoitteen ensimmäinen allekirjoittaja on edustaja Antikainen, ja hän esitteli hyvin perinpohjaisesti tämän lakialoitteen, ja siinä on perussuomalaisten kansanedustajien nimet. Kannatan sitä aloitetta lämpimästi.

Tässä elpymisrahastossa on kysymys siis hyvin periaatteellisesta päätöksestä. Mihin EU on menossa? Elpymisrahaston hyväksyminen tarkoittaisi sitä, että Suomen taloudellinen vastuu elpymisvälineestä lisääntyisi merkittävästi. Siis olisimme joutumassa maksumie-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

hiksi ja -naisiksi entistä suuremmalla panoksella niin sanottuun yhteiseen hyvään EU:ssa. Ja me puhumme nyt miljardeista, valtavista summista. Kyllä minäkin ihmettelen, että salissa ei ole enempää hallituspuolueiden jäseniä. Perussuomalaisia on aika paljon. Mutta kiitos nyt näille hallituspuolueiden jäsenille, jotka uskaltavat täällä nyt olla kuitenkin.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Elomaa, huomautan siitä, että meillä on säännöt siitä, että voidaan kuunnella keskustelua omasta työhuoneesta.

Tämä on hyvä huomio. Kiitos, puhemies, ja toivottavasti siellä on ihmisiä kuulolla siten. [Mika Niikko: Ja ministereillä varmaan sama sääntö!] Eduskunnan budjettivaltaa rajoitettaisiin aina vuoden 2058 loppuun asti, siis on todella pitkää ajasta ja suurista summista kysymys. Hyväksyykö Suomen kansa tällaista kehitystä EU:ssa? Suurin osa Suomen kansasta näillä näkymin ei tätä hyväksy, ja sen takia perussuomalaiset haluaisivat ja toivovat, että kansanäänestys järjestettäisiin. Kansalaisaloitekin siitä on tänään ollut käsittelyssä täällä, ja sitä käsitellään vielä lisää. Perussuomalaiset nuoret ovat sen alullepanijoita, ja siihen on tullut tosiaan neljässä päivässä yli 50 000 allekirjoitusta. Suomen kansa haluaa siis kansanäänestyksen näin merkittävästä asiasta, ja tietysti nyt toivotaan, että hallitus ottaa tämän vakavasti ja kansanäänestys tulee. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Vielä ehditään ottaa yksi puheenvuoro tähän sovitun aikarajan puitteissa. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

18.35 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa herra puhemies! Tämä lakialoite on sinänsä kannatettava aivan samoin perustein kuin tuo aiemmin käsitelty kansalaisaloitekin. Keskustelun aikana on tullut myös lisää perusteita sille, miksi tällainen kansanäänestys tarvittaisiin. Meillä on tässä maassa ilmeisesti melkoinen demokratiavaje, kun pääministeri ensin julkisesti myöntää, että eduskunta ei ole edes tehnyt päätöstä tähän elvytyspakettiin lähtemisestä omien varojen päätöksen kautta, ja sitten kuitenkin jo tällä viikolla aiemmin hallitus on tuonut yli 60-sivuisen selonteon siitä, mihin käytetään ne rahat, mitä ei ole vielä edes päätetty hankkia. Eli kyllä tähän kansanäänestys nyt tarvittaisiin.

Mielestäni näiden asioiden kanssa ei kannattaisi olla epärehellinen eikä edes älyllisesti epärehellinen. Kyllä se EU on aina ennenkin löytänyt keinot kiertää omia perussopimuksiaan ja lakejaan, niin se teki tässäkin yhteydessä. EU:sta kyllä ne keinot löytyvät. Kun edustaja Hassi aiemmin tässä keskustelussa sanoi, että vuonna 94 peloteltiin, niin ne pelottelut ovat nyt muuttuneet täydeksi todeksi, ja pelkäänpä pahasti, että ne, mitä nyt sanotaan pelotteluksi, tulevat muuttumaan myöhemmin täydeksi todeksi.

Sen haluaisin tehdä selväksi vielä kerran, että vaikka meille väitettäisiin EU:sta saata- vaksi mitä tahansa, oli se sitten tällä paketilla tai monivuotisen rahoituskehityksen tai minkä tahansa muun instrumentin kautta, niin se kaikki raha on puoliksi syötyä. Suomalaiset maksavat sinne enemmän rahaa kuin saavat, ja sitten jos meille muutamia roposia tippuu tukiaisiksi, niin ei se ole mikään riemuvoitto, vaan se on tappio. Kun täällä edustaja Kurvinen aikaisemmin sanoi, että erittäin hyvä neuvottelutulos, niin se varmaan tarkoittaa silloin sitä, että pitää maksaa vähän vähemmän kuin alun perin piti maksaa, mutta siltikin pitää vielä maksaa paljon. Keskusta luottaa enemmän EU:hun kuin Suomen eduskunnan kansanedustajiin. Rappio on varsin syvä tässä kuviossa.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Sitten tämä vientiteollisuus. Aina sanotaan, että me hyötyisimme tästä Suomen vientiteollisuuden osalta, kun tämä elvytyspaketti tulisi ja maiden talous elpyisi. Nyt kuitenkin käytettiin esimerkkinä Ponssea, joka tuottaa metsäkoneita. Mitenköhän merkittävä kohde Italia mahtaa olla metsäkoneiden viennille? En ole tietoinen siitä, että Italia olisi valtavan suuri metsäteollisuusmaa. Käyttäisin tästä elvyttämisestä muille rahan antamisella sellaista termiä kuin ”narun työntäminen”: me maksamme valtavan summan rahaa muille, jotta he elvyttäisivät talouttaan, ja toivomme, että he kenties ostaisivat meiltä tuotteita.

Puheenvuoroni voisin päättää anekdoottiin keskustelusta erän alan asiantuntijan kanssa. Kun kysyin häneltä, viekö tämä elvytyspaketti EU:ta kohti liittovaltiota, hän totesi siihen, että tavallaan ei vie. En tiedä, pitäisikö vastaukseen on tyytyväinen, koskapa hänen perusteensa oli se, että yleisesti ottaen liittovaltiossa ei hoideta näitä velka-asioita näin leväperäisesti, osavaltiot eivät ole tässä määrin vastuussa toistensa veloista kuin EU:n jäsenvaltiot. Mitä tästä pitäisi ajatella?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 18.38.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 22.05.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 5 käsittelyä.

Keskustelu ei jatkunut.

Asia lähetettiin perustuslakivaliokuntaan.

[Keskustelu asiasta sallittiin päiväjärjestyksen 4. asiakohdassa]

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain, sosiaali- ja terveydenhuollon palvelusetelistä annetun lain 3 §:n ja tuomioistuinmaksulain 5 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 129/2020 vp
Toimenpidealoite TPA 1/2019 vp
Valiokunnan mietintö StVM 39/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 39/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Keskustelu

18.38 **Sari Essayah kd:** Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietinnöstä täytyy todeta, että valtaosaltaan nämä hallituksen esityksen kuvaamat uudistukset ovat tarpeellisia, ja on äärimmäisen tärkeää, että hoidon esteet pois-tuvat ja meillä tosiaankin terveydenhuollon tasa-arvo entisestäänkin paranee.

Mutta on muutamia kohtia, joita joka tapauksessa tässä joutuu nyt pohtimaan, ja ehkä ensimmäinen on tämän esityksen rahoituspohja. Vaikka täällä nyt sanotaan, että tarkoitus on kompensoida näitten palveluitten kasvava tarve ja tietenkin kunnille valtionosuuksien kautta, niin siitä summasta, mikä tähän on varattu, 45 miljoonaa tulevalle vuodelle, Kuntaliitto on esittänyt laskelmia, joissa se toteaa, että tämä summa ei ole riittävä, vaan vähintään 58 miljoonaa olisi tämä kokonaisuus. Ehkä siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenistä joku voisi vähän valottaa, millä tavalla tämä Kuntaliiton laskelma tuli sitten huomioidua tässä valiokunnan mietinnössä. Tuliko siitä jonkunlaisia kirjauksia, että on huolehdit-tava, että kunnille nämä kustannukset eivät sitten kasva?

Tietenkin nyt tämä korona-aika on toinen sellainen tekijä, ja sitä kautta, että palvelut ovat maksuttomia, palveluitten tarve saattaa jonkun verran kasvaa, mutta ennen kaikkea nyt ajattelen sitä, että tätä hoitovelkaa on kertynyt sen verran, että se varmistaa sen, että varmasti niitä palveluita kysytään sitten entistä enemmän. Ja sitten tietysti täytyy huomioida se, millä tavalla hoitajamitoituksen muuttuminen vaikuttaa henkilöstön riittävyyteen, kun palveluitten tarve kasvaa samanaikaisesti sekä ympärivuorokautisessa palveluasumi-sessa että myöskin perusterveydenhuollossa. Kiireettömien terveyspalveluitten saatavuus-takuu on tietenkin sellainen, joka myöskin kiristää entisestään varmastikin näitten palve-lua tarjoavien tahojen vaatimuksia, ja tämä nostattaa huolta siitä, onko tässä esityksessä huomioitu nämä kaikki edellä mainitut kohdat.

No, sitten toinen asia, mikä on tietysti ihan ilahduttava, on se, että lasten kohdalla tämä maksuton terveydenhuolto toteutuu hoitajavastaanottojen kohdalla. Muistelen niin, että silloin viime kerralla, kun meillä oli täällä viime kaudella sote-esitys, siinä muistaakseni se olisi koskenut kaikkea lasten ja nuorten terveydenhuoltoa, mutta tässä nyt on näiden hoi-tajavastaanottojen maksuttomuuteen päädytty — sinällänsä tärkeä asia.

Ehkä viimeisenä asiana vielä tässä totean, että toivottavasti saataisiin selvyttä myöskin näihin pitkäaikaisen tehostetun palveluasumisen maksujen perusteisiin ja siihen sum-maan, mikä on myöskin sitten määrätty käyttövaraksi, koska tässä on todella paljon [Puhemies koputtaa] eroja tulkinnoissa, mitä asioita henkilön pitää omista varoistansa kustantaa [Puhemies: Aika!] ja mikä siihen ei kuulu.

18.42 **Mia Laiho kok:** Arvoisa puhemies! Tätä asiakasmaksulain muutosta on odotettu kentällä paljon, ja se saatiin viimein käsittelyyn — hyvä. Se on hyvä suunta asiakasmak-sujen kohtuullistamisen tiellä, mutta tähän jäi kuitenkin useita kohtia, mitkä vaativat edel-leen jatkossa tarkistamista ja myöskin koko asiakasmaksulain kokonaisuudistusta.

Kokoomus on jättänyt asiasta vastalauseen, ja tuon tässä esille niitä asioita, mihin kiin-nitimme valiokuntakäsittelyssä ja vastalauseessamme huomiota.

Ensinnä tämän asiakasmaksulain kuntavaikutukset: Esityksessä on arvioitu, että kunti-en asiakasmaksutulot vähenevät yhteensä 45 miljoonalla eurolla, mutta niin kuin edellis-esäkin puheenvuorossa nousi esille, Kuntaliitto on arvioinut nämä kulut kuitenkin selvästi korkeammalle tasolle. Eli nämä muutokset vähentävät kuntien tuloja samalla, kun palve-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

lujen tarve kasvaa. Yleensä kun tehdään lakimuutoksia, niin pitäisi sitten korvata kunnille ne menot, mitä uusi lakiesitys aiheuttaa, ja nyt näin ei ole tehty. Valiokunnassa äänestimme tästä asiasta, että kunnille korvattaisiin täysimääräisesti nämä kustannukset, mutta hallituspuolueet vastustivat tällaista lisäystä.

No, lasten maksuton terveydenhuolto tässä esityksessä on laajennettu erikoissairaanhoidon poliklinikkakäynteihin, mutta siitä valitettavasti puuttuu paljon muita asioita, esimerkiksi sairaalapäivämaksut ja terapiakäynnit, ja nämä erityisesti niissä perheissä, joissa on sairas lapsi, pitkäaikaisesti sairas lapsi tai useita lapsia, nousevat hyvinkin merkitykselliseksi.

Edellisessä, Sipilän hallituksen esityksessä lasten maksuttomuus koski kaikkia näitä palveluita, ja olisi ollut toivottavaa, että se oltaisiin voitu tähänkin ottaa, mutta sitä ei hyväksytty. Lasten maksuttomat terveyspalvelut parantaisivat lasten yhdenvertaisuutta ja tietenkin erityisesti pienituloisten kohdalla vähentäisivät sairaustaakkaa.

Haluan nostaa esille, että keskituloisellakin perheellä, jos lapsi sairastuu äkisti, joutuu käymään sairaalassa, olemaan siellä sisällä ja on runsaasti käyntejä, kyllä perheen taloudellinen tilanne on tukala ja tämä kaikkien muiden menojen kanssa lisää lapsiperheiden köyhyyttä ja lapsiperheiden taloudellista ahdinkoa.

No, maksukaton seuranta asiakkaalta yhteiskunnan vastuulle olisi tietenkin tärkeätä. Meillä on paljon ikääntyneitä henkilöitä ja henkilöitä, joiden on vaikea seurata, pysyä karrilla siitä, milloin se maksukatto tulee täyteen, ja olisi kohtuullista, että nämä menisivät automaattisesti ja siitä tulisi sitten ilmoitus, milloin se on täytynyt, jolloin asiakas itse sen tietäisi, mutta se jää tässä esityksessä puuttumaan.

No, muita aiheita täällä on vielä esimerkiksi käyttövara, mitä jää tehostetussa palveluasumisessa vanhuksen käyttöön. Esityksessä se on vain 164 euroa kuukaudessa, ja se on pieni määrä, kun ajatellaan, että on monesti monisairaita vanhuksia, jotka ovat ympärivuorokautisessa hoivassa ja heidän pitää tästä summasta maksaa lääkkeitä, maksaa silmälasit, maksaa vaatteet, maksaa kaikki se, mitä ei siihen sänkyyn, hoitoon, ruokaan kuulu. Eli tässä tullaan toimeentulo-ongelmien kanssa tekemisiin, ja se aiheuttaa taas lisää byrokratiaa, lisää hallinnollista työtä, ja sitä kautta ne menevät samoihin summiin, eli olisi ollut yksinkertaisempaa nostaa tätä käyttövara. Tämän käyttövaran nostamisesta olemme tehneet myöskin pykälämuutosesityksen, samoin kuin lasten terveyspalvelujen maksuttomuuden laajentamisesta.

Eli meillä on kaksi pykälämuutosehdotusta tähän vastalauseeseen liittyen ja lausumana myöskin, että ”eduskunta edellyttää, että valmistelut maksukaton kertymisen seurannan siirtämiseksi palvelun järjestäjän vastuulle aloitetaan viiveettä”.

18.47 Veronica Rehn-Kivi r: Arvoisa puhemies, värderade talman! Regeringens förslag till ändringar i lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården innehåller många glädjande och goda förbättringar. Trots att vi behöver en helhetsreform av avgifterna är det fint att många avgiftskategorier nu ses över eller slopas helt och hållet. Det omstridda avgiftstaket kommer i och med detta förslag att omfattas av flera nödvändiga tjänster: olika former av terapi, tillfällig hemsjukvård och hemsjukhusvård med tillhörande distanstjänster och i synnerhet den viktiga mun- och tandvården.

Social- och hälsovårdsutskottet tillfogade dock i sitt betänkande en kläm om att ansvaret över uppföljningen av avgifter som omfattas av avgiftstaket borde flyttas över från klienten till myndigheterna. Det är också viktigt att vi nu kan besluta om att göra flera tjänster

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

helt avgiftsfria, som till exempel poliklinikavgifterna för barn under 18 år och sjukskötar-mottagningar inom primärvården. I den kommande helhetsreformen anser jag det dock viktigt att all vård av barn blir avgiftsfri. Regeringens förslag till reform av lagen om klientavgifter inom social- och hälsovården är i det stora hela ett stort steg mot en rättvisare social- och hälsovård.

Arvoisa puhemies! Asiakasmaksut ovat Suomessa kansainvälisesti verraten korkeat, ja lisäksi maksujen suuruudessa ja palvelujen maksuttomuudessa on kunnittaista ja sairaanhoidopiirikohtaista vaihtelua eri maksujen osalta. Näillä asiakasmaksulakiin nyt esitettävillä muutoksilla edistämme tasa-arvoa ja vähennämme perusterveydenhuoltoon hakeutumisen aiheuttamaa taloudellista haittaa. On ilahduttavaa, että asiakasmaksulain uudistus parantaa ja tasa-arvoistaa myös pitkäaikaisessa tehostetussa palveluasumisessa olevien henkilöiden asemaa niin, että maksut määräytyvät jatkossa periaatteiltaan mahdollisimman yhdenmukaisin perustein koko maassa. Tämä on askel oikeaan suuntaan.

Arvoisa puhemies! Ero palveluasumisen ja tehostetun palveluasumisen välillä on kuitenkin edelleen hämärä. Monissa tapauksissa ikääntyneen henkilön, jolla on vaikeuksia selvitä arjestaan yksin kotona, on vastaanotettava paikka palveluasumisen kodissa, vaikka oikea ratkaisu olisi tarjota asiakkaalle ympärivuorokautista hoivaa. Tämän päätöksen tekee kunnan sosiaalivirasto, ja se perustuu usein enemmän kunnan säästötavoitteisiin kuin asiakkaan tarpeisiin. Vuokrat ja maksut tavallisessa palvelukodissa ovat myös kohtuuttoman korkeita pienituloiselle ikäihmiselle.

Värderade talman! I utskottsbehandlingen togs det i flera utlåtanden upp behovet av att förbättra och bättre definiera skillnaden mellan boenden inom vanligt serviceboende och effektiverat serviceboende. Det togs även upp att det i socialvårdslagen borde finnas klara direktiv över när klientens vård- och omsorgsbehov kräver dygnetruntvård. Jag är glad över att utskottet på mitt initiativ tog med en kläm till betänkandet och att den godkändes enhälligt i fråga om denna sak.

Värderade talman! Med den nu föreslagna lagändringen främjar vi jämlikhet i hela landet. Vi förbättrar ställningen hos såväl barnfamiljer som för våra äldre. I fortsättningen säkerställs det att klientavgifterna för tjänster inte blir oskäligt höga i förhållande till klientens inkomster. Klienterna ska också få tillräckligt med information om kommuners skyldighet att nedsätta eller efterskänka klientavgiften. Ingen ska bli tvungen att ty sig till utkomststöd för att klara av att betala kostnaderna för den vård och omsorg han eller hon behöver eller har rätt att få. Det här betänkandet är det lätt att understöda. — Tack.

18.52 Jaana Pelkonen kok: Arvoisa herra puhemies! Edustaja Laiho käytti hyvän ja kattavan puheenvuoron ja avasi samalla myös tämän hallituksen esityksen puutteita. Uudistuksen tavoite terveyden tasa-arvon lisääntymisestä ja hoidon esteiden poistamisesta on hyvä ja tärkeä suunta, mutta kokonaisuudistuksen tarve ei kuitenkaan tällä hallituksen esityksellä poistu.

Edustaja Laiho jo korosti lasten osuutta, ja kuten kokoomuslaisten jättämässä vastalauseessa hyvin todetaan, palveluiden maksuttomuus on tärkeää erityisesti alaikäisten lasten yhdenvertaisuuden edistämisen näkökulmasta. Yhdenvertainen terveystalouteen pääsy täytyy turvata jokaiselle lapselle ja nuorelle perheen toimeentulosta riippumatta. Näin voimme ehkäistä samalla myös suurempien ongelmien syntyä. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

18.53 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa herra puhemies! On syytä nostaa esille myöskin niitä positiivisia asioita ja parannuksia, mitä tämä asiakasmaksulain uudistaminen meille tuo, erityisesti lasten palveluiden maksuttomuuden laajennus sekä maksuttomuus hoitajavastuutoissa. Asiakasmaksukattojen laajennuksesta suun terveydenhoidossa, toimeentulotuesta maksettavien maksujen huomioinnista ja pitkäaikaisen hoidon maksujen selkeytyksestä me vasemmistossa pidämme erityisesti, ja toki siinä tarvitaan myöskin ohjausvaikutusta kuntien suuntaan.

Asiakasmaksujen jatkokehitystarpeita on olemassa ja riittää, mutta kun mietitään tätä kokonaisuutta, niin meidän pitää myöskin pystyä arvioimaan se, mitkä tulevaisuuden uudistukset ovat myöskin kestävästi tehtävissä. Vasemmistoliiton linjan mukaisesti me näemme, että perustason sosiaali- ja terveystalouden maksuttomuutta olisi laajennettava tavoitteena kokonaan maksuttomat palvelut perustasolla mukaan lukien terveyskeskusten maksujen poisto, ja lisäksi päihdepalveluihin tarvittaisiin nykyistä laajempaa maksuttomuutta. Lisäksi me olemme tietysti pitkään tavoitelleet myös maksukattojen kokonaisuudistamista. Nykyiset maksut valitettavasti aiheuttavat niin pieni- kuin monelle keskitulolisellekin perheelle kohtuutonta taakkaa, eikä ole järkevää, että iso osa maksuista päätyy ulosottoon. Iso osa maksuista maksetaan lopulta myöskin toimeentulotuesta eli rahaa siirrellään toisesta julkisesta taskusta toiseen.

Kaikkienensa tässä kokonaisuudessa voisi lähteä analysoimaan nimenomaan tätä maksuttomuuden laajennusta, mikä on iso, merkityksellinen erityisesti siinä, että avosairaanhoidon hoitajavastuut tulevat asiakasmaksulain ehdotetun 5 §:n mukaan maksuttomiksi kaikille ikäryhmille, kun niistä nykyisin saa laskuttaa maksun aikuisilta. Aika paljon on tullut palautetta siitä, että se ensimmäinen kynnyksellä jää ylittämättä, elikkä sinne hoitajavastuut menokin jää tekemättä, vaikka tilanne olisi joskus aika kriittinenkin mutta ei hengenvaarallinen. Kun ei ole rahaa, niin jättää sitten käymättä sillä tiimoin, että ajattelee säästävänsä, ja yhteiskunnallehan siitä ei suinkaan synny säästöä vaan lisää kuluja.

Suurin maksukertymää alentava vaikutus on ehdotuksella, jonka mukaan poliklinikan antama tutkimus ja hoito tulevat maksuttomiksi alle 18-vuotiaille.

Sitten kiinnittäisin huomiota siihen, että valiokunta on tehnyt erinomaisen hyvän pykälämuutoksen liittyen päihteitä käyttävien äitien äitiyspoliklinikakäynteihin. Valiokunta ehdottaa asiakasmaksulain 5 §:ään uutta 1 d kohtaa, jonka perusteella näistä poliklinikakäynneistä ei peritä asiakasmaksua. Tällöin raskaana olevalle päihteitä käyttävälle henkilölle kaikki erikoissairaanhoidossa tapahtuva seuranta on ilmaista asuinkunnasta ja sairaanhoitopiiristä riippumatta. Tämä on merkittävä asia nimenomaan syntymättömien lasten näkökulmasta, koska he ovat täysin viattomia vanhempiansa ja tässä tapauksessa varsinkin äidin alkoholinkäyttöön. Sillä on aika isot kustannukset, eli taloudellisista syistä on vielä lisää painetta siinä, että päihdeäidit jättävät menemättä tutkimuksiin ja tarkastuksiin.

Maksukatton muutoksissa kokonaisuus lähtee siitä, että hoidon oikea-aikaisen toteuttamisen kannalta meidän on pidettävä huolta siitä, että esimerkiksi maksukatton laajennus suun terveydenhuollon puolelle ei aiheuttaisi potilasmääriin sitä — potilasmäärään saa kasvaa, sehän on hyvä, että ihmiset pääsevät hoitoon — että terveydelle haitallista viivästyminen syntyisi hoidon saamisessa, elikkä niitä resursseja täytyy pystyä seuraamaan.

Valiokunta on ottanut lausuman, jossa eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ryhtyy selvittämään myös asiakasmaksujen maksukatton seurantavastuun siirtämistä asiakkaalta viranomaiselle. Tästä tulee säännönmukaisesti palautetta, että ihan tavalliset matti- ja majameikäiset eivät itse pysy tässä seurannassa mukana ja se on haastavaa. Siinä mielessä

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

onkin tärkeää, että valiokunta huomioi, että kokonaisuudistuksen yhteydessä tulee selvittää mahdollisuus seurata asiakasmaksukertymää kalenterivuoden sijaan juoksevasti 12 kuukauden jaksolla ja jaksottaa se maksukatto niin, että vältetään korkea maksurasitus seurantajakson alussa.

Pitkäaikaisen hoidon kustannuksissa esityksen mukaan sosiaalihoitolain mukaisessa tehostetussa palveluasumisessa olevien henkilöiden maksut määräytyvät jatkossa periaatteiltaan mahdollisimman yhdenmukaisin perustein pitkäaikaisen laitoshoidon kanssa. Tämä on myöskin sellainen kysymys, josta on hyvin paljon tullut kansalaisviestejä, ja olenkin erittäin tyytyväinen, että sitä nyt korjataan.

Toki eduskunnalle ja valiokunnalle kiitos myöskin siitä, että me olemme nyt yhdessä edellyttämässä, että valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin tehostetun palveluasumisen ja muun palveluasumisen välisen eron selkeyttämiseksi sekä asiakkaan ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon tarvetta koskevan sääntelyn tarkentamiseksi, niin että nämä käytännöt todella olisivat yhdenmukaisia.

Valiokunta on pitänyt välttämättömänä, että kuntia ja kuntayhtymiä koulutetaan ja ohjeistetaan asiakasmaksujen kohtuullistamista koskevan sääntelyn soveltamisessa eri kuntien asiakkaiden yhdenvertaisen kohtelun varmistamiseksi ja toimeentulotuen tosiasiallisen käytön vähentämiseksi.

Maksujen perimisestä sanon vielä sen verran, että asiakasmaksulakiin ehdotettu uusi 2 a § ei estä kuntaa käyttämästä ulkopuolisia palveluntarjoajia asiakasmaksujen teknisessä laskuttamisessa ja perinnässä. Kyllä meillä vasemmistoliitossa olisi lähdetty vielä siitä, että näitä asiakasmaksujen siirtämisistä yksityisille perintäfirmoille pitäisi pystyä kieltämään [Puhemies koputtaa] kokonaan, mutta valitettavasti ihan tällaista muotoilua ei ole mietintöön vielä tällä kertaa saatu. — Kiitos.

19.00 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Hyvä sinällään, että asia etenee asiakasmaksujen suhteen.

Aivan alkuun haluan kannattaa tässä edustaja Laihon tekemää vastalauseetta ja siihen sisältyviä pykälämuutosehdotuksia, joissa siis ehdotetaan sitä, että lasten terveydenhuolto olisi maksutonta.

Ylipäätään Suomessa meillä on kohtuullisen hyvä terveydenhuolto silloin, kun sinne pääsee. Ja tässä onkin ehkä vielä suurempi syy siihen, minkä vuoksi Suomessa esimerkiksi moni lapsiperhe päätyy siihen tilanteeseen, että ottaa yksityisen terveystakuun. Terveystakuun pariin on erittäin vaikea päästä, ja perheet haluavat varmistaa sen, että sitten jos jotakin pientäkin tulee, niin ikään kuin matalalla kynnyksellä saa sen ajan ja pääsee tsekkaamaan, onko jotakin vialla. Ja sen vuoksi tietenkin on toivottavaa, että tulevaisuudessa näiden maksuasioiden lisäksi tähän asiaan pystyttäisiin kiinnittämään parempaa huomiota.

Ja valitettavasti itse olen huolissani siitä, että tuleva sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus ei tuo tähän asiaan helpotusta ainakaan tänne pääkaupunkiseudulle, jossa ongelma on todella kova, ja se ei koske tietenkään vain lapsia vaan jo ihan kaiken ikäisiä.

Suomessa myös ennalta ehkäisevä terveydenhuolto on se, jossa emme ole niin kovin hyviä. Tavoitteena tietenkin tulisi olla se, että pystyisimme tukemaan ja kannustamaan eri tavoin ihmisiä siihen, että toimintakyky pysyisi pidempään parempana ja tarvetta sille korvaavalle terveydenhuollolle olisi entistä vähemmän. Esimerkiksi liikunnalla on tässä erittäin suuri merkitys.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Arvoisa puhemies! Muilta osin hallituksen esitys sinällään on kannatettava, mutta todella itse ajattelen näin, että Suomen terveydenhuollon ongelmat ovat kyllä pitkälti vieläkin enemmän hoitoon pääsyssä kuin näissä maksuissa. — Kiitos.

19.02 **Aki Lindén sd:** Arvoisa puhemies! Tässä on tärkeä asia kysymyksessä. Tarkastelen itse sitä enemmän kokonaisuutena. Tähänhän sisältyy valtava määrä yksityiskohtia joihin siitä, että meillä on niin monia eri terveydenhuollon ja sosiaalihuollon maksuja käytössä.

Ihan ensimmäisenä sellainen historiallinen detalji, joka ei nyt ihan suoraan tähän lakiesitykseen liity: Kun Suomeen tuli kansanterveyslaki voimaan 1. päivänä huhtikuuta 1972, siinä säädettiin tavoitteeksi maksuttomat lääkäripalvelut. Vielä siinä vaiheessa ne eivät olleet maksuttomia, vaan lääkärikäynnin hinta terveyskeskuksessa oli 3 markkaa, mutta vuonna 1981 terveyskeskuslääkärikäynnit tulivat maksuttomiksi. Sitten syvän talouslaman vuonna 1993 kuitenkin lääkärikäyntimaksu otettiin uudelleen käyttöön, ja käytännössä se on tullut sitten jäädäkseen. Eräät suuret kaupungit ovat tehneet päätöksen, muun muassa Helsinki vuonna 2013, että ei peritä terveyskeskuslääkärin vastaanottokäynniltä maksua. Tämä on nyt siis vain yksi detalji, mutta halusin sen tässä tuoda esille. Nythän on kysymys laajemmin sosiaali- ja terveydenhuollon maksuista kaiken kaikkiaan.

Suomi poikkeaa monesta vastaavasta maasta siinä, että meillä kansalaisten omavastuu sosiaali- ja terveydenhuollon maksuissa on erittäin korkea. Kerron tässä pari lukua nyt lähinnä terveydenhuollon osalta. Aivan kuukausi sitten saadun OECD:n tilaston pohjalta, jossa oli tarkasteltu sitä, minkälaisen osan terveystulot muodostavat koko kansantaloudesta, Suomessa se oli 9 prosenttia bruttokansantuotteesta, Ruotsin vastaava prosenttiluku oli 10,9, Norjassa 10,0, Tanskassa 10,1, eli Suomessa tämä bkt-osuus on alhaisempi. Mutta vielä merkittävämpi asia on se, että Suomessa verorahoitteisesti näistä terveystuloista katetaan 77 prosenttia. Ruotsin vastaava luku on 85, Norjan 85, Tanskan 84, Islannin 82 ja jopa USA:ssa 84 prosenttia, kun otetaan huomioon pakolliset vakuutusmaksut. Eli Suomessa kansalaiset maksavat terveydenhuollon omavastuuna, asiakasmaksuina, lääkemenoina, yksityisten palveluiden käyttönä huomattavasti suuremman osan terveydenhuollon rahoituksesta kuin maksetaan yleensä niissä maissa, joihin meitä voidaan verrata.

Mutta mennäkseni nyt sitten ihan tähän lakiehdotukseen:

Tässä se maksupohja, johon me nyt teemme muutoksia, on ehkä jäänyt vähän huomiotta. Eli kaiken kaikkiaanhan meidän kuntien ja kuntayhtymien sosiaali- ja terveydenhuollon menot ovat tällä hetkellä 19,9 miljardia euroa. Siitä maksuilla kerätään 1,4 miljardia, se on melko tarkasti 7 prosenttia — siis 1,4 miljardia on se maksujen kokonaisuus. Se jakaantuu karkeasti kolmeen ryhmään: Suurin osa, 915 miljoonaa euroa siitä 1,4 miljardista, on tulosidonnaisia maksuja — niitä peritään erityisesti pitkäaikaishoidossa, sekä pitkäaikaisessa laitoshoidossa että myös jatkuvassa kotihoidossa. Suuren terveydenhuollon maksut ovat 124 miljoonaa euroa. Ja sitten muut tasamaksut ovat 389 miljoonaa — siinä on muun muassa terveyskeskuslääkärin käyntimaksuja ja eräitä muita maksuja, sairaaloiden poliklinikkamaksut. Näistä tulee sitten tämä 1,4 miljardia euroa. No, nyt me teemme näihin maksuihin ja tähän maksukertymään muutoksia, joiden suuruusluokka on 45 miljoonaa euroa. Vaikka se olisi sitten 50 miljoonaa tai vähän yli 50 miljoonaa, kuten täällä on puheenvuoroissa sanottu, se on 3 prosenttia siitä. Eli siis maksukertymä tällä hetkellä on 1,4 miljardia. Tämän jälkeen kun me laajennamme maksuttomuutta ja laajennamme maksukaton piiriin tulevien maksujen lukumäärää, niin se aiheuttaa yhteiskunnalle 45—50 miljoonan

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

euron kustannukset, eli sitten kansalaiset saavat tällä tavalla tällä vastaavalla summalla helipotusta. Se on siis 3 prosenttia tästä.

Nyt joku voisi ajatella, että tällä puheenvuorollani vähättelen tämän uudistuksen merkitystä. Ei, sitä en tee. Tämä on joillekin asiakas- ja potilasryhmille erittäin merkittävä niistä syistä, jotka täällä on tuotu esille, varsinkin lapsiperheille, suun terveydenhuollon asiakkaille ja varsinkin sellaisille, jotka käyttävät vuoden aikana useita eri palveluja, kun niitä tulee sitten maksukaton piiriin. Mutta en lähde nyt itse yhtään ainoata semmoista konkreettista maksuasiasia tässä käymään läpi, vaan halusin antaa tämän kokonaiskuvan, mistä tässä on kysymys. Oikeasuuntainen, erittäin tärkeä uudistus, mutta kaiken kaikkiaan siinä valossa, kun alussa kerroin, kuinka paljon meillä yleensä maksetaan näistä palveluista itse, ”out of pocket”, niin kuin englannin kielellä sanotaan, omasta taskusta, niin tämä on siihen nähden aika vähäinen uudistus.

19.08 Sofia Virta vihr: Puhemies! Jokaisella tulee tässä maassa olla oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon palveluita silloin, kun niitä tarvitsee. Rahanpuutteen ei tulisi koskaan olla esteenä hoidon saamiselle, eikä suomalaisten tulisi olla eriarvoisessa asemassa riippuen siitä, missä kunnassa tai kaupunginosassa asuvat. Tällä hetkellä maksujen suuruudessa asiakasmaksuihin liittyen ja palvelujen maksuttomuudessa on kuitenkin ollut merkittäviä eroja nimenomaan kuntien ja sairaanhoitopiirien välillä.

Onkin tärkeää, että nyt toteutettava ja täällä nyt käsittelyssä oleva asiakasmaksulain osauudistus on tärkeä askel oikeaan suuntaan. Se ei ole täydellinen, mutta se on vasta osa-askel. Nyt lisätään maksuttomien palveluiden määrää, ja samalla se tarkoittaa, että madalletaan kynnystä hakeutua näiden palveluiden piiriin ajoissa. Samalla meidän tulee toki pitää huolta siitä, että meillä on sitten sellainen palvelujärjestelmä ja sellaiset rakenteet, että sitä hoitoa ja apua ajoissa saa. Mikään maksuton palvelu ei auta, jos hoitojonot estävät avun piiriin pääsyn.

Jatkossa kuitenkin maksuttomien terveystalvelujen joukkoon kuuluvat esimerkiksi hoitajavastaanotot perusterveydenhuollossa myös aikuisille. Lisäksi on tärkeää, että kaikki alle 18-vuotiaiden poliklinikkakäynnit tulevat maksuttomiksi ja perusterveydenhuollon avosairaanhoidon mielenterveyspalvelut ja muun muassa hiv:n ehkäisyyn tarkoitettu lääkitys ovat jatkossa maksuttomia.

Haluan erikseen mainita, että on todella tärkeää, että viimein seksuaaliväkivallan uhrien tukikeskusten palvelut muuttuvat maksuttomiksi. Yhdenkään seksuaaliväkivallan uhrin ei tulisi joutua maksamaan palvelusta tai avusta, jota hän järkyttävän rikoksen jälkeen saa.

Haluan myös kiittää meidän sosiaali- ja terveysvaliokuntaamme siitä, että otimme painavasti kantaa päihteitä käyttävien raskaana olevien palveluiden maksuttomuuden puolesta. Olisi äärettömän tärkeää, että HAL-poliklinikkakäynnit olisivat maksuttomia. Jokaisella lapsella on oikeus syntyä terveenä ja päihteille altistumatta, ja jokaisella raskaana olevalla henkilöllä on oikeus saada kaikki tuki raskausaikana päihdeongelmasta huolimatta.

Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on, kuten aikaisemmin totesin, vasta osauudistus. Näillä muutoksilla pyritään nyt vastaamaan vain kiireellisimpiin muutostarpeisiin. Me tulemme todella tarvitsemaan kokonaisvaltaista uudistusta. Haluan korostaa, että jatkossa on ehdottoman tärkeää pitää huolta siitä, että myös päihdetyötä koskevat palvelut kokonaisuudessaan sisällytetään maksuttomien terveystalvelujen piiriin. Näin ei valitettavasti vielä tässä kohtaa tehdä. Lisäksi tulee kiinnittää enemmän huomiota siihen, että sosiaalihuollon

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskeva sääntely yhdenmukaistuu, jotta sosiaali- ja terveyspuolen integraatio aidosti toteutuu.

Tärkeää myös olisi, että jatkossa, kun näin suuria uudistuksia tehdään, tehtäisiin aidosti myös lapsivaikutusten arviointia ja esimerkiksi arviointia vammaisiin henkilöihin liittyen. Tässä kohtaa niitä ei valitettavasti riittävän kattavasti vielä tehty.

Kaiken kaikkiaan esitys on kannatettava ja osaltaan kehittää varmasti palvelujärjestelmäämme yhdenvertaisempaan ja nykyistä oikeudenmukaisempaan suuntaan.

19.11 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Aivan ensiksi kannatan edustaja Laihon tekemiä pykälämuutoksia ja niitä esityksiä, mitä hän tuossa esitti.

Sitten haluan kiittää edustaja Lindéniä jälleen siitä avoimesta kritiikistä, mitä toitte, siis sillä tavalla, mitä vielä pitäisi kehittää, koska on aivan totta, että meillä on omavastuuosuus paljon suurempi kuin monissa muissa maissa, ja kaikki se, mitä me pystymme tekemään hiljalleen siihen omavastuuosuuden vähentämiseen, on kyllä tuiki tärkeää.

Nythan tässä vastalauseessa, minkä kokoomus on jättänyt sosiaali- ja terveysvaliokunnassa tähän mietintöön, kritisoidaan juuri näitä, eli ollaan myös kuntien puolella. Siis on aivan ymmärrettävää, että saadaan näitä asiakasmaksuja vähemmäksi, saadaan maksukattoja yhdistettyä, koska meillä on myös ollut se ongelma, että meillä on monta eri maksukattoa, ja ne kaikki kertyvät, ja sellaisella henkilöllä, jolla on paljon sairauksia, ne todella — siellä ovat erikseen olleet matkakorvaukset ja kaikki — kertyvät sitten yhtä aikaa, ja siinäpä se ongelma sitten tulee.

Kokoomuksen vastalauseessa käydään läpi näitä kuntavaikutuksia, ja tässä on arvioitu, että aikamoisesti, 45 miljoonaa euroa, vähenevät nämä tuotot kunnille, ja se kompensoidaan, mutta Kuntaliitto onkin laskenut, että se on 58 miljoonaa, eli tämä on kyllä aika erikoista, että niitä ei ole sitten kompensoitu, koska on ollut nyt jo jonkin aikaa sopimus, että nämä aina kompensoidaan.

Siitä, mitä tässä vastalauseessa esitetään lasten maksuttomasta terveydenhuollosta: se hän oli parempi silloin viime kauden esityksessä, ja siitä olisin kyllä toivonut, että se olisi tullut sellaisenaan, mutta valitettavasti tässä sitä nyt ei ole.

Sitten täällä käytettiin hyvä puheenvuoro päihdeikäytöstä ja -käyttäjistä ja näistä ongelmista. Meillä on mielenterveys- ja päihdeongelmat lisääntyneet. Myöskin edustaja Kyllönen käytti erinomaisen hyvän puheenvuoron päihdeäitien auttamisesta. Siinä nyt vain muistuttaisin sellaisesta ongelmasta, mikä meillä on, että kun sikiötä ei Suomen lainsäädäntö tunne, niin tässä rikoslaki ei tule apuun eikä tule mikään apuun, niin että meidän pitäisi saada motivoitua nimenomaan se päihdeäiti ottamaan sitä hoitoa. Meillä on maailmassa — taitaa olla Norja, jossa se on — tämä niin sanottu vapaaehtoinen pakko, että voit allekirjoittaa, että sinut otetaan niin sanotusti pakkohoitoon siinä tilanteessa, jossa et itse hallitse tilannetta. Silloin itse aikoinansa sitä ajoin, ja olen sitä mieltä, että ainakin tässä, kun me saisimme halvemmaksi näitä asiakasmaksuja päihdeäideille, me pelastaisimme kaksi henkilöä.

19.14 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Vielä muutama asia tästä asiakasmaksulaista:

Haluaisin nostaa esiin tämän suun terveydenhuollon siirtymisen nyt maksukaton piiriin, mikä on hyvä muutos, koska suun terveydenhuolto on tärkeää ja se vaikuttaa koko yleisterveyteen. Siinä ne summat voivat nousta isoiksikin, ja on tärkeää, etteivät nämä maksut tule siinä vastaan niin, ettei ole varaa käydä siellä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Tässä suun terveydenhuollon osalta on vain semmoinen ongelma, että kun tällä hetkellä julkisen sektorin jonot ovat aivan älyttömän pitkät, ja koronan aikana ne ovat vielä pahentuneet, niin sitten kun ne tulevat vielä tämän maksukaton piiriin, mikä on hyvä asia, niin tämä paine tälle julkiselle sektorille tulee entisestään kasvamaan. Nyt pitäisi löytää ratkaisuja näihin hoitojonoihin, millä tavalla kuntia tuetaan näitten hoitojonojen kanssa selviämässä, ja yksi kätevä ja nopea ratkaisu olisi Kela-korvauksen nosto suun terveydenhuollon osalta edes määräaikaisesti, jolloinka osa ihmisistä ohjautuisi yksityisen sektorin hoitoon. Vaikka he joutuisivat siitä enemmän maksamaan, niin kun he saisivat siitä kuitenkin enemmän kuin tällä hetkellä, niin se kannustaisi sitä käyttämään, ja pystyttäisiin sitten ottamaan sinne julkiselle sektorille niitä vähävaraisimpia tai ne, jotka haluavat siellä jonossa pysyä. Kannustan kyllä hallitusta tätä miettimään.

Täällä tuli esille myöskin päihdeäitien tilanne, ja tämä on todella tärkeää, ja on hienoa, että tämä asia tuli myöskin tähän mietintöön huomioitua näitten poliklinikkakäyntien osalta. Toivottavasti jatkossa saadaan myöskin päihdekuntoutus ja osastohoito sisällytettyä tähän.

No, sitten vielä kolmantena asiana nostan tässä esille tämän: Täällä edustaja Rehn-Kivi teki valiokunnassa hyvän lausumaehdotuksen, että ”valtioneuvosto ryhtyy toimenpiteisiin tehostetun palveluasumisen ja muun palveluasumisen välisen eron selkeyttämiseksi sekä asiakkaan ympärivuorokautisen hoidon ja huolenpidon tarvetta koskevan sääntelyn tarkentamiseksi”. Tämä otettiin tänne mietintöön yksimielisesti, ja tämä on erittäin tärkeä lausuma. Kun hoitajamitoituslaki tuli voimaan, niin jo nyt on nähtävissä kentällä, että siirretään hoitoa ympärivuorokautisesta sinne tavallisen palveluasumisen piiriin, vaikka kyseessä ovat yhtä paljon hoivaa tarvitsevat vanhukset, niin että tämä on erittäin tärkeä lausuma, ja hyvä, että se saatiin tänne mukaan. Tämä vanhustenhoito vaatii jatkossa parempaa selvitystä, [Puhemies koputtaa] ja vanhuspalvelulakia odotellaan kovasti täällä eduskunnassa.

19.17 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puheenjohtaja! Ihan tästä paikalta muutama kommentti vielä tähän käytyyn keskusteluun.

Tämä kysymys lasten palveluiden saamisesta kokonaan maksuttomiksi on kyllä tosi tärkeä asia. En käy siitä nyt kiistelemään. Nyt tällä kertaa oltiin tietyn rahoitusraamin puitteissa, joka mahdollisti nyt sitten varsin merkittävän uudistuksen, eli yli 20 miljoonan euron uudistuksen, joka koski polikliinisiä maksuja. Sitten olisi maksanut vielä 10 miljoonaa euroa — huom. 5 miljoonaa euroa ei riitä siihen, olisi tarvittu 10 miljoonaa euroa — jolloin lasten sairaalahoito eli siis vuodeosastohoito olisi myös saatu maksuttomaksi. Toivon, että sitä voidaan edistää siten mahdollisimman pian tässä. Tässä on jo aika merkittävä uudistus sinänsä lapsiperheille, mutta soisin mielelläni sen jatkon näiltä osin vielä.

Tässä viitattiin tähän suun terveydenhuoltoon, ja oli kyllä tärkeätä, että se tuli esille. Itse pitäisin kyllä parempana ostopalvelumallia. Se on parempi kuin sairausvakuutuskorvaus. Sairausvakuutukselle suun terveydenhuollossa kävi niin, että jos se nyt ihan suoraan sanotaan, niin edellisen eduskuntavaalikauden aikana hallitus pudotti suun terveydenhuollon sairausvakuutuskorvaukset 124 miljoonasta 40 miljoonaan euroon. Meillä ei ole tehty niin suurta sosiaaliturvan leikkausta koskaan niin lyhyenä aikana kuin siis 124 miljoonasta 40 miljoonaan, leikkaus yli 80 miljoonaa, jolla käytännössä nyt tällä hetkellä yksityinen suun terveydenhuolto on sellaista, että potilas maksaa siitä 85—86 prosenttia itse ja sitten sairausvakuutuksesta saa vain noin 14 prosenttia, kun se oli jo pitkälti yli 30 prosentissa. Mutta jos ostopalvelulla tätä tehtäisiin, niin silloin tämä saataisiin ihan menemään niillä sa-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

moilla asiakasmaksuilla, jotka maksetaan kunnallisesta hammashuollosta. Ostopalvelua myös saataisiin sen maksukaton piiriin, koska se vertautuu tässä kuntien omaan toimintaan. Sitä kehottaisin kunnissa tekemään. Meillä on kuitenkin eräitä, varsinkin täällä pääkaupunkiseudulla, isoja, varakkaita kuntia, joilla luulisi kyllä olevan rahaa tehdä tällä tavalla.

19.19 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Halusin vielä käyttää lyhyen puheenvuoron päihdeäitien hoidosta ja päihdeongelmasta, joka todellakaan ei ole meillä Suomessa valitettavasti vähenemään, pienenemään päin vaan päinvastoin. Toki tämän koronajan yhteydessä ilmenee myös näitä viestejä, että vielä vähemmän ja harvemmin sitä hoitoa pystytään kohdentamaan, kun voimavarat menevät sinne koronan hoitoon. Minä toivon, että eduskunta pystyy kiinnittämään tähän kokonaisuuteen jatkossa entistä enemmän huomiota monessa valiokunnassa. Ja myöskin sitten päihdeäitien — osa on myöskin huumeenkäyttäjiä — huumeuorien, nuorten huumeenkäyttäjä-äitien mahdollinen hoitoonohjaus myös muitten viranomaisten kuin sosiaali- ja terveysviranomaisten toimesta olisi hyvinkin tarpeellista.

Suun terveydenhuollosta voisi puhua paljonkin, mutta edustaja Lindén nosti ehkä olennaisimman tässä esille. — Kiitos.

19.20 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Täällä on hyvää keskustelua näistä asiakasmaksuista, ja täällä on tullut esille se, miten se omavastuu on Suomessa korkea kaiken kaikkiaan terveydenhuollossa.

Mutta sitten minä haluaisin kuitenkin senkin näkökulman tähän tuoda, mitä tehdään maksuttomilla palveluilla, jos ei niitä saa, tai että ne kerryttävät maksukattoa, vaikei niitä saa. Otetaan nyt esimerkiksi nämä hammashoidon palvelut tällä hetkellä. THL on arvioinut, että siellä on 1,3 miljoonaa käyntiä rästissä, ja esimerkiksi sydänsairauksiinhan se vaikuttaa sillä tavalla, että kun suussa on tulehdus, niin se lisää sepelvaltimotaudin vaaraa. Ja kuinka moni leikkaus jää leikkaamatta tai pitkittyy, kun ei pääse tarkistuttamaan suutaan, koska esimerkiksi lonkkaleikkauksiin tai tekonivelleikkauksiin tarvitaan hyvä suun kunto? Siitä syystä minä sanoisin näin, että kun me joka tapauksessa joudumme nyt tekemään niin, että tätä hoitovelkaa pitää ruveta oikeasti lyhentämään, niin nyt olisi kyllä tuiki tärkeää, että siellä olisi käytössä sitten maksusitoumuksia ja me ottaisimme sitä yksityistä palvelua sitten avuksi.

Meillähän on tällä hetkellä lakisääteistä se, että terveyskeskusten ja sairaaloiden nettisivuilla pitäisi näkyä se, minkälainen jonotilanne siellä on, kuinka kauan pitää odottaa, mutta sepäs ei toteudukaan, ja avi ei kerkeä sitä arvioimaan eikä seuraamaan. Nyt pitäisi tulla ryhtiliike siihen, koska nyt on paljon sellaisia potilaita, jotka tarvitsisivat apua mutta joiden oman sairaalan kapasiteetti ei riitä. Meillä on kuitenkin julkisella sektorilla valinnanvapaus, voisi siirtyä toiseen sairaanhoitopiiriin saamaan sitä hoitoa. Siitä syystä näiden jonotietojen pitäisi olla julkisia.

Sitten tietysti kaiken kaikkiaan myöskin yksityistä palvelua tarvitaan avuksi, ja se maksu ei kuitenkaan saa olla suurempi kuin mitä julkisella sektorilla. Nyt tarvitsee sitä hoitotakuuta oikeasti toteuttaa.

19.23 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Piti ottaa puheenvuoro vielä, että olisin tarkentanut edustaja Lindénille tätä lasten maksutonta terveydenhuoltoa, jota esitimme. Koko-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

naan maksuttomat lasten terveystalvet, että kaikki lapset olisivat yhdenvertaisessa asemassa, maksaisivat 5 miljoonaa vuonna 2021. Mutta koska tämä lakiesitys on ehdotettu tulemaan voimaan puoleksavälissä ensi vuotta, ei vuoden alusta — ja sitten jatkossa se olisi se 10 miljoonaa, aivan oikein, niin kuin sanoitte — niin koko vuodessa se olisi 10 miljoonaa, mutta ensi vuonna 5 miljoonaa.

Sitten vielä tästä suun terveydenhuollosta sen verran, että myös palveluseteli on hyvä ratkaisu hankkia palveluita kunnan palvelusetelillä ja ostopalvelulla siinä kuin Kela-korvauskin. Siinä tietyllä tavalla se ostopalvelu kuormittaa enemmän kuntajärjestäjää, koska siinä tulee sitä hallinnollista työtä, ja Kelan suorakorvauksella ne ohjautuisivat suoraan sinne, mutta molemmat toki ovat käyttökelpoisia työkaluja siihen.

Vielä tämän lasten terveydenhuollon osalta, samoin kuin vanhusten käyttövaran osalta, mistä meillä ovat ne pykälämuutosehdotukset, kokoomuksen vaihtoehtobudjetissa nämä on huomioitu.

19.24 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Kun nyt tässä keskustelussa huomaan, että valiokunnan parissa puheeseen on tämä ”päihdeäiti” pesiytynyt, niin haluan tuoda esiin Ehkäisevän päihdetyön järjestöverkoston vetoituksen, että samalla lailla kuin me emme puhu syöpä-äideistä vaan syöpää sairastavista äideistä, me emme puhu päihdeäideistä vaan puhumme esimerkiksi raskauden ja imetyksen aikaisesta päihteiden käytöstä tai jostakin vastaavasta kontekstista riippuen. Minä ymmärrän, että kieli on hankalaa ja kielessä pyritään aina omaksumaan se yksinkertaisin muoto, mutta erityisesti silloin, kun on kysymys erittäin haavoittuvassa asemassa olevasta ryhmästä ja vahvasti stigmatoidusta ryhmästä, toivoisin, että tähän kieleen kiinnitettäisiin huomiota. Tiedän, että tutkijapiireissä ”päihdeäiti”-käsitteestä on jo luovuttu, mutta ikävä kyllä sitä virkakielessä edelleen näkee.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vuoden 2021 tuloveroasteikosta sekä tuloverolain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä tulotietojärjestelmästä annetun lain 13 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 142/2020 vp

Lakialoite LA 59/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 30/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 30/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Edustaja Viitanen esittelee. Yleiskeskustelu käyntiin.

Keskustelu

19.25 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kysymys on jokavuotisesta tuloverolainsäädännöstä, ja tässä tehdään asteikkotarkastukset veroasteikkoon, nostetaan työtulovähennystä ja perusvähennystä sekä pidetään solidaarisuusvero voimassa.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Yhteensä tämä vähentää verotuottovaikutuksia 420 miljoonaa, eli sen verran verot kevenevät. Tässä valiokunta korostaa, että tämän esityksen veroperustemuutokset keventävät palkansaajien verotusta kaikissa tuloluokissa. Ja se, miksi tosiasiasa hieman kiristystä tulee tapahtumaan, tulee johtumaan näistä sosiaalivakuutusmaksujen muutoksista, jotka siis juontavat kauempaa historiasta jo juurensa.

Tässä esityksessä on paljon näitä työsuhde-etuuksien verotusasioita. Niitä parannetaan siten, että sähköautojen, nollapäästöisten autojen, verotusarvoa alennetaan 170 euroa kuussa, sekä sitten täällä lisätään työsuhdematkalipun verovapautta 3 400 euroon, työsuhdepolkupyöräetua verovapaaksi 1 200 euroon. Nämä ovat tietenkin myönteisiä uudistuksia kaikinensa, ja niitä luonnollisesti valiokunta puoltaa.

Puhemies! Ehkä yksi asia, mikä sopii erityismaininnalle tässä esittelyssä, on se, että tällä kertaa hallitus esitti myös urheilijarahastoon muutosta. Eli se esitti, että nykyistä rajaa, paljonko sinne saa laittaa, vuotuista enimmäismäärää, nostetaan 100 000:sta 200 000:een hallituksen esityksessä. Mutta meillä jaostossa virisi hieman laajempikin keskustelu yli päätään siitä, että urheilijoiden sosiaaliturvaa on syytä miettiä kokonaisuutena. Ensinnäkin parantaa: urheilijan ura on hyvin epätavallinen, ja siksi halusimme tehdä kaksi parannusta tähän hallituksen esitykseen.

Toinen niistä koskee sitä, että tätä aikaa, jolloin näitä rahoja voidaan rahastosta nostaa, nostettiin urheilukentän toivomuksen mukaisesti hieman 10 vuodesta 15 vuoteen. Ja toinen parannus on se, että niitä ei tarvitse enää nostaa tasaerissä, vaan voidaan sitten jatkossa, jos tarvetta tulee, nostaa myös erisuuruisia summia eri erissä. Pidämme tätä joustavoitavana, ja halusimme tällä etenkin antaa hyvää signaalia sinne urheiluväelle ja liikunnan pariin, että haluamme nähdä tärkeäksi tämän toimeentulokysymyksen. Erityisperusteita varmasti tähän antoivat myös nämä korona-ajat, epävarmat ajat. Entisestäään ihmiset joutuvat kaikilla aloilla vaikeampaan tilanteeseen, kun mietitään tulevaisuutta, työllisyystilannetta ja kaikkea.

Puhemies! Loppuun sanon, että olen siitä tyytyväinen, että kun tässä ei nyt puhuta kulttuurin tekijöiden vastaavista sosiaaliturvaongelmista, niin tässä kuitenkin mainitaan, että samat asiat ovat haasteena myös siellä kulttuuripuolella.

19.29 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Esittelen kristillisdemokraattien vastalauseen, mutta tässä lopussa sitten kyllä haluan myöskin kiinnittää huomiota tähän urheilijarahastoasiaan, josta voi sanoa, että esimerkiksi tavalla hallitus—oppositio-rajojen yli teimme hyvää yhteistyötä siellä verojaostossa ja niin myöskin sitten valtiovarainvaliokunnassa ja saimme aikaan muutoksia, joita urheiluväki on kyllä ottanut kiitollisuudella vastaan.

Mutta ensin tästä kristillisdemokraattien vastalauseesta.

Me olemme tehneet pykälämuutoksia liittyen verotaulukkoon, kunnallisverovähennykseen ja työtulovähennykseen ja sitten neljä lausumaa, joissa on kyse omaishoidon palkkion verovapaudesta, kotitalousvähennyksen korottamisesta ja lapsivähennyksen palauttamisesta sekä myöskin työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja koskevan verovähennysoikeuden puolittamisesta. Näillä muutoksilla me tosiaanakin katsomme, että tämän koronakriisin aiheuttaman talouskriisin seurauksia olisi tarpeellista elvyttää siten, että kevennetään työn verotusta, jotta ihmisten ostovoima ja työn kannattavuus paranisivat. Kenenkään verotus ei tällaisessa tilanteessa saisi kiristyä. Vastaavasti verotuksella tulee suunnata hallituksen esityksessä esitettyä enemmän tukea perheille, kodeille ja kotona tehtävään hoitotyöhön.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Myöskin katsomme tällä työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksuja koskevalla puolituksella, että toisaalta taas tällaisessa tilanteessa olisi tärkeää katsoa näitä erilaisia verovähennysoikeuksia vähän kriittisemmälläkin silmällä.

Mutta, arvoisa puhemies, haluan puhua myöskin tästä urheilijarahastosta ja siihen tehtyjen muutosten merkityksestä.

Ensinnäkin urheilijarahastohan on tarkoitettu urheilijan uran jälkeisen toimeentulon turvaamiseen. Urheilija voi sinne sääntöjen puitteissa siirtää urheilu-uran aikana kertyneitä tuloja, ja kaikista näistä urheilijarahaston tuloutuksista maksetaan aina verot. Valmennusrahasto on taas sitten se, jota käytetään sen uran aikana hyvin tiukkojen sääntöjen mukaisesti kuitteja vastaan siihen valmentautumiseen, ja on todellakin tarkasti rajattu, mitkä tulot katsotaan valmentautumiseen liittyviksi, mutta urheilijarahasto on sitten siihen uran jälkeiseen elämään tarkoitettu. Verojaosto hyväksyi hallituksen esityksen mukaisesti tähän urheilijarahastoon siirrettävän tulon vuotuista enimmäismäärää koskevan korotuksen nykyisestä 100 000 eurosta 200 000 euroon ja samoin myös sen, että vähintään vuoden kestänyt työttömyys lisättäisiin erityiseksi syyksi, jonka perusteella näitä rahastoituja varoja voisi sitten nostaa suunniteltua nopeammin.

Tämän lisäksi todellakin jaostossa tehtiin hyvää yhteistyötä ja saavutettiin yhteisymmärrys siitä, että näitten urheilijarahastoon siirrettyjen varojen tuloutusaikaa voidaan jatkaa nykyisestä enintään 10 vuodesta 15 vuoteen saakka. Ja tässä samassa yhteydessä huomioitiin se, että myöskin näistä erityisistä syistä, kuten vaikka työkyvyttömyydestä tai vähintään 2 vuotta kestäneen työttömyyden vuoksi, näitä varoja voidaan tulouttaa nykyistä vähintään 2 vuoden aikaa nopeammin ja tasaeristä poiketen. Valiokunnan näkemyksen mukaan tätä säännöstä tulisi tulkita aina joustavasti ja sen tavoitteet huomioiden. Näitten muutosten saamisesta tähän lakiesitykseen olen kyllä äärimmäisen tyytyväinen ja myös siitä, että valiokuntaryhmillä oli erittäin hyvä yhteistyö näitten lisäysten läpi viemisessä.

Lisäksi vielä pidän merkittävänä sitä, että valiokunta totesi, että urheilijarahaston tulisi nykyistä joustavammin turvata urheilijan taloudellinen toimeentulo urheilijauran jälkeen, ja tässä viitataan ainakin pariin asiaan. Ensinnäkin tulevissa lainsäädäntötoimissa tulisi tukea urheilijoiden yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa niin yksilö- ja joukkueurheilijoitten kuin myöskin sukupuolten välillä. Huomiota kiinnitettiin sitten myös niin ikään urheilijoitten sosiaaliturvan haasteisiin ja todettiin, että asia vaatii nykyistä laajempaa huomiota ja laaja-alaista arviointia. Tässä yhteydessä ei tietenkään mitenkään ollut mahdollista lähteä tekemään tähän säännöksiä, koska meillä oli ainoastaan tämä yksi pykäläkohta tuloverolaissa auki, ja siinä mielessä sitten ne muutokset, mitä voitiin siihen tehdä, tehtiin.

Mutta ajattelen niin, että seuraavaksi olisi syytä kehittää sitä, että tämä uranaikainen valmennusrahasto mahdollistettaisiin myöskin joukkuelajin urheilijalle. Tänä päivänä se ei ole mahdollista, vaan ainoastaan yksilölajien urheilijoille, kun taas esimerkiksi meidän naapurimaassa Ruotsissa se on mahdollista. Siinä mielessä se saattaa jopa aiheuttaa tietyissä lajeissa pelaajamarkkinoitten vääristymää, koska katsotaan, että Ruotsissa nämä mahdollisuudet siihen omaan ammatinharjoittamiseen urheilijana ovat paremmat.

Tietysti sitten on myös se, että kun Suomessa tämä ei ole mahdollista kuin näille yksilölajien urheilijoille, se jättää erityisen hankalaan asemaan esimerkiksi sellaiset vaikkapa naisjäähkiekkopelaajat tai jalkapalloilijat, joilla varsinaisesti ei ole tuloa siitä urheilusta, mutta sitten jos he saavat vaikka pienenkin sponsorointitulon, niin välittömästi, kun he eivät voi laittaa sitä sinne valmennusrahastoon, katsotaan, että se on heidän palkkatuloaan, puhumattakaan siitä, että kun aika monet näistä urheilijoista ovat esimerkiksi opintoetuksien

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

tai sitten sosiaaliturvaetuuksien varassa, asumistukea saattavat nauttia tai vastaavaa, niin nämä tämäntyyppiset yksittäiset tulot sitten leikkaavat näitä etuuksia. Kun ottaa huomioon, että nämä urheilijat todellakin ovat huippu-urheilijoita, mutta he itse kustantavat sen oman urheilemisensa ja heille ei siitä kerry juurikaan minkäänlaista tuloa, vaivoin saavat sen oman uranaikaisen rahoitustilanteensa hoidettua, niin sen takia tämäntyyppiset korjaukset olisi äärimmäisen tärkeää tehdä.

Ja samoin tämä vuodenvaihteen yli tästä valmennuskatteena siirtyvä 20 000 euron raja, joka on ollut yli 20 vuotta sama: valmennuksen kustannukset ovat taatusti tässä ajassa kasvaneet, ja tätä olisi syytä kyllä sitten korottaa. Mutta nämä ovat niitä tulevaisuuden asioita.

Lopuksi haluan vielä lukea tähän nuoren jääkiekkoilijan, 23-vuotiaan jääkiekkoilijan, palautteen: ”Uskon vahvasti, että näillä muutoksilla urheilijoiden uran jälkeinen elämä helpottuu. Monelle hyppy normaaliin työelämään on suuri, ja nämä päätökset varmasti helpottavat sitä. Urheilijat ovat hyvin erilaisessa asemassa niin sanottuihin normaaleihin palkansaajiin nähden.” Ja sitten hän jatkaa: ”Työtä varmasti vielä on edessä, mutta tämä on suuri askel parempaan.” Nämä sanat haluan kiitollisuudella osoittaa koko verojaostolle ja valiokunnalle, joka tässä teki hyvää työtä. — Kiitos.

19.37 Esko Kiviranta kesk: Arvoisa puhemies! On erittäin tärkeää, että valtionverotuksen tuloveroasteikon rajoja kaikilla tulotasoilla, kaikilla progressiivisen tuloveroasteikon tulotasoilla, korotetaan 2,5 prosentilla, jollaiseksi on arvioitu ensi vuoden ansiotasoindeksin muutos. Tässä mietinnössä nimenomaan on korostettu sitä, että tämä esitys, jota nyt käsittelemme, ei kiristä palkansaajan verotusta. Selvittelin valtiovarainministeriön verosastolta, mistä koostuu tämä palkansaajan veronluonteisten maksujen muutoskokonaisuus, joka sitten lopputulemana aiheuttaa sen, että verotus kuitenkin kokonaisuutena kiristyy. Ei tässä ole enää mistään historiasta kysymys, vaan siellä on sairausvakuutuksen päivärahamaksun korotus 0,20 prosenttiyksikköä, sitten sairausvakuutuksen sairaanhoitomaksu alenee 0,02 prosenttiyksikköä, ja sitten palkansaajan työttömyysvakuutusmaksu nousee 0,15 prosenttiyksikköä. Näistä tulee korotusta yhteensä laskien 0,33 prosenttiyksikköä. Oman lukunsa on tietysti kunnallisveroprosentin kehitys kussakin kunnassa. Se on todettava, että asteikkomuutokset ja myös työtulovähennyksen ja perusvähennyksen muutokset koskevat myös yritystulon ansiotulo-osuutta, myös muun muassa maatalouden ansiotuloa.

Sitten sen verran voisi kommentoida, että tämä muutos, mikä tehtiin valiokunnassa, on tietysti hyvä asia, että urheilija voi tulouttaa urheilijarahastoon siirtämiään varoja aikaisempaa pidemmän ajan kuluessa ja myöskin jaksottaa niitä tarkoituksenmukaisella tavalla. Ja kenellekään äsken ei varmaan jäänyt epäselväksi, että meillä oli valiokunnassa käytävissä edustaja Essayahin urheilullinen asiantuntemus.

19.39 Marko Asell sd: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vuoden 21 tuloveroasteikosta. Kiinnitän huomioni tässä vain kohtaan, jossa käsitellään tätä, mistä täällä on nyt puhuttu aiemminkin, urheilutulon jaksottamista ja urheilurahastoon liittyviä muutosesityksiä.

Nämä ovat monille urheilijoille tärkeitä tulevaisuuteen varautumisen kannalta. Urheilun palkkioista kun ei eläkettä kerry, niin näitä urheilutuloja rahastoimalla voivat uran jälkeen saada taloudellista turvaa ne urheilijat, joille urheilusta yleensä kertyy rahaa. Valitet-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

tavan monissa lajeissa voidaan vain unelmoida urheilusta saatavista tuloista, mutta on myös lajeja, joissa kertyy ihan hyvin palkkioita ja palkkaa.

Keskimäärin urheilurahastoon siirrettävä summa on ollut 26 000 euroa vuodessa. Raja, minkä voi vuodessa siirtää, on ollut aiemmin 100 000, ja nyt hallituksen esityksessä rajaa nostetaan 200 000 euroon. Sinne voi siirtää siis sen 50 prosenttia vuosittaisesta tulosta, eli esimerkiksi urheilija, joka tienaa 400 000 euroa vuodessa, voi siirtää sen 200 000, mikä tässä oli se maksimi. Näin hyvin tienavia urheilijoita meillä Suomessa ei liene kovin montaa.

Sitten tässä on hyvä tämä valiokunnassa tehty muutos. Kun tässä oli aiemmin, että 2—10 vuoden aikana voi urheilun loputtua tulouttaa näitä rahoja, niin valiokunnassa on esitetty siihen sitten, että sitä venytettäisiin 15 vuoteen. Se on hyvä muutos. Pykäliin on tehty myös muutos, joka mahdollistaa sen, että rahastoa voi purkaa suunniteltua nopeamminkin, jos on esimerkiksi työttömyyttä vähintään vuoden verran. Nämä ovat hyviä muutoksia. Tämä on hyvä uutinen urheiluihmisille.

Arvoisa puhemies! Yleisesti haluan vielä todeta, että urheilijoiden eläketurvaa pitää kehittää edelleen ja myöskin sosiaaliturvaa ja urheilijoiden asemaa vahvistaa. Monet urheilijat tekevät kokopäiväisesti töitä, ja isolla osalla tulot urheilusta jäävät hyvin pieniksi. Urheilua voisi verrata monen kohdalla taiteilijanuraan, jota ei sinällään edes rahan takia tehdä, vaan rakkaudesta lajiin ja itsensä toteuttamiseen oman lajin parissa. Urheilu tuottaa elämyksiä urheilijoille mutta myös suurelle yleisölle, ja urheilijat ovat myös monesti esimerkiksi nuoremmille sukupolville.

19.42 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tässä mietinnössä ja asiassa on kyse paljon monista muistakin asioista, mutta aion myös itse puhua ainoastaan tästä yhdestä yksityiskohdasta, joka liittyy urheilijoiden urheilijarahaston käyttömahdollisuuksiin. Haluan aivan ensiksi kiittää koko valiokuntaa ja sen verojaostoa erinomaisesta työstä. On hienoa nähdä, että tällaisissa asioissa, joissa parannetaan urheilijoiden mahdollisuuksia varautua urheilu-uran jälkeiseen aikaan, tehdään yhteistyötä yli hallitus—oppositio-rajojen.

Tässä merkittävin muutos — joka oli siis mielestäni täysin valiokunnan ansiota — on se, että kun aiemmin on pystynyt jaksottamaan tätä urheilu-uran jälkeen nostettavaa tuloa sieltä urheilurahastosta, oliko niin, että vain 5 vuotta, taisi olla, ja hallituksen esityksessä se oli 10 vuotta, niin nyt valiokunta sen pidensi 15 vuoteen. Se on erittäin merkittävä muutos aiempaan. Eli käytännössä se tarkoittaa sitä, että ne urheilurahastoon rahastoidut varat nostetaan sieltä urheilu-uran päättymisen jälkeen tasaerissä, ja tällöin se aika sille, että voi esimerkiksi hankkia koulutuksen itselleen tai ylipäätään varautua uran jälkeiseen aikaan, on huomattavasti pidempi.

Toinen muutos, joka koski myös näitä poikkeuksia, on tärkeä. Eli jos tulee esimerkiksi työttömyyttä, voi näistä tasaeristä poiketa, ja se on erittäin hyvä muutos myös.

Myös muutos, joka koski urheiluturvan enimmäismäärän korottamista, on sinällään aivan kannatettava ja hyvä, mutta kuten edustaja Asell täällä totesi, tämä koskee erittäin harvoja urheilijoita. Voisin kertoa esimerkin. Tässä edustaja Essayah kuvaili hyvin, miten useimmilla urheilijoilla tämä on, ja itse kuvittelen olevani kohtuullisen hyvä esimerkki siitä, miten tämä järjestelmä on tietenkin erittäin tarpeellinen ja hyvä, mutta myös siitä, kuinka tämä toimii.

Eli siis käytännössä, kun urheilija joka vuosi saa jonkunlaista tukea — yleensä silloin ainakin, jos on menestyvä urheilija tai potentiaalinen menestysurheilija — yhteiskunnalta

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

erilaisina valmennustukina, joko se tulee lajiliiton tai sitten esimerkiksi Olympiakomitean huippu-urheiluyksikön kautta nykyään, jotkut saavat sitä seuraltakin tai yhteistyösopimuksista, sponsorisopimuksista tai sitten mahdollisesti palkintorahoina, niin näitä kaikkia voi laittaa valmennusrahastoon. Sen edellytyksenä on kolmikantasopimus, jossa on mukana sen yhteistyökumppanin lisäksi myös liitto. Ja silloin näitä rahoja siinä ikään kuin tuloutetaan, ja se toimii vähän kuin olisi yritys: sieltä sitten nostetaan niitä kuitteja vastaan, ja siinä on tosiaan tarkat määritelmät kirjanpitolain mukaisesti, minkälaisia kuluja voidaan hyväksyä. Ja sitten jos sinne valmennusrahastoon jää niin sanotusti jotakin ylimääräistä kaikkien niiden kulujen jälkeen, niitä voi sitten verokortilla nostaa myös palkkatuloina. Koska urheilijoilla palkkatuloja on muuten yleensä hyvin vähän, niin harvalla jää myöskään ikään kuin yli niistä rahoista, jotka on tarkoitettu urheilukuluihin, nostettavaksi palkkakuluihin. Ja sitten jos vielä jotakin jää tästä yli, ne voi siirtää seuraavalle vuodelle valmennusrahastoon. Se summa tosiaan on 20 000 euroa, ja sen toivoisi nousevan, sillä monella urheilijalla, menestyneelläkin urheilijalla, tulot saattavat vuodesta toiseen vaihdella merkittävästi, erityisesti lajeissa, joissa saadaan palkintorahoja.

No sitten, jos tästä jää vielä yli, niin ne rahat voi sitten siirtää sinne urheilijarahastoon. Eli kyse on siis siitä, että jos urheilemisesta tulee ikään kuin sellaista voittoa, niin sen voi tuleville vuosille urheilu-uran jälkeen sitten siirtää sinne urheilijarahastoon, josta niitä voi nostaa. No, esimerkiksi omalla urallani en ollut kertaakaan sellaisessa tilanteessa, jossa olisin voinut urheilijarahastoon siirtää rahoja, eli käytännössä se varautuminen, mitä pystyin tekemään urheilu-uran jälkeiseen aikaan, käsitti ehkä noin 10 000 euroa, jotka siltä vuodelta olivat jääneet ikään kuin yli niistä urheilemisen kustannuksista. Eli aika nopeasti oli löydettävä töitä, koska mitään ansiosidonnaista työttömyysturvaa ei myöskään ole. Minimityöttömyysturvalla toki jonkun aikaa varmasti pärjää, mutta ei välttämättä kovin pitkään ainakaan siinä tilanteessa halua olla.

Eli urheilijoiden sosiaali-, eläke- ja työttömyysturva on edelleen erittäin huono, ja erityisen huono se on sellaisilla yksilöurheilijoilla, joilla ei ole minkäänlaista työsuhdetta eli ei ole työnantajaa — käytännössä lähes kaikki yksilöurheilijat ovat tällaisessa tilanteessa. Ja kun valitettavasti monella täällä eduskunnassakin on sellainen kuva, että ammatikseen urheilevat tulevat kaikki erittäin hyvin toimeen, niin totuus on käytännössä ihan toinen. Useimmat urheilijat elävät — jopa Olympiakomitean tukiurheilijoista — jopa köyhyysrajan alapuolella. Kaikki liikenevä tulo pistetään käytännössä siihen urheilemiseen, opintotuki on merkittävä elämisen rahoittaja, ja sitä tietenkin rajoittaa se, että monella on sitten vaikeuksia siinä urheilu-uran aikana edetä opinnoissa siihen tahtiin, että saisi opintotukea. Ja opintolain oli myös sellainen keino, jota itse käytin paljon urheiluni rahoittamiseen aikanaan, ja se tietenkin tulee sitten maksettavaksi opintojen päättymisen jälkeen, ja sitten täytyy toivoa, että siihen siinä vaiheessa sitten on mahdollisuus.

Eli tällä halusin vain kuvata sitä tilannetta, joka monilla urheilijoilla on. Se on erittäin haastava, ja sen vuoksi kiitän erittäin paljon, että tämä parannus on saatu aikaiseksi, mutta kuten tuossa moni on jo aiemmin todennut, edelleen löytyy huomattavia kehityskohteita. Jos muutaman ensimmäisen asian saisin itse tehdä, niin edustaja Essayah'n esille ottama valmennusrahaston siirtomahdollisuus seuraavalle vuodelle, sen rajan korottaminen, olisi yksi, sitten toinen olisi apurahaurheilijoille eläketurva Melan kautta, joka tällä hetkellä on jo taiteilija-apurahoissa käytännössä käytäntö, ja kolmas olisi sitten tämmöinen vähän monimutkaisempi eli oman työn määritelmän muuttaminen. Sen, jos urheilija työttömäksi joutuessaan jatkaa harjoittelua, ei tulisi olla rajoite sille, että voisi saada työttömyyskor-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

vausta, kun katsotaan, että harjoittelu on omaa työtä. Ja jos tämä kolmen lista saataisiin [Puhemies koputtaa] eteenpäin, niin siinä olisi jo merkittäviä parannuksia urheilijoiden sosiaaliturvaan.

19.49 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Eilen sanoin energiaveron yhteydessä, että tämä on vähän poikkeuksellinen ykköskäsittely, kun tunnelma oli varsin seesteinen, kovaa ristikkäin asetelua ei ollut. Oltiin suhteellisen tyytyväisiä, että oltiin saatu eteenpäin ponsi, jolla turvataan työllisyys- ja ilmastotavoitteita. Ja tänään sitten täytyy kyllä sanoa, että hieman on ehkä poikkeuksellinen ykköskäsittely myös tuloverolain osalta. Useinhan tässä vaiheessa olemme kovasti taittaneet peistä, mutta olemme saaneet siihen mahdollisuuden aiemmin ja saamme varmaan jatkossakin, joten jätettäköön se tästä tunnelmasta hieman vähemmälle.

Tämä veroratkaisu kaiken kaikkiaan on suhteellisen tavanomainen. Eli se tietynlainen, minun mielestäni tärkeä painopiste tapahtui jo viime vuonna tälle vuodelle, kun siellä selkeästi kevennettiin pieni- ja keskituloisten verotusta. Tämä on enemmän, jos voisi sanoa, ehkä jopa rutiininomainen ratkaisu. Siksi oli tärkeää, että se mahdollisti meille sen, että pystyimme myös pohtimaan muita tämän lain sisällä auki olevia asioita. Ja kyllä täytyy sanoa, että eduskunnalla on valtaa puuttua myös itse asioihin. Ihan kaikkea ei tarvitse odottaa hallitukselta. Usein ihmiset ajattelevat, että täällä ollaan vain napin painajia, mutta näin ei oikeastaan ole. Jaosto on ennenkin tällä kaudella kerennyt muuttamaan hallituksen esitystä. Aiomme tehdä sen, puhemies, varmaan myös jatkossa. Ja siksi tämä on hyvin myönteistä, koska nämä ovat selkeitä parannuksia.

Minusta tuntuu hyvin historialliselta, että minulla on suuri kunnia näin penkkiurheilijana täällä käydä vastaavaa keskustelua nyt sitten Multalan ja Essayahin ja Asellin kanssa, joilla on merkittävä urheilu-ura, ja kaikki olette siinä mielessä eräällä tavalla varmasti jokaisen meistä idoleitakin, jos näin voi sanoa. Pikkuvyyttönä olin tuon edustaja Asellin edeltäjää Pertti Ukkolaa kukkakimpun kanssa vastassa, kun hän olympiavoittajana Suomeen lentokentälle saapui. Että tällaisia hienoja muistoja kyllä on. Ja siksi on tärkeää, että me pystymme takaamaan meidän nuorille lupauksillemme, liikkuville lapsille ja ylipäätään urheilijoille säällisen toimeentulon, ja nämä parannukset yksi kerrallaan ovat tärkeitä. Mutta, puhemies, juuri siksi, koska tässä tapauksessa jaosto puuttui niihin asioihin, mihin meillä oli mahdollisuus puuttua. Me kirjasimme tänne terveiset siitä, että yleisestikin vaaditaan kehittämistä niin eläke- kuin työttömyysturvan suhteen niin urheilu- kuin kulttuuriväelle. Ja tiedän, että tätä vastaavaa keskustelua käydään muun muassa valtiovarainvaliokunnan sivistys- ja tiedejaoston puolella parhaillaan. Siellä on kannettu huolta hyvin paljon esimerkiksi monen kulttuurintekijän tulevaisuudesta ja mahdollisuuksista. Ja nyt varsinkin, tietenkin näinä [Puhemies koputtaa] korona-aikoina myös siellä on valtavia haasteita.

Mutta tämä tässä, puhemies.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Essayah.

19.52 Sari Essayah kd: Arvoisa puhemies! Edustaja Multala puhui hyvin tästä tilanteesta, mikä loppujen lopuksi useimmilla suomalaisilla urheilijoilla on, eli siellä köyhyysrajalla taiteillaan, ja opintotukikeskus, tutkimusten mukaan, on Suomen suurin sponsori, eli todellakin suurin osa nuorista urheilijoista sillä opintotuella ja opintolainalla kitkutelee ja urheilee siinä sivussa varsin ammattimaisilla tuntimäärillä, mutta ne resurssit ovat

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

tosiaankin hyvinkin vaatimattomat. Sen takia pidän tärkeänä kaikkea sitä, mikä voidaan tehdä tässä järjestelmässä heidän asemansa parantamiseksi, etenkin kun tässä on kysymys ennen kaikkea siitä, että tätä byrokratiaa tässä tilanteessa karsitaan ja halutaan entistä joustavammin tulkita näitä sääntöjä, mitä näihin rahastoihin liittyy.

Alun pitäen nämä valmennus- ja urheilijarahastot perustettiin sen takia, että urheilussa oli aikanaan tällainen niin sanottu ruskeitten kirjekuorien kausi, jolloin oli verovilpillistä toimintaa ja maksettiin pimeänä erilaisia starttirahoja ja palkkioita, ja urheiluväki halusi sellaisesta eroon ja halusi sellaisen järjestelmän, joka on läpinäkyvä ja jossa todellakin urheilijat pystyvät nämä sponsoritulonsa ottamaan vastaan niin, että se tapahtuu kaikki oikein.

Minä itse ajattelen, että kaikki ne urheilijat, jotka ovat näitten valmennus- ja urheilijarahastojen piirissä, ovat niitä urheilijoita, joilla todellakin palaa sydän sille, että he haluavat omilla pienillä tuloillaan olla suomalaista yhteiskuntaa tukemassa veronmaksun kautta. Meillä on toki sitten urheilijoita, joilla on miljoonatulot, ja useimmiten heidän asuinpaikkansa löytyvät Monacosta tai ovat jossakin USA:n mantereella, jossa ammattia harjoittavat. Näitä urheilijoita eivät koske nämä urheilijarahastot eivätkä valmennusrahastot, ja näitten urheilijoitte kohdalla valitettavasti veromenetyks Suomelle on täydet 100 prosenttia. Mutta tämä on — niin kuin minä jo valiokunnassa taisin puheenvuorossani sanoa — tällaisen tavallisen duunariurheilijan tapa, millä pystyy omaa valmentautumistaan ja sitten pieneltä osin myöskin sitä urheilijauran jälkeistä elämäänsä tukemaan.

Tosiaankin, niin kuin tuossa totesin, olen äärimmäisen tyytyväinen tähän työhön, mitä on tehty. Edustaja Multalakin hyvin listasi tulevia kehittämiskohteita. Itse istun tuossa sosiaaliturvaa pohtivassa komiteassa oman ryhmäni edustajana, ja ajattelin niin, että jos siellä nyt jotenkin sattuisi jäämään vielä pieni siivu aikaa, niin oltaisiin voitu tätäkin asiaa ottaa esille, mutta vähän pelkään, että tässä ehkä urheiluväen pitää nyt itse tuoda ne esitykset ja todeta, että nämä ovat kiireellisimmät ja näin me haluaisimme, että asia kehittyisi eteenpäin, ja sitten lähdetään katsomaan, mikä on poliittisesti mahdollista.

19.55 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Jatkan vielä tähän edustaja Essayahin hyvään puheenvuoroon. Toki puhuttavaa riittäisi myös tästä muusta esityksestä, ja kokoomuskin on jättänyt tähän vastalauseen — en mene kuitenkaan nyt tällä kertaa siihen, pidetään yllä hyvää tunnelmaa tässä salissa tällä kertaa. Siitä voidaan puhua sitten, kun täällä on ehkä enemmän kuulijoita.

Nyt sanon vielä sen, että kun toimin myös siellä urheiluporukoissa, niin kuin edustaja Essayahkin toimii, ja tätä samaa toivetta olen sinne monille nyt vienyt, niin tiedänkin, että liikehdintää on liikkeellä ja yhteistä tahtotilaa muodostetaan siihen, mitkä ovat nyt niitä ensisijaisia parannuskohteita. Erityisesti joukkueurheilun puolellahan on toive, että jonain päivänä urheilijat voisivat olla niin sanotusti normaalijärjestelmän piirissä, mutta kaikki me tietysti tiedämme sen, että se vaatii aika paljon muutoksia ja tietenkin niin nostaa sitten myös kustannuksia työnantajille kuin todennäköisesti tarkoittaa hieman pienempää euro-määrää käteen kuukausittain urheilijoille. Eli nämä ovat juuri niitä kysymyksiä, joita meidän tulisi urheilun sisällä pohtia.

Ja sen tosiaan haluan alleviivata vielä, että toivottavasti eduskunnassakin lisääntyy entisestään ymmärrys siitä, että aika harva urheilija on siinä tilanteessa, että on mahdollista kokonaan välttää sitä Suomen verojen maksua ja muuttaa jonnekin muualle urheilemaan — eikä halukaan ole — ja toisaalta sitten siitä, että urheilijoiden toimeentulo on usein hy-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

vin kituuttamista. Jokainen ymmärtää myös sen, että jos epävarmuus omasta toimeentulosta on suurta, niin on erittäin vaikeata myöskään keskittyä täysipainoisesti harjoitteluun, saati sitten tekemään huipputuloksia kilpaillen, kun monessa kilpailijamaassa on se tilanne, että huomattavasti ikään kuin alhaisemmalta tasolta saa jo täysimääräisen mahdollisuuden paitsi toimeentuloon niin myös harjoitteluun parhaissa olosuhteissa. Tässä meillä on vielä paljon tekemistä Suomessa, ja on hieno nähdä, että eduskunnasta löytyy yhteistä tahotilaa urheilijan sosioekonomisen aseman parantamiseen.

19.58 **Pia Viitanen sd:** Puhemies! Täytyy sanoa, että aivan lopuksi haluan kiittää jaostoa, meillä oli hyvä yhteistyö. Täytyy kyllä myöntää, että itseeni teki hyvän vaikutuksen, kun edustaja Essayah siellä käytti hyvin usein tätä ”duunariurheilijaa”, se oli minusta hienosti sanottu. Se kuvasi aika hyvin sitä, että toimeentulo on monella varsin niukka, ja toisin kuin usein ajatellaan, että tämä koskisi nyt vain etuoikeutettuja, näinhän ei tietenkään ole. Siis siinä mielessä mielestäni oli tärkeitä, että pystyimme tämän muutoksen tekemään.

Ja kuten sanottu, niin myös minusta on vähän ajan hermo nyt se, että me katsomme ihan tosissamme näitä kysymyksiä sosiaali- ja työttömyysturvan suhteen siellä urheilu- ja kulttuurikentällä. Suomalainen urheilu, suomalainen liikunta, suomalainen kulttuuri, kaikki, tämän ansaitsevat, ja siksi on hyvä, että myös jaostona saatoimme oman kortemme tässä vaiheessa kekoon kantaa.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 174/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 13/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.59 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiaan, esittelen täällä meidän mietintömme hallituksen esityksestä eduskunnalle laiksi ammatillisesta koulutuksesta annetun lain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää osin hyvin teknisluontoisia muutosehdotuksia, jotka johtuvat esimerkiksi muuhun lainsäädäntöön aiemmin hyväksytyistä muutoksista. Tässä meidän mietinnössämme on nämä kaikki lait lueteltu.

Niin ikään valiokunta pitää tärkeänä, että liikenteen palveluista annetun lain 32 §:n mahdollistama perustason ammattipätevyden suorittaminen pelkästään perustason ammattipätevyyskokeella, niin sanottu koemalli, otetaan huomioon työelämätoimikuntien tehtäviä koskevassa 120 §:ssä. Koemallin käyttöönotto lisää ammattipätevyden todentamismahdollisuuksia ja helpottaa työvoiman saatavuutta kuljetusalalla.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Valiokunta kannattaa esitykseen sisältyvää ehdotusta, että työsopimuslain mukainen velvollisuus antaa työtodistus ulotetaan koskemaan myös oppisopimuskoulutusta. Työtodistus dokumentaationa työkokemuksesta, osaamisesta ja työelämätaidoista voi osaltaan edesauttaa työllistymistä. Tämä koskee erityisesti niitä nuoria, joille oppisopimuskoulutus-työpaikka voi olla ensimmäinen varsinainen tai aiempia pidempi työjakso.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että opiskelija- ja työelämäpalautteen keräämisessä voidaan ottaa käyttöön automaattiset palautejärjestelmät. Työelämäpalautteen käyttöönottoa ehdotetaan siirrettäväksi vuodelle eli vuoteen 2023, jolloin työelämäpalautteen keräämisessä voidaan suoraan siirtyä automaattiseen palautejärjestelmään. Valiokunta korostaa, että opiskelija- ja työelämäpalautteen merkitystä ammatillisen koulutuksen kehittämisessä on hyvä jatkaa, ja korostaa sen käyttöä ja kannattaa tehtyä esitystä tältäkin osin.

Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin ja muutosehdotuksin.

Nyt ensiksi tästä rahoitusosuuksien muutoksesta, joka on itse asiassa, voi sanoa, pääasia tässä. Eli esityksen sisällöllisesti merkittävin ehdotus liittyy esityksen 3. lakiehdotukseen. Siinä ehdotetaan ammatillisen koulutuksen eri rahoitusosuuksien prosenttiosuuksia muutettavaksi siten, että rahoitusosuuksien prosenttiosuudet säilyvät varainhoitovuoden 2020 tasossa. Esityksen mukaan perusrahoituksen osuus on 70 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 20 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia. Lisäksi säännöksiä ehdotetaan tarkennettavaksi siten, että talousarviossa päätettävät määräaikaiset lisäykset, jotka jaetaan perusrahoitukseen harkinnanvaraisina korotuksina, eivät jatkossa alenna perusrahoituksen suoritekohtaista rahoitusta eli niin sanottua opiskelijavuoden hintaa. Ilman ehdotettuja muutoksia perusrahoituksen osuus olisi 60 prosenttia, suoritusrahoituksen osuus 30 prosenttia ja vaikuttavuusrahoituksen osuus 10 prosenttia vuonna 2021. Vuonna 2022 perusrahoituksen osuus olisi laskenut 50 prosenttiin.

Asiantuntijalausunnoissa esitystä on pääosin kannatettu, mutta rahoitusosuuksien muuttamista on osittain pidetty myös ongelmallisena. Sivistysvaliokunta kannattaa esitystä sen vuoksi, että riittävän suuri perusrahoitus turvaa koulutuksenjärjestäjille kestävän ja riittävän ennustettavan rahoituspohjan toiminnan pitkäjänteiselle suunnittelulle ja esimerkiksi henkilökunnan vakinaistamista koskeville mahdollisille ratkaisuille. Valiokunta tiedostaa sen, että eräät koulutuksenjärjestäjät ovat suunnanneet ja kehittäneet toimintaansa ennakkoiden voimassa olevan lain mukaista suoritusrahoituksen osuuden kasvua vuonna 2021 ja edelleen vuonna 2022. Hallituksen esitys merkitsee suunnanmuutosta vaiheittain toteutettavassa suunnitellun rahoituksen määräytymisessä, ja sillä on mahdollisesti joidenkin koulutuksenjärjestäjien vuoden 2021 rahoitusosuutta vähentävä vaikutus odotuksiin ja toteutettuihin kehittämistoimiin nähden.

Sivistysvaliokunta korostaa ammatillisen koulutuksen rahoituksen vakauden merkitystä pitkäjänteiselle toiminnalle ja ymmärtää sen vuoksi myös esitettyä kritiikkiä mutta korostaa samalla ennakoitavan perusrahoituksen kestävyden merkitystä koulutuksenjärjestäjille. Valiokunta pitää välttämättömänä ja on vakuuttunut siitä, että suoritus- ja vaikuttavuusrahoituksen 30 prosentin osuus ohjaa jatkossa riittävästi tuloksellisuuteen ja vaikuttavaan toimintaan.

Sitten vielä lausuimme rahoitusjärjestelmän kehittämisestäkin. Asiantuntijalausannon mukaan ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmä on koulutussektorin monimutkaisin

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

ja sitä hankaloittavat lukuisat erilaiset rahoitushaut, jotka vaikeuttavat toiminnan pitkäjänteisyyttä ja suunnitelmallisuutta. Rahoitusjärjestelmän käytössä on muun muassa yleistynyt ongelma soveltaa harkinnanvaraisia perusrahoituksen korotuksia eräiden säännöllisten menojen rahoittamiseen.

Sivistysvaliokunta kannattaa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallin selkeyttämisen jatkamista ja rahoitushakujen määrän vähentämistä. Valiokunta pitää huolestuttavana sitä, että rahoitusmallia pidetään liian työllistävänä ja epäselvänä ja että se osaltaan hankaloittaa toiminnan suunnittelua.

Sitten esittelemme täällä meidän lakiehdotuksiin liittyvät muutoksemme 1. lakiehdotukseen ja 2. lakiehdotukseen. Valiokunnan päätösehdotus on, että eduskunta hyväksyy muutattomana hallituksen esitykseen sisältyvät 3. ja 4. lakiehdotuksen mutta eduskunta hyväksyisi muutettuina hallituksen esitykseen sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Ja tähän mietintöön sisältyy yksi pykälävastalause. — Kiitos.

20.05 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tämä hallituksen esitys ja sivistysvaliokunnan siihen antama mietintö ovat joiltakin osin kannatettavia, mitä tulee ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän yksinkertaistamiseen ja hankehakujen vähentämiseen ja ennakoitavuuden lisäämiseen.

Esittelen tässä kokoomuksen vastalauseen ja siihen liittyvän pykälämuutosehdotuksen.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisperusteita. Ammatillisen koulutuksen reformi valmisteltiin laajassa yhteistyössä kentän kanssa viime vaalikaudella, ja se sai laajan hyväksynnän. Reformiin liittyvän rahoitusjärjestelmän muutoksen oli tarkoitus tulla voimaan pitkällä siirtymäajalla ja astua täysimääräisesti voimaan varainhoitovuonna 2022. Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistamisella on pyritty siihen, että suoritettu tutkinto tuottaa sen osaamisen, joka mahdollistaa siirtymisen työelämään. Rahoitusjärjestelmän uudistamisella on myös pyritty varmistamaan, että koulutuksen järjestäjällä on riittävät kannusteet huolehtia jokaisen opiskelijan yksilöllisistä tarpeista ja opintojen henkilökohtaistamisesta ja näin edistää myös opintojen etenemistä.

Hallituksen esitys heikentää myös ammatillisen koulutuksen rahoituksen ennakoitavuutta. Rahoitusjärjestelmä on juuri uudistettu, ja koulutuksen järjestäjät ovat alkaneet mukauttaa toimintaansa uuden rahoitusjärjestelmän mukaiseksi. Hallituksen esitys merkitsee merkittävää suunnanmuutosta, ja sillä on joidenkin koulutuksen järjestäjien vuoden 2021 rahoitusosuutta vähentävä vaikutus odotuksiin sekä suunniteltuihin ja toteutettuihin kehittämistoimiin nähden.

Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että noin 40 prosentilla koulutuksen järjestäjistä rahoitustase laskee suoritus- ja vaikuttavuusosuuksien kasvaessa. Euromääräisesti suurin lasku olisi lähes 4 miljoonaa euroa yksittäisen koulutuksen järjestäjän osalta. Tämä on merkittävä heikennys nykytilaan. Koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittämiseksi on pystyttävä palkitsemaan myös rahoitusjärjestelmän kautta, ja ammatillisen koulutuksen reformia ei ole perusteltua vesittää näiltäkään osin. Tämän perusteella ehdotamme, että lakiehdotukset hyväksytään muutoin valiokunnan mietinnön mukaisina paitsi 3. lakiehdotuksen 32 a § poistetaan.

Vielä totean siitä, mitä tässä luin, mitä se suomeksi tarkoittaa: Ammatillisen koulutuksen reformilla ja rahoitusjärjestelmän uudistamisella pyrittiin siihen, että koulutuksen järjestäjillä on kannusteet siihen, että kun opiskelija työllistyy saadessaan sen osaamisen, jota

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

se koulutus antaa, tai etenee opinnoissaan eli suorittaa niitä tutkinnon osia tai tutkintoja, niin siitä palkitaan myös rahoituksella enemmän koulutuksen järjestäjiä eli niitä, jotka tarjoavat sitä ammatillista koulutusta. Tämä kannustaa siihen, että jokaisella koulutuksen järjestäjällä on järkeä siinä, että jokaista nuorta autetaan, jokaiselle tehdään se henkilökohtainen opetus suunnitelma ja mukautetaan opinnot sen mukaiseksi, että jos opiskelija esimerkiksi tarvitsee enemmän lähiopetusta, sitä hänelle mahdollistetaan. Jos hän suoriutuu nopeammin ja pystyy osoittamaan osaamisensa työelämässä, sen hän voi myös tehdä. Ja tällöin, kun nämä rahoitusosuudet vaikuttavuus- ja suoritusrahoituksesta olisivat olleet tulevina vuosina suuremmat, tämä kannustavuus tietenkin kasvaisi. Ja sen vuoksi olen itse huolissani siitä, että tällä nyt heikennetään tätä vaikutusta — eli sitä vaikutusta myös, että se ammatillinen koulutus varmasti tarjoaa sen osaamisen, jonka avulla sitten tulevaisuudessa työllistytään.

Mielestämme olisi ollut perusteltua jatkaa ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmän uudistuksen toimeenpanoa, kuten aiemmassa hallituksen esityksessä oli, eikä näin heikentää niiden koulutuksen järjestäjien rahoitusta, jotka ovat tätä uudistusta toimeenpanneet, ja vaikuttavuutta ja tätä suoritusta. Eli suorituksia on sieltä tullut, eli opinnoissa on edistytty, ovat tässä parantaneet juoksuaan. Ja nyt tässä mennään enemmän siihen suuntaan, että opiskelijamäärän mukaisesti tulee siis rahoitus tulevaisuudessa, kuten se aiemmin oli. — Kiitos.

20.10 Mia Laiho kok: Arvoisa puhemies! Aivan aluksi haluan kannattaa edustaja Multalan tekemää vastalauseita pykälämuutosehdotuksineen.

Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi ammatillisen koulutuksen rahoituksen määräytymisperusteita. Tämä nykyinen rahoitusjärjestelmä on vastikään, edellisellä kaudella, uudistettu ja sillä on pyritty varmistamaan, että koulutuksen järjestäjillä on riittävät kannusteet huolehtia jokaisen opiskelijan yksilöllisistä tarpeista ja opintojen henkilökohtaistamisesta ja edistää näin opintojen etenemistä. Nyt tätä ollaan muuttamassa: Siellä nämä prosenttiosuudet, mitä annetaan perusrahoitukseen ja sitten siitä, mitä on tehty, vaihtelevat. Eli meidän pitäisi pystyä mittaamaan myös laatua ja vaatimaan koulutukselta tiettyä laatua sillä, että saadaan parempia tuloksia nimenomaan opiskelijan näkökulmasta. Koulutuksen laadun ja vaikuttavuuden kehittämistä on pystyttävä palkitsemaan myöskin rahoitusjärjestelmän kautta.

Ammatillinen koulutus on ollut suuren reformin keskellä, ja nyt on tulossa oppivelvollisuuden pidennys, jos lakimuutos menee läpi eduskunnassa. Minä huolestuneena seuraan sitä kenttää ja niitä opettajia, jotka ovat nyt tässä muutosten kourissa. He ovat jo olleet siinä edellisellä hallituskaudella, ja nyt kun tulee — jos tulee — se, että hyväksytään lait ja oppivelvollisuuden pidennys, ja rahoituksen riittävyysongelma tulee sitä kautta, niin se on todella paineinen tilanne. Joskus sitä ajattelee, että kyllä pitäisi pystyä antamaan myöskin työrauha ihmisille kehittää sitä omaa toimintaansa eikä pelätä sitä, mitä taas on tulossa ja mikä on seuraava muutos. Ja nyt kun on vielä tämä koronakriisi ja opetusmenetelmät täytyy muokata sen mukaisesti, niin kyllä tämä on ihan kohtuuton tilanne opettajille, aivan kohtuuton tilanne opettajille tuoda vielä iso oppivelvollisuusikälakimuutos tämän kaiken muutoksen keskellä, ja samaan aikaan tuodaan myös rahoitusjärjestelmän muutos. Sinänsä on hyvä, että rahoitusjärjestelmää selkeytetään, mutta sen mullistaminen kokonaisuudessaan ei ole kyllä perusteltua.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Vielä valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko.

20.13 **Paula Risikko kok:** Arvoisa puhemies! Me tosiaan valiokunnassa kyllä todella ymmärsimme niitäkin henkilöitä ja niitäkin lausunnonantajia, jotka kokivat, että tämä on nyt väärin. Ja minä henkilökohtaisesti pidän tätä vähän tällaisena poukkoiluna siitä syystä, että mehän teetimme ihan sellaisen simulaation siitä, että jos olisi menty sillä vanhalla järjestelmällä, siis nykyjärjestelmällä tämä rahoitus jaettu, niin kuka olisi voittanut, kuka olisi hävinnyt. Ja niin kuin tuossa vastalauseessa, jota itsekin kannatan, on sanottu, yksittäinen järjestäjä saattoi menettää lähes 4 miljoonaa euroa siitä, mitä oli suunnitellut. Voitte vain kuvitella, että oppilaitoksessa pitää elää jo seuraavaa vuotta ja siellä suunnitellaan sille rahalle käyttö. Sitten käykin yhtäkkiä niin, että ilmoitetaan, että sitä ei tulekaan. Ja tässä on hyvä tarkoitus ollut aikoinansa, kun tätä on uudistettu.

Minä ymmärrän alan opettajana, että kyllä silläkin on merkitystä, että sinulla on tiedossa, mitä se perusrahoitus on, mutta kun meidän pitäisi nimenomaan lisätä sitä koulutuksen vaikuttavuutta. Ja niillä tuloksilla ja myönteisillä vaikutuksilla pitäisi olla sitten jotain kannustetta. Muutenhan sitä koulutusta ei välttämättä kehitetä riittävästi. Silloin, kun tämä reformi tai muutos tähän ammatillisen koulutuksen rahoitukseen tehtiin, ajatuksena nimenomaan oli, että tuloksista ja vaikuttavuudesta aletaan maksaa. Se oli ammattikorkeakouluissa aikoinansa sama, että alettiin antaa nimenomaan bonuksia siitä. Ja se oli hyvä ajatus. Sitten yhtäkkiä se muutetaan.

No, olen ehdottomasti sitä mieltä, että tässä on myös sellainen niin sanottu imagohaitta meille päätöksentekijöille. Minkälaisen kuvan se antaa, että muutetaan näin nopeasti näitä? Eikö kannattaisi ensin katsoa, mitä hyötyä siitä on, tehdä selvitystä ja vasta sitten faktojen perusteella muuttaa sitä? Nythän meillä ei ole mitään tutkimusta tästä.

Sanon, että tässä on hyviäkin puolia, mutta ennakoitavuus, jota siellä kouluilla toden totta nyt tarvittaisiin, ja luottamus päätöksentekijöitä kohtaan tässä vähän murenevat. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi työttömyysturvalain 11 luvun 4 b §:n sekä eräiden työttömyysturvalain ja julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta annettujen lakien voimaantulosäännöksen muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 229/2020 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 15/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 15/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Kontula.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Keskustelu

20.16 **Anna Kontula vas** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys sisältää eräitä työttömyysturvaan liittyviä koronasäännöksiä, joita nyt jatkettaisiin vuoden yli vuoteen 2021. Näistä tärkeimpinä: lomautetut voisivat edelleen opiskella päätoimisesti vuoden 2021 loppuun saakka, ja yrittäjän oikeus työmarkkinatukeen jatkuisi maaliskuun loppuun.

Sen sijaan esimerkiksi lievennykset työnhaun verkkopalvelun sanktioihin poistuisivat. Tässä on kysymys tilanteesta, jossa koronan myötä verkkopalveluun tuli paljon uusia työttömiä, ja koska palvelu on sekava ja vaikea käyttää, niin monen kohdalla työnhaku keskeytyi sen takia, että määräaikoja tai sen palvelun vaatimia yksityiskohtia ei osattu suorittaa.

No niin, nyt tämä lievennys tai helpotus poistuu, ja valiokunta haluaa omassa mietinnössään muistuttaa, että se verkkopalvelu on edelleen sekava ja että sille tulisi mahdollisimman pian tehdä jotain.

Toinen asia, mihinkä valiokunta kiinnitti huomion, on yrittäjän työmarkkinatukioikeuden päätminen kovin lyhyisiin osiin. Valiokunta ymmärtää kyllä, että me emme tiedä, miten korona kehittyy, ja väliaikaiseksi tarkoitettujen poikkeuksien jatkaminen kovin pitkäksi aikaa tulevaisuuteen sisältää myös ongelmia, mutta kun kysymys on ihmisten toimeentuloturvasta, niin kolmen kuukauden varoaika on kovin lyhyt. Valiokunta onkin sitä mieltä, että jatkossa näin lyhyitä pätkiä tulisi välttää ja niissä tilanteissa, joissa niitä käytetään, on ehdottoman tärkeitä, että niistä tiedotetaan kunnolla.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta ja varhaiskasvatustilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 149/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko.

Keskustelu

20.18 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä tosiaan esittelin tämän meidän mietintömme tästä kaksivuotisesta esiopetuksen kokeilusta, ja silloin jo totesin sen, että tähän on ehdottoman hyvä asia. Itse kannatan lämpimästi kaksivuotista esiopetusta, ja nyt se saadaan tänne kokeiluun.

Tässä on pitkä häntä tälläkin toiminnalla. Tässä viime kaudella pystyttiin alentamaan varhaiskasvatustuloksia ja sitä on sitten jatkettu, ja nyt sitten käynnistyy vielä tämä esiopetuksen kokeilu. Pääministeri Sipilän hallitus käynnisti elokuussa 2018 kokeilun 5-vuotiaiden maksuttomasta varhaiskasvatuksesta, ja kokeilun tavoitteena on ollut nostaa varhaiskasvatustulosten osallistumisastetta ja siten edistää koulutuksellista tasa-arvoa. Kokei-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

lun on alun perin pitänyt kestää vuoden, mutta hallitus on päättänyt jatkaa kokeilua vielä toisella kokeilukaudella. Ja sitten pääministeri Marinin hallitus vielä päätti jatkaa kokeilua kolmannella kaudella eli elokuusta 2020 heinäkuun 2021 loppuun. Kokeilusta on ensimmäinen arviointiraportti julkaistu syksyllä 2019. Ja nyt on siis käsitteillä esitys eduskunnalle laiksi kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta.

Kannatan lämpimästi, että tätä kokeillaan, koska aina sellaisissa suurissa reformeissa, jollaisesta tässäkin on kysymys, tarvitaan niitä kokeiluja. Ja vaikka tässäkin on nyt niitä kokeiluja ollut ja meillä on jo saatu tietoja, että hyvin on mennyt, niin kyllä minä ymmärrän toisaalta sen, että tätä kaksivuotista on kokeiltava. Mutta kyllä sitten pitää jo tehdä päätöksiä, aika pitkässä liemessä on näiden päätösten teko. Että kun tästä nyt sitten raportti saadaan, meillä on nyt jo hyvää näyttöä aikaisemmista kokeiluista ja vaiheista, niin että kun saadaan tästä ne raportit — ja uskon, että eivät ne kokemukset nyt kovin paljon sieltä muutu, mitä tähän asti on ollut tämän tyyppisistä kokeilusta ja tämän asian kokeilusta — niin kyllä sitten jo pitää siirtyä toimintamalliksi ja nimenomaan ne myönteiset kokemukset pistää käytäntöön ja viedä se ihan jo vakinaiseksi toiminnaksi.

Mutta vielä kerran sanon, että kaksivuotinen esiopetus tuo nimenomaan sitä eheämpää koulupolkua ja nimenomaan sitä oppimisen polkua. Sitten me kiinnitimme täällä huomiota siihenkin, että esiopetus on esiopetusta, elikkä siellä pitää myöskin muistaa, että se educate-malli, elikkä kasvatus ja hoiva, nimenomaan vaihtelee lasten tarpeiden mukaan. Tässä on sekin otettu huomioon. — Kiitos.

20.21 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tämä tosiaan on erittäin kannatettavaa, että kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu nyt lähtee liikkeelle. Siinä kannatamme hallituksen esitystä. On monin tavoin osoitettu, että kun useampi lapsi siinä viiden vuoden ikäisenä saadaan suunnitelmallisen kasvatuksen ja opetuksen piiriin, niin siitä on merkittävää hyötyä koulupolun aikana ja oppimiseröjen tasaajana, ja kun me tiedämme sen, että oppimiserot ovat kasvaneet, ja toisaalta meillä peruskoulusta valmistuu jopa 9 000 nuorta vuosittain ilman riittäviä perustaitoja, millä pärjäisi toisella asteella, niin tämä on erittäin tärkeää, että nyt myös tämä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu lähtee liikkeelle.

Viime hallituskaudella oli jo 5-vuotiaiden varhaiskasvatuksen maksuttomuuden kokeilu, ja sen perusteella tulokset olivat erittäin positiivisia. Se lisäsi osallistumisastetta varhaiskasvatukseen ja myös paransi näiden varhaiskasvatusikäisten kouluvalmiuksia, tasoitti eroja kouluun mennessä. Sen vuoksi olisikin ehkä toivonut, että tässä asiassa olisi voitu edetä jopa vielä vauhdikkaammin ja esiopetuskokeilun perusteella vakinaistaa tämä toimintamalli siitä saatujen tulosten perusteella.

Siksi ehdotankin lausumaehdotusta, jossa eduskunta edellyttää, että kaksivuotinen esiopetus vakinaistetaan kokeilussa saatujen tulosten perusteella valtakunnalliseksi toimintamalliksi.

20.23 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Ehkä tässä iltahämärässä alkaa jo ajatus lentää vähän liikaakin, mutta tuli vain tuossa mieleen, että kun näitä kaikenlaisia kokeiluja tehdään, niin välillä tuntuu, että lasten ja nuorten parissa 20-vuotinen vanhemmuuden kokeilukin alkaisi olla paikallaan, kun näyttää siltä, että turhan monella lapsella ja nuorella ei ole sitä turvallista aikuista, joka veisi elämässä eteenpäin millään tavalla, ja koulu on ikään kuin se viimeinen paikka, jossa sitten yritetään ottaa koppia, mutta se ei kaikkien osalta onnistu, ei siellä koulutuksen alkumetreillääkään.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Tavallaan meillä on kyllä tässä yhteiskunnassa hyvin paljon tehtävää myös siinä vanhemmuuden edistämässä ja kehittämässä, että meillä olisi niille lapsille ja nuorille se turvallinen aikuinen — turvallinen kuunteleva korva, syli, johon voi palata ja mennä vielä vähän vanhempanakin, että joku olisi läsnä ja kuuntelisi. Sitten meillä olisi varmaan vähemmän näitäkin nuoria, jotka viihtyvät tuolla rautatieaseman porttikongissa ja muissa paikoissa. — Kiitos.

20.24 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Multalan tekemää lausumaehdotusta.

Edustaja Kyllöselle: Olen täysin samaa mieltä teidän kanssanne. Minä huomasin, että joku tällainen mainos, jossa oli kuvana perheen lemmikki, ja siinä oli otsikkona, että paras lahja on läsnäolo. Minä sanoisin, että se pitäisi kyllä laittaa, ikään kuin tatuoida kaikkien vanhempien käpälään, että paras lahja on läsnäolo — ja nimenomaan turvallisen aikuisen läsnäolo, jokaisella nuorella pitäisi olla. Ja minä menisin suoraan käytäntöön, en lähtisi edes kokeilemaan. — Kiitos.

20.25 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Tosiaan tämä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu ja varhaiskasvatuslain muuttaminen on kannatettava ja hyvä, ja toki sitä kokeiltiin jo viime kaudella, mutta hyvä ehkä myöskin jatkaa ja saada niitä käytäntöjä sieltä, miten asialla edetään. Lähtökohtaisesti muutenkin, kun meillä on tässä eduskunnassa nyt käsittelyssä oppivelvollisuuden pidentäminen, olisin toivonut, että samalla tavalla sen ison reformin kanssa olisi pystytty ajattelemaan niin, että edettäisiin ensin niitten kokeilujen kautta ja vasta sitten katsottaisiin, mutta nyt valitettavasti tilanne on sen kanssa aivan toisenlainen. Hallitus toi sen budjettilakina, mikä on tarkoittanut sivistysvaliokunnalle, hallintovaliokunnalle ja perustuslakivaliokunnalle muun muassa siitä, että aikataulu on tosi tiukka.

Mutta on hyvä, että tässä asiassa pystytään etenemään sillä tavalla, että otetaan se kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu. On kuitenkin nähtävissä, että monella peruskoulun päättäneellä nuorella ei ole niitä riittäviä luku- ja kirjoitustaitoja, joilla voisi sen toisen asteen tutkinnon suorittaa, ja sen takia kaikkein tärkeintä on se, että meillä on katseet käännettynä sinne varhaisiin vuosiin ja pystytään myöskin osittain ehkä tällä kokeilulla ja sillä, että kunnat ja kaupungit ovat vahvemmin mukana esiopetuksessa kokeilun osalta myös kahden vuoden ajalla, edistämään sitä, että ongelmiin ja yhteiseen kasvatusvastuuseen saadaan sitä tukea ja toimenpiteitä jo siellä alkuvaiheessa.

Edustaja Kyllösen idea vanhemmuuden kokeilusta ja siitä, että jokaiselle olisi se riittävä, vähintään yksi turvallinen aikuinen tai vanhempi, on kyllä varsin kannatettava ajatus. Koska tunnen edustaja Kyllösen, niin tiedän, että sen hyvin lämmöllä ja myöskin semmoisella sydämellisyydellä sanoitte, ja siihen on helppo yhtyä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Senaatti-kiinteistöistä ja Puolustuskiinteistöistä sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 31/2020 vp

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Valiokunnan mietintö PuVM 2/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 31/2020 vp sisältyvien 1.—5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi liikenteen palveluista annetun lain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 202/2020 vp

Valiokunnan mietintö LiVM 18/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on liikenne- ja viestintävaliokunnan mietintö LiVM 18/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.28 Merja Kyllönen vas: Arvoisa puhemies! Vaikka esityksessä nyt ehdotetaan tehäväksi väliaikaisia covid-19-taudin leviämiseen varautumista koskevia muutoksia, niin haluan tässä tilanteessa muistuttaa kollegoita siitä, että meidän koko joukkoliikenne- ja palveluliikenneketju on erittäin hankalassa ja haastavassa tilanteessa ja se ei varmasti myöskään muutu hyvin nopeasti tämän covid-tilanteen helpotettuakaan. Eli VR, HSL, joukkoliikenne laajasti, bussit, taksit, koko kokonaisuusketju, koko kenttä, mikä tähän liittyy, ovat kyllä erittäin vaikeassa tilanteessa.

Ja myös se, mitä me puhumme kaikki joukkona: niin tämän joukkoliikenteen kuin monenlaisen järjestetyn liikenteen osalta meidän pitäisi pystyä lisäämään kulkutapaosuutta. Tällä hetkellä ollaan todella vaikeassa tilanteessa, että päästäisiin siihen sitten myöskin tämän koronan jälkeisenä aikana, niin että ollaan hereillä, että meillä on yrityksiä ja toimijoita myöskin sen jälkeen, kun koronaepidemia on toivottavasti joskus taakse jäänyttä elämää. — Kiitos.

20.29 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Entinen liikenneministeri Kyllönen käytti hyvän puheenvuoron. Varasin oman puheenvuoroni juuri samasta asiasta.

Eliikkä nyt meillä pakkaa olemaan vähän sitä, että tämä korona vie meidän kaikki ajatukset. Olen monesti sitä sanonut, että kun pelissäkin aina on katse pallossa, niin nyt meillä on katse kyllä vain koronapallossa. Meidän pitäisi katsoa, mitä tämä korona saa aikaan ja mikä on ollut se pohjatilanne. Se tilanne on saattanut esimerkiksi kunnissa olla jo tosi vaikea, saati sitten kun on tämä korona.

Otetaan nyt tämä ”liikenne palveluna”. Sehän on valtavan hieno ajatus, että meillä on liikenne palveluna, koska jokaisen ihmisen perustarpeisiin kuuluu liikkuminen ja kaikilla ei sitä omaa autoa ole. Me tarvitsemme näitä julkisia liikennevälineitä. On tärkeää, että nyt tässä koronatilanteessa otetaan tällaisia väliaikaisia ratkaisuja, totta kai. Mutta meidän pitäisi miettiä, aivan niin kuin edustaja Kyllönen tässä totesi, jo huomista, että nämä meillä

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

todella säilyvät. Nythän on vaarana se, että liikenneyhtiöt ja taksit ja nämä menevät konkurssiin, ja sitten ei niiden ylös nostaminen sieltä kovin helppoa ole. Ja sitten tapahtuu myöskin ihan masentuneisuutta näiden yrittäjien keskuudessa. Tässä koronatilanteessa meidän pitäisi muistaa nyt jokaisen myöskin se, että meidän kannattaa pienyrittäjiä ja yrittäjiä tukea tässä tilanteessa itse kunkin ja ostaa nimenomaan sitä kotimaista, myös kotimaista palvelua. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 202/2020 vp sisältyvien 1.—6. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

13. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi verontilityslain 12 ja 12 f §:n sekä tuloverolain 124 ja 124 b §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 194/2020 vp

Valiokunnan mietintö VaVM 32/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 32/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

20.32 **Pia Viitanen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä siis on kysymys siitä, että yhteisöveron jako-osuuksia muutetaan kuntien hyväksi. Tähän tehdään 2 prosentin pysyvä muutos, joka kompensoi näitä varhaiskasvatuseräyksen alenemisiä, ja sitten luonnollisesti tehdään tässä koronatilanteessa jälleen kerran hyvin tärkeitä tukitoimia kuntapuolelle, eli siellä tulee 10 prosenttiyksikön korotus pandemian vaikutusten helpottamiseksi kuntakentällä. Lienee aivan selvää, että tämä esitys on hyvin tarpeellinen, kannatettava ja tärkeä, koska me kaikki tiedämme, että ihmisen peruspalvelut hoidetaan kunnissa ja siellä on monesti nyt tällä hetkellä kovin vaikea tilanne, ja tässä sitten valtion vastaantuloa palveluiden turvaamiseksi on.

Me toteamme jaoston mietinnössä nämä verotulovaikutukset. Tällä 10 prosentin muutoksella on esimerkiksi ensi vuonna verotuottovaikutusta noin 550 miljoonaa, ja tällä pysyvällä korotuksella kaikkien ensi vuonna esimerkiksi yhteisöverotuotto kasvaa 111 miljoonaa, eli näissä puhutaan kaikkien aika isoista summista, jotka ovat hyvin tärkeitä.

Jonkin verran pohdimme vastaavalla tavalla kuin viime keväänä, kun näitä muutoksia tehtiin yhteisöveron jako-osuuksiin, sitä, onko tämä juuri se kaikista oikein tapa, miten tämä kuntien välillä kohdentuu, mutta kyllä me sen toteamme: tietenkin luonnollisesti tämä kohdistuu eniten niihin kuntiin, missä yhteisöverotuotot pienenevät eniten, ja sitä kautta valiokunnassa pidämme joka tapauksessa tätä valittua muotoa tarkoituksenmukaisena. Ja tietenkin tässä täytyy muistaa koko ajan niin keväältä kuin tänne syksyille, että tämä yhteisöverotuoton jako-osuus ei ole suinkaan ainoa keino, millä kuntien verotulomenetyksiä korvataan, vaan ylipäätään kuntien tilannetta helpotetaan sitten myös muuten esi-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

merkiksi valtionosuuksien kautta vaikuttamalla ja korvaamalla näitä välittömiä koronasta aiheutuvia menoja.

Myönteinen esitys, ja puollamme luonnollisesti tämän hyväksymistä.

20.34 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Viitanen totesi, niin on erittäin vaikea tilanne kunnissa. Tänä vuonna hallitus ja valtio ovat kompensoineet kunnille koronasta aiheutuvia menoja mutta myös muita tulonmenetyksiä merkittävässä määrin, ja se on joissain kunnissa jopa johtanut siihen, että saatetaan tehdä jopa positiivinen tulos. Mutta sen sijaan ensi vuoden osalta tilanne on huomattavasti vaikeampi, ja nyt kun hallitus vielä tuo uusia tehtäviä tai sitten esimerkiksi tämän lain — joka sinällään siis on kannatettava, ajatus siitä, että lasketaan varhaiskasvatuskasvatusmaksuja, me olisimme itse asiassa niitä mielellämme jopa enemmän laskeneet kokoomuksessa, koska paitsi että se on erittäin hyvä kannustin toimeentuloon perheille, se myös edistää varhaiskasvatukseen osallistumista, jota tuo edellinenkin esitys osaltaan käsittelee — se ongelma tässä tavassa kompensoida kunnille on se, että nämä yhteisöverotilitystuotot eivät kohdistu kunnille siinä suhteessa, miten paljon niissä on 0—6-vuotiaita eli niitä varhaiskasvatukseen osallistuvia, tai voi sanoa ennemminkin, että 1—6-vuotiaita varhaiskasvatukseen osallistuvia lapsia. Tässä riskinä on nyt siis se, että niitä kuluja ei kompensoida kunnille täysimääräisesti, vaan jotkut kunnat saavat siitä suuremman kompensaation kuin sitten taas toiset kunnat, joille se kompensaatio saattaa jäädä huomattavastikin alhaisemmaksi.

No, minkä takia on sitten valittu tämäntyyppinen kompensaatiotapa? No, todennäköisesti sen vuoksi, että valtiolle maksaa hieman vähemmän toteuttaa se tätä kautta. Kokonaisuudessaan ei tule yhtä korkeaksi kuin silloin, jos katsottaisiin se valtionosuuksien kautta, jotka siis ovat kustannusperusteisia. Oma huolenaiheeni onkin nyt se, että tässä joissakin, varsinkin aika isoissakin kaupungeissa, joissa on paljon niitä lapsia, jotka varhaiskasvatukseen osallistuvat ja toisaalta varhaiskasvatukseen osallistuvia ovat, nyt sitten se kompensaatio jää huomattavasti pienemmäksi. Täytyy vain toivoa, että nyt kun kunnille tulee myös muita tehtäviä lisää — tulee tämä esiopetuksen kaksivuotinen kokeilu, mutta sitten tulee se iso uudistus eli oppivelvollisuus uudistus, jonka kustannuksia myöskään ei kunnille täysimääräisesti ainakaan ensi vuoden osalta kompensoida, siitä aika vakuuttuneita voidaan olla jo ihan alkuperäisistä lausunnoista, kun katsoo niitä lakiluonnoksen lausuntopalautteita — ja kun nyt hallitus ei ensi vuonna myöskään samaan tahtiin koronatukea kunnille ole antamassa, kunnissa ei jouduta selkää seinää vasten. Paine veronkorotuksiin toki on siellä kunnissa kova ja toisaalta myös menoleikkauksiin sitten jostain muualta silloin, jos kompensaatio ei täysimääräisesti kata niitä lisääntyviä kustannuksia.

20.37 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa puhemies! Jatkan tuosta, minkä edustaja Multala toi esiin. Tämä varhaiskasvatukseen maksutulojen kompensointi on todella ongelmallinen nyt, kun se tehdään yhteisöverotulojen osalta. Suuret kaupungit ovat laskeneet, että jos varhaiskasvatukseen maksutulojen kompensointi tehtäisiin valtionosuuden kautta — ja se kohdistettaisiin siis 0—6-vuotiaisiin — niin se tarkoittaisi noin 300:aa euroa per 0—6-vuotias lapsi per kaupunki, mutta nyt kun tämä varhaiskasvatukseen maksutulojen kompensointi tehdään tällä hallituksen esittämällä yhteisöveron tuotolla, niin esimerkiksi oma kotikaupunkini Oulu, jossa on paljon lapsia — on ollut vielä muutama vuosi yksi Euroopan nuorimmista kaupungeista, ja edelleen on lapsia paljon — saa reilut sata euroa, noin 120 euroa, per 0—6-vuotias lapsi eli noin kolmanneksen siitä, mikä on oikeasti se merkitys. Sa-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

massa ajassa Turku saa 400 euroa per 0—6-vuotias lapsi, Helsinki saa melkein 500 euroa per 0—6-vuotias lapsi, mutta tuolla Oulun tasolla on muun muassa Jyväskylä. Lahti saa alle 200 euroa, Espoo saa reilut 200 euroa, Tampere reilut 200 euroa, Vantaa alle 200 euroa. Eli ainakin Espoo, Tampere, Vantaa, Oulu, Jyväskylä ja Lahti näistä kymmenestä suurimmasta kaupungista saavat reilusti vähemmän sitä varhaiskasvatusikäistä lasta kohden kuin jos se olisi laskettu keskimääräisenä korvauksena sieltä valtionosuuden kautta. Eihän tämä kannusta kuntia, varsinkaan jos sitten vielä ajatellaan niitä kuntia, joissa on paljon 0—6-vuotiaita lapsia ja sitä kautta muutenkin tiettyjä asioita, kun on keväällä ollut sitä aikaa, että ei ole ollut varhaiskasvatuksessa niin paljon lapsia. Siltä osilta toivon todellakin, että ensi vuonna jos joudutaan vielä näitä samoja asioita toteuttamaan, niin tästä ei tule sitten sellainen vallitseva käytäntö.

Arvoisa puhemies! Vielä toinen asia muutenkin näistä kuntien tukemisista: Tässä yhteydessä ihan vain yleisesti totean, että kunnillahan oli usean miljardin alijäämä tulossa tälle vuodelle, ja nyt kun hallitus on tukenut kuntia, niin Kuntaliitto arvioi muutama viikko sitten, että kunnat kokonaisuudessaan tulevat tekemään reilun 1,2 miljardin ylijäämän, mutta edelleen meillä on paljon kuntia, jotka tekevät vahvan alijäämän. Sekin kertoo siis siitä, että ne kunnat, jotka ovat koronasta johtuen olleet eturivissä ja joihin koronan osalta paine on kohdistunut, eivät ole kuitenkaan saaneet niitä tukia, joita valtio on päättänyt kunnille antaa. Eli siinä mielessä oikeudenmukaisuutta tarvitaan sinne [Puhemies koputtaa] vielä ensi vuodelle. — Kiitos.

20.40 Pia Viitanen sd: Arvoisa puhemies! Unohdin tuossa esittelypuheenvuorossa sanoa, että luonnollisesti tässäkin yhteydessä, aivan kuten aiemminkin, kun kuntiin saatettiin tukitoimia, valiokunta korostaa seurannan tärkeyttä. On aivan selvää, että näitä verotulomuutoksia täytyy seurata tarkkaan kuntakohtaisesti ja ylipäätään kuntakentän tilannetta, ja tätä myös tässä paperissa tietenkin edellytämme.

Mielestäni se yleinen periaate ja yleinen politiikka, mitä nyt on sinne kuntiin päin harjoitettu, on ollut hyvää, ja se on ollut hyvää siksi, että siellä on nimenomaan näitä menetyksiä korvattu kunnille. Esimerkiksi omassa kotikaupungissani Tampereella, kun siellä on tämä budjettivaltuusto jo pidetty, kyllä enemmän tuli kiitosta kuin moitetta niille valtion toimille ja nähtiin ne täysin välttämättöminä ja hyvinä ja pelastuksena monessa suhteessa kaupungin tilanteelle tässä ja nyt, vaikkakin nyt ja tulevaisuudessa kaikkialla tulee olemaan haastetta, kaikki ymmärtävät sen. Se on valtiokentällä, se on kuntakentällä haasteellista aikaa, mutta juuri siksi, kun ne ihmisen arjen palvelut siellä kunnissa tuotetaan, varmasti jokaiselle meistä periaatteena on hyvin tärkeää se, että myös valtio kantaa kortensa kekoon sinne suuntaan ja turvaa näitä palveluita montaa eri reittiä. Tämä yhteisöverotuoton mahdollisuus on yksi, kuten täällä mainittiin, ja käytössä ovat myös muut keinot koko ajan.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 194/2020 vp sisältyvien 1. ja 2. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

14. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 208/2020 vp

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 14/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö SiVM 14/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Risikko.

Keskustelu

20.42 **Paula Risikko kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä on kysymyksessä, että ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia. Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten oleskeluoikeuden yhteydessä opintotukioikeudesta. Koronaepidemiasta johtuen opintojen aloittamisen estyminen ja opintojen viivästyminen ehdotetaan otettavaksi huomioon opintolainahyvityksen ehdoissa. Opintojen viivästyminen ehdotetaan huomioitavan myös opintolainavähennyksen ehdoissa.

Valiokunta kannattaa hallituksen esitystä muuttaa opintotukilakia siten, että siinä otetaan huomioon koronavirusepidemiasta aiheutuneet vaikutukset korkeakouluopiskelijoiden opiskeluedellytyksiin sekä Suomessa pysyvän oleskeluoikeuden omaavan Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisen ja hänen perheenjäsenensä opintotukioikeuden määrittelyyn EU-erosta johtuen. Hallituksen esityksen perusteluista ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella sivistysvaliokunta pitää hallituksen esitystä tarpeellisena ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunta puoltaa hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen hyväksymistä muuttamattomana.

Ensiksikin Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisten oleskeluoikeudesta ja opintotukioikeudesta. Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaisella ja hänen perheenjäsenellään voi olla Ison-Britannian ja Pohjois-Irlannin yhdistyneen kuningaskunnan eroamisesta Euroopan unionista ja Euroopan atomienergiayhteisöstä tehdyn sopimuksen 15 artiklassa määrätyillä edellytyksillä oikeus pysyvään oleskeluun Suomessa. Ehdotuksen mukaan ulkomaalaiselle Yhdistyneen kuningaskunnan kansalaiselle tai hänen perheenjäsenelleen, joka asuu Suomessa vakinaisesti ja jonka maassa oleskelun peruste on muu kuin opiskelu, voidaan myöntää opintotukea, jos hänen opiskeluoikeutensa perustuu erosopimukseen ja hänellä on erosopimuksen 18 artiklan 1 kohdan mukaisen hakumenettelyn perusteella annettu oleskeluoikeuden osoitukseksi ulkomaalaislain 33 a §:ssä tarkoitettu oleskelulupakortti. Hallituksen esityksen mukaisella säännöksellä turvataan se, että edellä mainituille henkilöille voidaan myöntää opintotukea samoin edellytyksin kuin nykyisinkin. Valiokunta pitää säännösehdotusta perusteltuna.

Toinen teema tässä mietinnössä koskee opintolainahyvitystä ja opintolainavähennystä. Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilain opintolainaa koskevia säännöksiä siten, että koronaepidemian ajan poikkeusolojen rajoituksista johtuvat opintosuoritusten viivästyminen otetaan huomioon korkeakouluopiskelijoiden opintolainahyvityksen ja opintolainavähennyksen ehdoissa. Opintolainahyvityksen voi saada henkilö, joka on nostanut opintolainaa korkeakouluopintojen aikana ja suorittanut korkeakoulututkinnon määräajassa. Opintolainahyvityksenä Kela maksaa osan nostetusta opintolainasta. Opintolainahyvitys koskee vain korkeakouluopiskelijoita, jotka ovat aloittaneet ensimmäiset korkeakoulututkintoon johtavat opintonsa 1.8.2014 tai sen jälkeen. Opintolainavähenn-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

nys on verovähennys, jonka saamisen edellytyksenä on opintolainan nostamisen lisäksi korkeakoulututkinnon suorittaminen määräajassa. Opintolainavähennys koskee korkeakouluopiskelijoita, jotka ovat aloittaneet ensimmäiset korkeakoulututkintoon johtavat opintonsa ennen 1.8.2014.

Keväällä 2020 valmiuslain mukaisia poikkeusoloja varten annettujen määräaikaisten soveltamisasetusten nojalla korkeakouluilla ei asetusten voimassa ollessa ollut lakisääteistä velvollisuutta järjestää tutkintoon johtavia opintoja ja niiden ohjausta opintojen suorittamiseksi säädetyssä tavoiteajassa. Lisäksi aluehallintoviranomaisten 17.3. ja 8.4. tartuntatautilain nojalla antamalla päätöksillä oppilaitosten, yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen tilat ovat olleet suljettuina 18.3.—13.5.2020. Etäopetus korkeakouluissa jatkuu hallituksen suositusten mukaisesti pääsääntöisesti lukuvuoden 2020—21 loppuun saakka. Me olemme tässä mietinnössä todenneet, että näiden erilaisten covidista ja koronaepidemiasta johtuvien haasteiden vuoksi opiskelijoille on tullut jo muutenkin elämään muutoksia ja se on aika paljon vaatinut turnauskestävyyttä, ja siitä syystä ehdottomasti pidämme tärkeänä tämänkin lain eteenpäinviemistä.

Täällä lopussa todetaan: ”Valiokunta pitää erittäin tärkeänä toteuttaa hallituksen esityksessä todettu arviointi opintolainan joustojen toimivuudesta, riittävydestä ja mahdollisesta laajentamistarpeesta. Koronaepidemia jatkuu yhä, ja on vaikea arvioida epidemian vaikutuksia opintojen suorittamisen mahdollisuuksiin syyslukukaudella 2020 tai sen jälkeen.” Elikkä me kannustamme siihen, että tämä laki menee nopeasti eteenpäin ja tulee näitä helpotuksia, ja siihen, että arvioidaan myös tulevia tarpeita. Meidän päätösehdotuksemme on: ”Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 208/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen.” — Kiitos.

20.47 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Tässä tosiaan on kyseessä yksimielinen sivistysvaliokunnan mietintö, ja se liittyy siihen, että koronaepidemian vaikutuksesta on tilanteita, joissa opiskelijoiden on ollut mahdotonta tai erittäin vaikeaa suorittaa opintoja siinä ajassa kuin normaalisti on säädetty.

Meillä sinänsä on Suomessa nykyään ihan erinomainen, hieno järjestelmä ja kannustin siihen, että opiskelijat valmistuisivat määritellyssä ajassa, eli tämä opintolainan hyvitys. Jos opinnot suorittaa määräajassa, niin voi osan siitä lainasta, jota on opintojen aikana otanut, saada ikään kuin anteeksi tai takaisin sitten jälkikäteen, kun opinnot ovat valmistuneet. Tämä on erittäin hyvä uudistus ja parannus meidän järjestelmäämme, ja nyt tässä esityksessä tosiaan tähän tuodaan tiettyä joustoa sen vuoksi, että kaikki eivät ole pystyneet tässä kyseisessä ajassa opintoja suorittamaan.

Tähän esitykseen sisältyy myös asioita, jotka liittyvät siihen, kun Yhdistynyt kuningaskunta erosi EU:sta, ja se teki myös opiskelijoille, jotka täällä ovat opiskelemissa, tilanteen hieman mutkikkaammaksi kuin silloin, kun jonkun EU-valtion opiskelijat ovat Suomessa opiskelemissa. Heidänkin osaltaan tässä nyt sitten tuodaan joustavuutta siihen, että he pystyvät täällä opintojaan loppuun suorittamaan sitten, kun tämä koronaepidemia on ohi.

Opiskelijoiden osalta on sanottava ja kiitettävä myös yliopistoja siitä, että on ollut hienoa huomata, kuinka yliopistot ympäri Suomen ovat ottaneet tämän myös ikään kuin toiminnan uudistamismahdollisuutena ja sopeuttaneet toimintaansa näihin vallitseviin olosuhteisiin ja luoneet erilaisia mahdollisuuksia opiskella myös etänä ja suorittaa niitä opiskelua eteenpäin etänä. Saamiemme selvitysten perusteella on ollut itse asiassa ilahduttavaa, kuinka hyvin opiskelijat ovat voineet suurelta osin suorittaa opintojaan. Sitten kuitenkin

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

kin on paljon sellaisia opiskelualoja, joihin sisältyy esimerkiksi pakollista harjoittelua tai sen tyyppistä ikään kuin lähiopiskelua, jota ei välttämättä tällaisissa olosuhteissa, joissa tartuntariskiä on olemassa, voida suorittaa, ja se väistämättä sitten viivästyttää sitä opinnoissa etenemistä.

On myös ehkä otettava tässä yhteydessä esiin se, että jotkut yliopistot ovat avanneet avoimen yliopiston opiskeluaan maksutta laajemmille porukoille tai jopa kaikille, kuten esimerkiksi Itä-Suomen yliopisto, mikä on tietenkin hieno kädenojennus niille, joilla esimerkiksi työpaikka on koronapandemian vuoksi mennyt alta.

20.50 Paula Risikko kok: Arvoisa puhemies! Ihan vielä lyhyesti myös omana kantamani: pidän erittäin tärkeänä, että tehdään. Valiokunnassa meillä oltiin täysin yksimielisiä, mutta haluan vain korostaa sitä, että on todella tärkeää, että me tulemme nyt näitä opiskelijoita vastaan myöskin tässä opintotukiasiassa. Tämähän koskee nimenomaan tätä opintolainahyvitystä ja opintolainavähennystä siitä syystä, että niihin liittyy nimenomaan se suorittaminen tavoiteajassa, ja tässä nyt ei pystytä niitä tavoiteaikoja ihan noudattamaan.

Tässä, mihin edustaja Multala viittasi, olen ihan samaa mieltä siitä, että korkeakoulut ja yleensä kaikki nämä opinahjot ovat todella joutuneet aikamoisiin haasteisiin viime kevään aikana. Ne haasteet sen kuin jatkuvat, ja mehän emme tiedä, kuinka kauan tätä oikeasti kestää. Me olemme tuolla sivistysvaliokunnassa aina silloin tällöin kuulleet Opetushallituksen raportteja, joita se tuottaa meille säännöllisesti oman sektorinsa opinahjojen tilanteesta. Kiitos siitä. Me olemme puhuneet tällaisesta koronakuulemisesta.

Nyt näyttää siltä ja kantautuu korviini, että meidän korkeakouluopiskelijamme voivat huonosti, koska heillä on nyt tämä etäopetus jatkunut. Eivät kaikki tietenkään voi, jotkuthan hyötyvät tästä etäopiskelusta. He kokevat, että se sopii paremmin heidän tyylilleen oppia. Mutta on hyvin heterogeenisiä tapoja ihmisillä oppia, ja toisaalta varmasti heterogeenisiä opetusmetodeitakin etänä. Ja siitä syystä on tarkoitus, että nyt vielä ennen joulua sivistysvaliokunta kuulee tällaisen koronakuulemisen, jossa me otamme myös opiskelijajärjestöjä kuultavaksi. Me haluamme kiinnittää huomiota ja ottaa koppia niistä tilanteista, missä sitä pahaa oloa nyt kuuluu, koska nyt jokaisen nuoren, joka kokee pahaa oloa, pitää saada nopeasti apua. Muuten sillä voi olla pitkäkestoiset seuraukset ja opiskelu saattaa viivästyä vaikka kuinka kauan. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 208/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kaupallisten rokotetutkimuspalvelujen yhtiöittämisestä

Hallituksen esitys HE 224/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 40/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 224/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

16. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 188/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 41/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 188/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

17. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi konfliktimineraalien ja niiden malmien markkinoille saattamisesta

Hallituksen esitys HE 203/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 35/2020 vp

Ensimmäinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 17. asia. Käsittelyn pohjana on talousvaliokunnan mietintö TaVM 35/2020 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Keskustelu

20.54 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa herra puhemies! En malttanut olla pyytämättä puheenvuoroa, kun havaitsin, että täällä on yksi EU-elämän varrelta tuttu asia. Eli tässä esityksen pohjana on parlamentin ja neuvoston asetus, joka kohdentuu sinne unionin tuojiin, jotka tuovat konfliktialueilta ja korkean riskin alueilta peräisin olevaa tinaa, tantaalia ja volframia ja niiden malmeja sekä kultaa eli niin sanottuja konfliktimineraaleja. Nyt ensimmäistä kertaa koko tähän toimitusketjuun sovellettaisiin jatkossa due diligence -velvoitteiden vahvistamista. Elikkä tämä nyt on ensimmäinen EU-tason sitova sääntely, joka velvoittaa yrityksiä noudattamaan ihmisoikeuksia koskevaa huolellisuusperiaatetta, mitä tämä due diligence sitten tarkoittaa. Ja täytyy huomata, että kyllä sillä kestäväällä kaivostoiminnalla on iso merkitys. Ja aina välistä, kun näitä kotimaisia toimijoita, joilla on monesti ulkomaiset juuret, kurmuutetaan, pitää muistaa, että aika pitkälti [Puhemies koputtaa] ainakin kotimaisessa kultakaivostoiminnassa noudatetaan inhimillisiä ja oikeudenmukaisia periaatteita. — Kiitos.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 203/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely päättyi.

18. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 191/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 12/2020 vp

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 191/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

19. Hallituksen esitys eduskunnalle rikoslain 1 luvun 11 §:n ja 32 luvun 11 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 183/2020 vp
Valiokunnan mietintö LaVM 13/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 183/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

20. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi poronhoitolain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 152/2020 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 10/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 152/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

21. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi metsityksen määräaikaisesta tukemisesta

Hallituksen esitys HE 150/2020 vp
Valiokunnan mietintö MmVM 11/2020 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 21. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.58 **Merja Kyllönen vas:** Arvoisa herra puhemies! En malttanut tässäkään pitää näppejäni erossa tuosta nappulasta, kun oli kyse tästä metsityksen määräaikaisesta tukemisesta. Itse asiassa tässä on kyseessä myöskin merkittävä ilmastoteko, sillä tästä metsityksestä ainakin itse olen puhunut aikaisemmin, mutta tuolla EU-tasolla ihan jo siitä näkökulmasta, että hiilinielua voidaan kasvattaa monella tapaa, ja Suomessa nyt, kun sitä tehdään joutomaiden osalta, se on erittäin viisasta.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Sanoisin tässä myös sen, että kehitysyhteistyökokonaisuudessa Suomen pitäisi pistää paukkuja sinne metsityksen puolelle ihan jo sen takia, että maaperäeroosiosta ja aavikoitumisestakin päästäisiin sitä kautta vähitellen eroon, mutta nämä nyt ovat tietysti sellaisia asioita, jotka eivät välttämättä tähän aikaan illasta enää kauhean montaa kollegaa kiinnosta, mutta halusin vain mainita nämäkin tässä. — Kiitos. [Mauri Peltokangas: Erinomainen pointti!]

Keskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 150/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Eduskunta hyväksyi mietintöön sisältyvän lausumaehdotuksen. Asian käsittely päättyi.

22. Hallituksen esitys eduskunnalle eurooppalaista raja- ja merivartiostoa koskevaksi täydentäväksi lainsäädännöksi

Hallituksen esitys HE 141/2020 vp
Valiokunnan mietintö HaVM 22/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 141/2020 vp sisältyvät 1.-8. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

23. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 223/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 36/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 223/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

24. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi väliaikaisista poikkeuksista työttömyysturvalakiin covid-19-epidemian vuoksi annetun lain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 231/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 37/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 231/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

25. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sairausvakuutuslain 4 luvun ja eräiden muiden lakien muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 180/2020 vp
Valiokunnan mietintö StVM 38/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 180/2020 vp sisältyvät 1.—3. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

26. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain 5 luvun väliaikaisesta muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 204/2020 vp
Valiokunnan mietintö TyVM 14/2020 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 204/2020 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

27. Suomen itsenäisyyden juhlarahasto Sitran toimintakertomus vuodelta 2019

Kertomus K 16/2020 vp
Valiokunnan mietintö TaVM 32/2020 vp

Ainoa käsittely

Eduskunta hyväksyi valiokunnan ehdotuksen kannanotoksi kertomuksen K 16/2020 vp johdosta. Asian käsittely päättyi.

28. Lakialoite laiksi julkisten alojen eläkelain ja työntekijän eläkelain muuttamisesta

Lakialoite LA 36/2020 vp Mari-Leena Talvitie kok ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Juho Eerola: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 28. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 30 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Aloituksen ensimmäinen allekirjoittaja, edustaja Talvitie, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Keskustelu

21.03 **Mari-Leena Talvitie kok** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Käymme tosiaan lähetekeskustelua tekemästani lakialoitteesta, joka on ennen kaikkea yhdenvertaisuusasia. Lakialoitteessa esitämme, että jokaisella suomalaisella vähintään viisi vuotta avio- tai avoliitossa olleella olisi puolison menehdyttyä oikeus kuuden kuukauden leskeneläkkeeseen, niin kutsuttuun alkueläkkeeseen. Nyt näin ei ole.

Nykyinen laki kohtelee erityisesti avoliitossa eläviä sekä alle 50-vuotiaita, lapsettomia sekä uusperheessä eläviä leskiä epäoikeudenmukaisella tavalla. Nykylain mukaan heillä ei ole ollenkaan oikeutta leskeneläkkeeseen, ja asia koskettaa arvion mukaan satoja nuoria, lapsettomia tai uusperheessä eläviä leskiä sekä jopa tuhansia avopuolisoja iästä riippumatta.

Lakialoitteelle on laajaa tukea. Muun muassa Eduskunnan monimuotoiset perheet -ryhmä ja Nuoret lesket ry ovat tukeneet lakialoitetta, sekä kymmenet kollegat salin laidasta laitaan. Asiaan on odotettu korjausta jo pitkään, sillä perhe-eläkeuudistus käynnistyi 2017 ja kesällä 2019 työmarkkinajärjestöt sopivat perhe-eläkeuudistuksen raameista. Mediatietojen perusteella kuitenkin näyttää siltä, että odotettua korjausta ei olisi tulossa. Siksi lakialoite on entistä tarpeellisempi ja ajankohtainen. Se tulee ottaa huomioon nyt, kun perhe-eläkejärjestelmää uudistetaan ja hallituksen esityksen odotetaan tulevan talvella eduskuntakäsittelyyn.

Mistä asiasta on kyse arjen tasolla? Jaan tositarinan kesältä 2017. Siskoni jäi yllättäen leskeksi ollessaan 40-vuotias — itse asiassa samanikäisenä kuin itse olen nyt. Muistan kuin eilisen sen aamun, jolloin olin lähdössä ajamaan SuomiAreenaan Poriin. Luin viestin, jossa oli pyyntö soittaa ennen kuin lähden auton rattiin. Porin sijaan suuntasin Etelä-Pohjanmaalle, ja seuraavat viikot asuimme siskoni perheen luona surukodissa. Kaiken muun tuen ja tarpeen keskellä näin itse, kun siskoni luki Kelan kirjettä. Kela siis lähetti uusioperheen äidille postissa kirjeen, jossa luki: Avioliittonne on purkautunut, koska puolisonne on kuollut. Teillä on oikeus leskeneläkkeeseen. Ja ohjeet tuen hakemiseen. Kaiken muun tuskan, kaipuun ja surun keskellä oli aika pöyristyttävää, sillä muutaman viikon päästä Kela ilmoittikin toisin. Siskolla ei ollutkaan oikeutta leskeneläkkeeseen, edes siihen kuuden kuukauden alkueläkkeeseen, josta tästä lakialoitteesta on kyse, koska hänellä ei ollut puolison kanssa yhteisiä lapsia, oli vain hänen ja puolison lapsia, eikä hän ollut vielä täyttänyt 50:tä vuotta.

Tein aiheesta kirjallisen kysymyksen viime keväänä, minkä johdosta sain ihmisiltä paljon samantyyppisiä viestejä ja arjen tarinoita. Niissä toistui sama epäoikeudenmukaisuuden tunne. Emme voi valitettavasti jälkikäteen näiden leskien asemaa korjata, mutta lakimuutoksella voitaisiin korjata tilanne tulevien leskien kohdalla.

Valitettavasti asia koskettaa useita nuoria leskiä joka viikko, myös tänään. Lisäksi se koskettaa satoja, ellei tuhansia, heitä, jotka ovat eläneet pitkään, vuosikymmeniä, avoliitossa mutta eivät ole olleet naimisissa tai eivät ole ehtineet ennen puolison kuolemaa elää avoliitossa viittä vuotta. Lakialoite ehdottaa korjausta myös tähän. Eli kaikilla leskillä, jotka ovat eläneet viisi vuotta joko avio- tai avoliitossa, olisi oikeus kuuden kuukauden alkueläkkeeseen.

Arvoisa puhemies! Nykytilassa tosiaan Kelan maksamassa leskeneläkkeessä on kaksi osaa: kuuden kuukauden alkueläke, joka voi alkaa puolison kuolinpäivää seuraavan kuukauden alusta, jos vaadittavat ehdot täyttyvät, sekä mahdollinen jatkoeläke. Molempien

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

maksaminen nykytilassa loppuu, kun leski täyttää 65 vuotta. Kun puoliso kuolee, leskellä on oikeus Kelan maksamaan leskeneläkkeeseen, mikäli hänellä ja hänen puolisollaan on tai on ollut yhteinen lapsi. Tällöin lesken iällä ei ole merkitystä. Jos leskellä ja hänen puolisollaan ei ole yhteistä lasta, on leskellä oikeus leskeneläkkeeseen, mikäli kaikki seuraavat ehdot täyttyvät: avioliitto on solmittu ennen kuin leski täytti 50 vuotta ja puoliso 65 vuotta, avioliitto on jatkunut vähintään viisi vuotta ennen puolison kuolemaa, sekä leski on ollut vähintään 50-vuotias puolison kuollessa, tai hän on saanut työeläkelain tai kansaneläkelain mukaista työkyvyttömyyseläkettä vähintään kolme vuotta. Ongelma Kelan maksamassa leskeneläkkeessä on siis se, että alle 50-vuotias leski, jolla ei ole yhteistä lasta kuolleen puolison kanssa, ei saa lainkaan leskeneläkettä, edes sitä kuuden kuukauden alkueläkettä. Tämä ja avioliiton solmimisajankohtaan ja avioliiton keston liittyvät rajoitteet aiheuttavat sen, että lesket ovat keskenään eriarvoisessa asemassa.

Nuorella, lapsettomalla tai avoliitossa elävällä leskellä on kuitenkin yhtäläinen tarve taloudelliseen tukeen sopeutumisvaiheessa. Puolison kuolema on monesti ennakoimaton kriisitilanne, joka vaikuttaa tutkitusti lesken toiminta- ja työkykyyn. Tilanteen itsessään aiheuttaman kuormituksen lisäksi nuori leski voi leskeneläkkeen rajoitusten vuoksi joutua taloudellisiin vaikeuksiin. Kaikilla ei ole tukiverkostoa, ja voi joutua kantamaan vastuuta arjesta yhtäkkiä aivan yksin. Ikävaiheelle on tyypillistä, että on velkaa eikä juurikaan varallisuutta. Akuutissa kriisissä on kohtuutonta, jos menettää puolison lisäksi kodin ja sen myötä tutun lähiverkoston.

Lapsettomien leskien rajaaminen eläkelain ulkopuolelle osoittaa, että lainsäädännössä ei ole haluttu tunnistaa erilaisia perhetilanteita eikä moninaistuvia perherakenteita. Esimerkiksi uusperheessä eletään usein lapsiperhearkea, vaikka lapset eivät ole yhteisiä. Leski-perheessä taloudellinen kriisi vaikuttaa lapsiin ja heidän mahdollisuuksiinsa muun muassa asua ja harrastaa tutussa ympäristössä.

Avioliiton solmimisajankohtaan ja avioliiton keston liittyvät rajoitteet eivät tunnista myöskään avoliittojen yleisyyttä. Alle viiden vuoden avioliittoa on saattanut edeltää vuosikymmeniä kestänyt avoliitto.

Tästäkin sain monta, monta tarinaa viime vuonna. Yksi ehkä koskettavimmista tarinoista oli sellainen, että puolisoilla oli ollut 26 vuotta avoliittoa. He olivat solmineet avioliiton, ja 17 päivää sen avioliiton solmimisen jälkeen puoliso oli yllättäen menehtynyt. Vaikka heillä oli ollut 26 vuotta yhteistä liittoa takana, niin lain edessä tämä leski jäi ilman yhdenkään päivän leskeneläkeoikeutta.

Talouteen vielä: Leskeneläkettä vähennetään nykyisen lainsäädännön mukaan puolen vuoden alkueläkkeen jälkeen huomioimalla lesken oma laskennallinen työeläketurva. Vähennys johtaa yleensä tilanteeseen, että eläkettä ei makseta puolen vuoden jälkeen lainkaan. Nuorena leskeytyneen leskeneläke on näin käytännössä määräaikainen, kuuden kuukauden määräaikainen, ja eläkkeestä hyötyisivät kaikista pienituloisimmat lesket, jotka muuten turvautuisivat verovaroin katettuun sosiaaliturvaan. Näin ollen leskeneläkeoikeuden laajentaminen lisää kustannuksia maltillisesti.

Tilastokeskuksen mukaan vuonna 2017 leskeksi jäi 563 alle 50-vuotiasta. Osalla heistä on yhteisiä alaikäisiä lapsia, ja he ovat siten jo eläkeoikeuden piirissä. Keskimääräinen leskeneläke on 575 euroa kuukaudessa, ja yli puolella leskeneläkkeen saajista eläke on tätä pienempi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä perhe-eläkeuudistukseen. Sen tavoitteena on ajanmukaistaa työeläkelakien ja kansaneläkelain mukainen perhe-eläketurva vastaamaan yhteis-

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

kunnan ja perheiden muuttuneisiin tarpeisiin. Uudistusta on siis tehty vuodesta 2017, ja työmarkkinajärjestöt ovat sopineet kesällä 2019 tietyistä raameista. Tavoitteena on ensisijaisesti turvata kuolemaa seuranneen sopeutumisvaiheen toimeentuloa. Tavoitteena on myös parantaa lasten ja lapsiperheiden asemaa sekä kohdentaa perhe-eläke-etuuksia uudelleen huomioiden työelämässä, perheiden rakenteissa ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset. Mitä muuta se olisi kuin huomioida juuri yhdenvertaisen leskeneläkkeen kautta nämä työelämässä, perheiden rakenteissa ja yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset?

Perhe-eläkeuudistus sisältää työmarkkinakeskusjärjestöjen sopimuksen leskeneläkeoikeuden ulottamisesta tietyin edellytyksin avopuolisoille. Mediatietojen perusteella tämä hallituksen esitys ei kuitenkaan korjaa näitä uusioperheiden eikä nuorten leskien asemaa, sillä jos puolisoilla ei ole yhteistä lasta, heidät luokitellaan edelleen niin sanotusti lapsettomiksi, vaikka arki olisi aivan toista. Juuri tämän epäkohdan tämä lakialoite korjaisi yhdenvertaiseksi.

Arvoisa puhemies! Lapsettomien ja uusperheiden leskien jättäminen eläkelain ulkopuolelle osoittaa, ettei lainsäädännössä haluta tunnustaa näitä erilaisia perhetilanteita. Leskeneläkeoikeuden laajentaminen alle 50-vuotiaille, lapsettomille leskille ja avopuolisoille ei ole suuri taloudellinen satsaus. Se on ennen kaikkea yhdenvertaisuusasia, joka koskettaa satoja ihmisiä vuosittain arjen sekä vaikean, usein yllättävän surun ja kaipuun keskellä.

Olen käynyt aloitteen läpi sosiaali- ja terveysvaliokunnan puheenjohtajan, edustaja Markus Lohen kanssa, ja valiokunnan varapuheenjohtaja, edustaja Mia Laiho on allekirjoittanut lakialoitteen. Myös vastuuministeri Pekonen on tietoinen lakialoitteesta ja on myöskin kirjalliseen kysymykseen keväällä vastannut. Vetoankin koko valiokuntaan, että he ottavat lakialoitteen käsittelyyn, vaikka siinä ei ole sataa nimeä, mutta kymmeniä kuitenkin, kun tuleva perhe-eläkeuudistus tulee eduskuntaan ja sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelyyn tulevana talvena. — Kiitos.

21.13 Sari Multala kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edustaja Talvitielle tästä tärkeästä lakialoitteesta ja myös näiden henkilökohtaisten kokemusten jakamisesta. Kukaan ei varmasti toivo itselleen eikä läheisilleen sitä tilannetta, että puoliso kuolee ennalta-arvaamattomasti, tai vaikka sen tietäisi, se on aina erittäin surullinen tilanne. Ja siihen tilanteeseen vielä vähemmän toivoisi sitä taloudellista vaikeutta, joka saattaa aiheutua siitä, että jää yllättäen yksin. Se on tietenkin aina jokaiselle merkittävä, iso kriisi, kun läheinen menehtyy.

On oikeastaan aika erikoista, että tilanteessa, jossa vaikka erotaan puolisosista, se toinen puoliso on elatusvelvollinen siinä tilanteessa, jos lapset jäävät ikään kuin pääasiallisesti toisen huolehdittavaksi, mutta että siinä tilanteessa, jos vaikkapa, kuten tässä edustaja Talvitie kuvaili, puoliso kuolee ja saattaa olla vaikka molempien lapset huolettavana, ei ole oikeutettu mihinkään yhteiskunnan tukeen. Ja se tilanne saattaa olla taloudellisesti tietenkin vielä vaikeampi, koska omakin työkyky siinä saattaa monesti ainakin jonkun aikaa kärsiä, vaikka ikä sinällään olisikin vielä sellainen, että työhön kykenisi. Sen vuoksi tämä ehdotus siitä, että tämän kuuden kuukauden ajalta saisi jokainen leski eläkettä riippumatta siitä, minkä ikäinen itse tai puoliso on tai onko yhteisiä lapsia, on erittäin tärkeä. Ja yhdyn niihin toiveisiin, että valiokunta ottaisi tämän asian käsittelyyn siinä yhteydessä, kun tähän asiakokonaisuuteen liittyviä asioita muutenkin eduskuntaan on tulossa.

Ja tämä asia, joka ei välttämättä kustannuksellisesti yhteiskunnalle ole suuri, on kuitenkin sille yksittäiselle perheelle, sille yksittäiselle leskelle erittäin tärkeä. Toivottavasti tulevaisuudessa voisimme olla siinä tilanteessa, että kaikki lesket ovat samalla viivalla ja

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

voivat siinä tilanteessa, jossa tällainen äkillinen kriisi koskettaa, huolehtia omasta perheestään ja pysyä myös siinä tutussa, turvallisessa ympäristössä, esimerkiksi omassa kodissaan. — Kiitos.

21.16 Mauri Peltokangas ps: Arvoisa puhemies! Osaltani haluan myös kiittää edustaja Talvitietä erittäin tärkeästä lakialoitteesta ja ansiokkaasta työstä tämän aiheen parissa. Myöskin kiitän tuosta esittelypuheesta ja siitä, että toitte asian selkeästi henkilökohtaisen kokemuksen kautta saliin tiedoksi. Ihmisten arjesta löytyvät ne laissa olevat puutteet usein, ja se, kun näihin edustaja puuttuu ja pyrkii niitä korjaamaan, on erittäin hienoa.

Ja toivon myös osaltani, että valiokunta ottaa käsittelyyn edustaja Talvitien hienon lakialoitteen, jonka itsekin allekirjoitin. — Kiitos.

21.16 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Myös minä kiitän erittäin paljon edustaja Talvitietä tästä lakialoitteesta, jonka hän esitteli, lakialoite leskeneläkkeestä esimerkein, ja täytyy sanoa, että se on todella kannatettava, ja kannatan sitä lämpimästi.

Se, että lapsettomat ja uusperheet ovat laissa leskeneläkkeestä sen ulkopuolelle rajattuja, tuntuu aivan käsittämättömältä. Yhdenvertaisuus ei mitenkään toimi tässä kohtaa. Alle 50-vuotias leski, jolla ei ole yhteisiä lapsia puolisonsa kanssa, ei ole oikeutettu leskeneläkkeeseen. Puolison kuolema on jo sinänsä niin kova, karu paikka, että ensimmäiseksi ei tule varmaan mieleen, että siihen liittyy myös tällainen taloudellinen puoli.

Toivon, että tämä saa ansiokkaan käsittelyn ja että tämä laki toteutuisi. Kiitos vielä edustaja Talvitielelle lakiin liittyvän työn tekemisestä. Lakialoitteet eivät ole niin yksinkertaisia tehdä, ja vaikka siinä ei yli sataa nimeä nyt olekaan, niin se ei tarkoita sitä, etteikö sen takana oltaisi. Sen takia toivon, että laki etenee ja se tulee täytäntöön. — Kiitos.

21.18 Merja Kyllönen vas: Arvoisa herra puhemies! Edustajakollega Talvitie piti sellaisen esittelyn, että kyllähän siinä paatuneemmankin lainsäätäjän silmänurkka kostui, siitä omakohtaisesta kokemuksesta ja sen kertomisesta. Kyllähän lähtökohta on se, että kenenkään ei tarvitsisi surussa ja ikävässä enää kohdata tällaisia juridisia, lainsäädännöllisiä, taloudellisia pommeja, mitä siihen elämään sitten läheisen kuoleman yhteydessä vielä liittyy. Ja kyllä itse yhdyin siihen samaan ajatteluun, että toivottavasti valiokunta käsittelee tämän sillä vakavuudella ja voimalla, mikä eduskunnalle on tässä talossa annettu. Yhdenvertaisuus lain edessä on asia, jota meidän tulee valvoa, ja se on myöskin iso kysymys tässä leskeneläkkeitä koskevassa lainsäädännössä. — Kiitos.

21.19 Mari-Leena Talvitie kok: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia, kollegat Multala, Peltokangas, Elomaa ja Kyllönen näistä kannustavista sanoista. Tottahan on, että tässä näkyy se, että perhe-eläkelaki on pääosin noin 50 vuotta sitten tästä kohdasta säädetty, ja siinä mielessä laki kaipaa todellakin päivitystä tälle vuosituhatluvulle ja tälle vuosikymmenelle. Olen ajatellut, että on tietenkin tärkeää, että meillä on hallitus ja oppositio ja hallituksen esitykset ja opposition esitykset. Mutta tein viime kaudella yhden lakialoitteen, joka oli asunto-osakeyhtiölain muutos. Sille oli laaja tuki laidasta laitaan, ja loppujen lopuksi se meni myöskin läpi. Siitä tuli oikeusministeriöltä todella hyvä esitys silloin oikeusministeri Häkkäsen aikaan ja ympäristövaliokunnan yksimielinen mietintö, ja se astui voimaan tuossa viime keväänä.

Pöytäkirja PTK 157/2020 vp

Ja tämänkin osalta nyt tosiaan on tulossa — jo tälle syksylle odotettu, mutta mahdollisesti tulevana talvena toivottavasti ja viimeistään kevätesittelyssä keväällä — täällä käsittelyyn tämä perhe-eläkeuudistus, jossa on siis mahdollisesti tämä laajennus tänne avopuolisolle, mutta myös tällä lakialoitteella olisi sitten mahdollisuus säätää tämä nuoren lesken oikeus tähän leskeneläkkeeseen, ainakin tämän kuuden kuukauden osalta, ja siinä mielessä sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnalla on kaikki edellytykset ottaa lakialoite käsittelyyn, kuten edustaja Elomaa sanoi, vaikka ei ole sitä sataa nimeä, kun on kuitenkin se perhe-eläkeuudistus tulossa, ja siinä mielessä toivon, että kaikki sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan jäsenet ottavat tämän asian tosissaan, ja silloin myöskin voidaan laatia. Ymmärrän myöskin sen, että vaikka tämä tulee tästä Kelan perhe-eläkkeestä, niin nyt, kun hallitus on työmarkkinajärjestöille tietyt asiat antanut raamittaviksi, työmarkkinajärjestöt eivät välttämättä ole ymmärtäneet, että raamittaessaan tietyt asioita sieltä pöydästä he raamittavat myös tämän Kelan perhe-eläkkeen ja sen, kenellä on oikeus siihen perhe-eläkkeeseen, eli tavaltaan kaksi lainsäädäntöä menee vähän ristiin.

Mutta kiitos tosiaan tästä kannustuksesta ja tuesta, ja toivottavasti lakialoite saa ansiokkaan käsittelyn sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnassa. — Kiitos.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveystieteiden valiokuntaan.

29. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 4.12.2020 klo 13.00. Täysistunto lopetetaan klo 22.05.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Maija-Leena Paavola